

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Δράση “Ειδικές Δράσεις «ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ» - «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΥΛΙΚΑ» - «ΑΝΟΙΧΤΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ»”

Ειδική Δράση: Ανοιχτή Καινοτομία στον Πολιτισμό
Κωδικός Έργου: Τ6ΥΒΠ-00297
Τίτλος Έργου: Μικτή Πραγματικότητα και
Γεωπληροφορική για την Επίδειξη
Μνημείων

Παραδοτέο 1.2

Έκθεση πλαισίου τεκμηρίωσης πολιτιστικών τουριστικών πόρων

Ενότητα Εργασιών 1

Πλαίσιο τεκμηρίωσης πολιτιστικών - τουριστικών πόρων

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Θεσσαλονίκη
Οκτώβριος 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	5
1. Οι έννοιες του Πολιτισμού και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Μνημεία, Χρονικές περίοδοι	6
2. Εθνικοί και διεθνείς φορείς προστασίας.....	14
3. Εθνική νομοθεσία για προστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος	23
4. Διεθνείς χάρτες, διακηρύξεις, συμβάσεις για προστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος	24
5. Τεκμηρίωση ακίνητων μνημείων και χώρων πολιτισμού	29
5.1 Τρισδιάστατη μοντελοποίηση	32
5.2 Πολιτιστική τεκμηρίωση	41
5.3 Ζητήματα ψηφιακής διατήρησης	43
5.4 Τεκμηρίωση και Ψηφιακή Επιμέλεια	45
5.5 Καλές πρακτικές σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο	49
Πηγές.....	93
Προτεινόμενη βιβλιογραφία	94
Προτεινόμενες Διαδικτυακές πηγές	95

Εικόνες

Εικόνα 1: Μοντέλο της κρύπτης Carpiniana χωρίς υφή / Εικόνα 2: Μοντέλο της κρύπτης Carpiniana με υφή (<i>Beraldin et al. 2002</i>).....	35
Εικόνα 3: Laser scanning σπηλαίου / Εικόνα 4: Δημιουργία ρέπλικας.....	35
Εικόνα 5: Εικόνα 6: Βούδες στην κοιλάδα του Μπαμιγιάν, πριν και μετά την καταστροφή	36
Εικόνα 7: Βούδες στην κοιλάδα του Μπαμιγιάν, πριν και μετά την καταστροφή	36
Εικόνα 8 (α, β): Μέθοδοι ψηφιοποιήσεις δεδομένων	44

Πίνακες

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση πολιτιστικών αγαθών και Εφορειών Αρχαιοτήτων	13
Πίνακας 2: Κατηγοριοποίηση μνημείων σύμφωνα με τη χρήση τους.....	13
Πίνακας 3: Πίνακες ορολογίας Ακίνητων Μνημείων.....	91

Εισαγωγή

Στο παρόν παραδοτέο αναλύεται το πλαίσιο διαδικασιών που απαιτούνται:

(α) για την τρισδιάστατη μοντελοποίηση της επιφάνειας ενός πολιτιστικού-τουριστικού πόρου και (β) για τη μελέτη και ποιοτική τεκμηρίωσή του.

Στα επιμέρους κεφάλαια παρουσιάζονται οι έννοιες του Πολιτισμού και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τα Μνημεία και οι χρονικές τους περίοδοι, οι Εθνικοί και διεθνείς φορείς προστασίας, η Εθνική νομοθεσία για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, διεθνείς χάρτες, διακηρύξεις, συμβάσεις για προστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος, ζητήματα τεκμηρίωσης ακίνητων μνημείων και χώρων πολιτισμού, θέματα που αφορούν την επιλογή της βέλτιστης μεθοδολογίας αποτύπωσης μνημείων και ζητήματα διαχείρισης της πληροφορίας και ψηφιακής διατήρησης.

1. Οι έννοιες του Πολιτισμού και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Μνημεία, Χρονικές περίοδοι

Πολιτισμός

Ο πολιτισμός δεν έχει σαφές περιεχόμενο. Στις ευρωπαϊκές γλώσσες αρχικά υπήρχε μια διάκριση ανάμεσα στους όρους *civilisation* (πολιτισμός) και *culture* (κουλτούρα), όπου ο πρώτος σημαίνει οικονομοτεχνικός (υλικός) πολιτισμός και ο δεύτερος ηθικοπνευματικός (πνευματικός) πολιτισμός. Παλαιότερα η έννοια πολιτισμός αναφερόταν στο σύνολο των τεχνών και των επιστημών που ασκούσαν στην αρχαιότητα και συγκροτούσαν τις κατηγορίες του, όπως ο γραπτός λόγος, η ρητορική, η διαλεκτική, η ιατρική, η φιλοσοφία, η μουσική, η ζωγραφική, η γλυπτική κλπ. Ο πολιτισμός περιλάμβανε την επιστήμη, την τεχνολογία κλπ., ενώ η κουλτούρα την τέχνη, τη θρησκεία, την παιδεία, τη φιλοσοφία κλπ. Τα όρια μεταξύ τους δεν ήταν ξεκάθαρα και κάποιες φορές αλληλεπικαλύπτονταν. Η ελληνική λέξη *πολιτισμός* είναι αρχαία, προέρχεται από τη λέξη *πολίτης* και η χρήση της ήταν σπάνια. Σήμαινε τα πολιτικά πράγματα, τη διακυβέρνηση του κράτους (Liddell-Scott και Bailly, σύμφωνα με Braudel 2002). Η νεοελληνική λέξη γεννήθηκε στη Γαλλία από τον Αδαμάντιο Κοραή (1748-1833) το 1804 όταν θέλησε να αποδώσει στα ελληνικά τον όρο *civilization* (Δημαράς 1977, σσ. 10 και 74, σύμφωνα με Braudel 2002).

Στην ουσία πολιτισμός είναι το σύνολο των υλικών και πνευματικών αξιών που δημιουργήθηκαν από την ανθρώπινη δράση. Με την ευρεία του έννοια ο πολιτισμός αντιπροσωπεύει το σύνολο των πνευματικών και υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών στοιχείων, που διαφοροποιούν και χαρακτηρίζουν μία κοινωνία ή μία κοινωνική ομάδα. Συμπεριλαμβάνει, εκτός των γραμμάτων και των τεχνών, τον τρόπο ζωής, τα βασικά δικαιώματα του ανθρώπου, το σύστημα αξιών, τις παραδόσεις και τα δόγματα. ...κυρίως το σύνολο των αξιών καθώς και τις γνωστικές και αισθητικές συνήθειες μίας κοινότητας και υπό αυτό το πρίσμα περιλαμβάνει την πολιτιστική κληρονομιά, τις τέχνες, τη λογοτεχνία και τα κινήματα σκέψης (Mondiacult, Παγκόσμια Σύνοδος για την Πολιτιστική Πολιτική 1982). Σύμφωνα με μια άλλη άποψη, πολιτισμός είναι το διαχρονικό σύνολο αξιών, ηθών, εθίμων, γνώσεων και εμπειριών σε συνάρτηση με το ιστορικό, κοινωνικό και ανθρωπογεωγραφικό πλαίσιο που εξελίσσονται. Το δικαίωμα της συμμετοχής στον πολιτισμό και τα πολιτιστικά δρώμενα είναι θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη, όπως π.χ. το δικαίωμα στην εργασία, και οι κρατικές αρχές οφείλουν να αναλάβουν την ευθύνη να παράσχουν στους πολίτες τα μέσα για την άσκηση αυτού του δικαιώματος (Διάσκεψη της Βενετίας 1970).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η βαριά βιομηχανία της Ελλάδας είναι ο πολιτισμός και μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κεφάλαιο ανάπτυξης με την έννοια της ευρείας συμμετοχικής διαδικασίας κοινωνικών αλλαγών σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή με αποτέλεσμα την κοινωνική και υλική πρόοδο για την πλειοψηφία των κατοίκων της (Κόνσολα 1990, σελ. 31). Ο πολιτισμός έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην αστική αναζωογόνηση και την τόνωση της εθνικής οικονομίας, να κάνει τη χώρα μέτοχο διεθνών εξελίξεων μέσω της πολιτιστικής διπλωματίας.

Πολιτιστική κληρονομιά

Σύμφωνα με το Συμβούλιο Πολιτιστικής Συνεργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης ο όρος **πολιτιστική κληρονομιά** περιλαμβάνει τα φυσικά τοπία και τα δημιουργήματα της αρχιτεκτονικής, των εικαστικών και διακοσμητικών τεχνών, κινητά και ακίνητα, όλων των εποχών και όλων των ρυθμών που βρίσκονται στην επικράτεια, είτε αυτά ανήκουν στην Πολιτεία, είτε στην Εκκλησία, είτε στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είτε σε ιδιώτες. Όλα τα παραπάνω αποτελούν καλλιτεχνική και την πολιτιστική παρακαταθήκη του κάθε έθνους (Μπιτσάνη 2004).

Σύμφωνα με το ν. 3028/2002 η Πολιτιστική Κληρονομιά της Χώρας αποτελείται από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της Ελληνικής Επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των Χωρικών Υδάτων, καθώς και άλλων Θαλάσσιων Ζωνών, στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η Πολιτιστική Κληρονομιά περιλαμβάνει και τα Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά.

Πολιτιστικά αγαθά

Ως **Πολιτιστικά Αγαθά** νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

Σύμφωνα με το Ν. 1114-81, «περί κυρώσεως της εις Χάγην την 14^η Μαΐου 1954 υπογραφείσης Συμβάσεως περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως μετά του Κανονισμού εκτελέσεως αυτής, του Πρωτοκόλλου και των υπ' αριθ. Ι, ΙΙ και ΙΙΙ αποφάσεων της διασκέψεως» (ΦΕΚ 6/Α/8.1.1981) πολιτιστικά αγαθά θεωρούνται:

- Τα αγαθά κινητά και ακίνητα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την πολιτιστική κληρονομιά των λαών, όπως τα μνημεία αρχιτεκτονικής, τέχνης, ιστορίας, εκκλησιαστικά ή κοσμικά, οι αρχαιολογικές τοποθεσίες, τα οικοδομικά σύνολα που παρουσιάζουν ιστορικό ή καλλιτεχνικό ενδιαφέρον, η επιστημονική συλλογή βιβλίων, αρχείων ή πιστών αντιγράφων
- Οικοδομήματα που διαφυλάττουν κινητά μνημεία όπως τα μουσεία, οι μεγάλες βιβλιοθήκες, χώροι φύλαξης εγγράφων ή καταφύγια πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση σύρραξης
- Τα κέντρα που περιέχουν μνημεία

Σύμφωνα δε με τη σύμβαση του Παρισιού (Ν. 1103-80), πολιτιστικά αγαθά, θρησκευτικά ή κοσμικά, θεωρούνται εκείνα που καθορίζονται από το κάθε κράτος ότι είναι σημαντικά, σπουδαία για την αρχαιολογία, την προϊστορία, την ιστορία, τη φιλολογία, την τέχνη ή την επιστήμη.

Πολιτιστικά αγαθά είναι τα κινητά και τα ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική ζωή, π.χ. τα μνημεία της ιστορίας, τα χειρόγραφα, τα βιβλία και η γλώσσα, οι παραδόσεις, τα συστήματα αξιών, τα ήθη και τα έθιμα, η μουσική, ο χορός κλπ. (Κόνσολα 1982). Σύμφωνα με το ν. 3028/2002 ως Πολιτιστικά Αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

Πολιτιστικοί πόροι

Ο όρος **πόρος** χρησιμοποιείται για να αναπαραστήσει οποιοδήποτε φυσικό ή άυλο πολιτιστικό αντικείμενο μπορεί να ταυτοποιηθεί. Για παράδειγμα, ένας πολιτιστικός πόρος μπορεί να περιέχει πολιτιστική πληροφορία, όπως π.χ. ένα έγγραφο, μία βάση δεδομένων ή ένας δείκτης σε ένα βιβλίο μίας βιβλιοθήκης, αλλά μπορεί να είναι επίσης μία υπηρεσία, όπως μία μηχανή αναζήτησης στον Παγκόσμιο Ιστό, ένα πρόσωπο ή μία ηλεκτρονική υπηρεσία¹.

¹ Διαλειτουργικότητα και πρόσβαση, Οδηγός Πολιτισμικής Τεκμηρίωσης και διαλειτουργικότητας, Κέντρο Πολιτισμικής Πληροφορικής, Ινστιτούτο Πληροφορικής ΙΤΕ, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας, Μέτρο 1.3, http://www.ics.forth.gr/CULTUREstandards/paradotea/paradotea_final/K4_odigosTekmiriosis_V0_1.pdf

Μνημείο

Ο όρος **Μνημείο** προέρχεται από το ρήμα μιμνήσκω κι έχει την ίδια ρίζα με τις λέξεις μνήμη και ανάμνηση. Πρόκειται δηλαδή για ένα φορέα μνήμης, μια υλική μαρτυρία του παρελθόντος που μας θυμίζει ένα γεγονός. Ενώ παλιότερα ως μνημεία θεωρούνταν μόνο σημαντικά αρχιτεκτονήματα, από τη δημιουργία της Χάρτας της Βενετίας το 1964 η έννοια του μνημείου διευρύνθηκε “η έννοια ενός ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο, αλλά και την αστική ή αγροτική τοποθεσία που μαρτυρεί έναν ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες, αλλά και για τα ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία”. **Ακίνητα μνημεία**, γενικά θεωρούμε τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους .

Ως **Μνημεία** νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία.

Οι βασικές ιδιότητες που κάνουν ένα έργο να θεωρηθεί ως μνημείο είναι οι παρακάτω (Καραδέδος 1998):

- **Πρωτοτυπία ή γνησιότητα.** Κάθε μνημείο είναι προϊόν της ανθρώπινης δραστηριότητας σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή. Στη δημιουργία του συντέτιναν πολλοί παράγοντες όπως η επιθυμία του φορέα, οι οικονομικές παράμετροι, η ποιότητα του αρχιτεκτονικού σχεδίου και η ικανότητα του αρχιτέκτονα, η ιδεολογία και η κουλτούρα της εποχής, τα οικοδομικά υλικά και οι τεχνικές, το κλίμα, η μορφή του εδάφους, η ποιότητα της εκτέλεσης, κλπ. Όλοι αυτοί οι παράγοντες έχουν συντεθεί μεταξύ τους με έναν τρόπο μοναδικό και ανεπανάληπτο. Σ' αυτήν ακριβώς τη μοναδικότητα στηρίζεται η πρωτοτυπία ή γνησιότητα του κάθε μνημείου, που το καθιστά ανεπανάληπτο έστω και αν αντιγραφεί πιστά σε μια άλλη χρονική στιγμή. Φυσικά καταλαβαίνει κανείς ότι η έννοια της πρωτοτυπίας ή της γνησιότητας δεν αναφέρονται στις καθημερινές χρήσεις αυτών των εννοιών αλλά στην επέκτασή τους στην διαδικασία κατασκευής του μνημείου.
- **Χρόνος ή ιστορικότητα.** Από τη σύλληψη της μορφής ενός μνημείου από τον δημιουργό του και την έναρξη της υλοποίησης του σε μια δεδομένη χρονική στιγμή μέχρι της στιγμής της αναγνώρισής του ως μνημείο υφίσταται μια σειρά από αλλοιώσεις από τη Φύση και το Χρόνο και τροποποιήσεις από τον άνθρωπο. Ο χρόνος δηλαδή δεν έχει να κάνει μόνο με το χρονικό διάστημα που πέρασε από τη στιγμή της δημιουργίας ενός μνημείου, αλλά και με τις διαφοροποιήσεις που αυτός έφερε και την αναγνωσιμότητά τους πάνω στο μνημείο.
- **Ποιότητα.** Η ιδιότητα αυτή είναι συνάρτηση διαφόρων παραγόντων (καλλιτεχνικών, κατασκευαστικών, πολιτιστικών, κλπ.) καθώς και της ιδεολογίας που επικρατεί σε κάθε εποχή και έχει χαρακτήρα υποκειμενικό και αστάθμητο, επειδή συνδέεται με αξιολογικά συστήματα διαφόρων εποχών.
- **Ιδέα ή συμβολισμός.** Η ιδιότητα αυτή σχετίζεται με το πνευματικό περιεχόμενο κάθε μνημείου, το οποίο είναι φορέας ενός μηνύματος από το παρελθόν, μιας ιδέας που

εμπεριέχεται σ' αυτό. Ειδικότερα σε μνημεία συναισθηματικά φορτισμένων περιόδων της ιστορίας η έννοια του συμβολισμού αναδεικνύεται ίσως ως η πιο σημαντική.

Για να χαρακτηριστεί ένα έργο ως μνημείο θα πρέπει να μπορεί κάποιος να αναγνωρίσει σε αυτό και τις τέσσερις ιδιότητες που προαναφέρθηκαν. Αν ένα αρχιτεκτονικό έργο έχει μόνο τις δύο πρώτες ιδιότητες μπορεί να χαρακτηριστεί ως **ιστορικό ντοκουμέντο**, όχι όμως μνημείο. Σε περίπτωση που διαθέτει μόνο τις δύο τελευταίες, θεωρείται **υποκατάστατο μνημείου**.

Ιστορικούς τύπους θεωρούμε τις εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν το χώρο εξαιρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

Αρχαία μνημεία ή αρχαία εννοούμε όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Νεώτερα μνημεία εννοούμε τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

Οι **ενέργειες διαχείρισης των μνημείων** αυτών γενικά αφορούν τον εντοπισμό, την οριοθέτηση και τον χαρακτηρισμό τους, την επισκευή και διατήρηση αυτών και του περιβάλλοντος τους, την απαλλοτρίωση τους, το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς. Αναλυτικότερα οι ενέργειες αυτές αφορούν την κήρυξη ακινήτου αρχαίου μνημείου, τον χαρακτηρισμό ακινήτου νεωτέρου μνημείου, την δήλωση – υπόδειξη ακινήτου αρχαίου, την αμοιβή για την δήλωση – υπόδειξη ακινήτου αρχαίου, την διατήρηση ακινήτου αρχαίου, ενέργειες γενικά σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους, υποχρεώσεις κυρίων, νομέων ή κατόχων ακινήτων μνημείων, την οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων, ζώνες προστασίας σε αρχαιολογικούς χώρους εκτός ορίων οικισμών, ζώνες προστασίας γύρω από μνημεία, ζώνες προστασίας σε αρχαιολογικούς χώρους εντός οικισμών, τον εντοπισμό και οριοθέτηση Ιστορικού τύπου. τον εντοπισμό και οριοθέτηση Ενάλιου αρχαιολογικού χώρου, απαλλοτριώσεις, την αποζημίωση για την στέρηση χρήσης ακινήτου, συστηματικές ανασκαφές, δοκιμαστικές ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας, σωστικές ανασκαφές.

Κήρυξη μνημείου ονομάζεται η διοικητική πράξη, που εκδίδεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού, δημοσιεύεται σε ΦΕΚ και παράγει κανονιστικό και θεσμικό νομοθετικό πλαίσιο που στοχεύει στην προστασία του Μνημείου. Μία κήρυξη μπορεί να αναφέρεται σε ένα ή περισσότερα μνημεία ή σύνολα, τα οποία μπορεί να ανήκουν στην Ιδιωτική Περιουσία του Δημοσίου ή σε τρίτους (φυσικά ή νομικά πρόσωπα). Η κήρυξη ενός μεμονωμένου Ακινήτου Μνημείου ή ενός συνόλου Ακινήτων Μνημείων μπορεί να περιλαμβάνει και την κήρυξη περιοχής προστασίας γύρω από αυτό (ή αυτά). Σημειώνεται ότι ως κήρυξη εννοείται η διοικητική πράξη που αφορά

έναν χώρο, ένα μνημείο ή συνδυασμό των δύο. Τέλος σημειώνεται ότι για κάθε χώρο ή μνημείο μπορεί να έχουν εκδοθεί περισσότερες της μίας διοικητικές πράξεις (κηρύξεις).

Τα είδη των διαδικασιών που διεξάγονται στα πλαίσια των προαναφερόμενων ενεργειών είναι:

- 1) Σύνταξη δήλωσης φορέα ή ιδιώτη
- 2) Υποβολή δήλωσης στην αρμόδια αρχή του ΥΠΠΟ
- 3) Σύνταξη αίτησης από κάποια δημόσια ή ιδιωτική υπηρεσία /αρχή ή ιδιώτη
- 4) Υποβολή αίτησης από κάποια δημόσια ή ιδιωτική υπηρεσία /αρχή ή ιδιώτη
- 5) Σύνταξη εισήγησης ή πρότασης με ή χωρίς παραπομπή αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟ
- 6) Υποβολή εισήγησης ή πρότασης με ή χωρίς παραπομπή αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟ
- 7) Σύνταξη σύντομης ή εκτενούς έκθεσης αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟ
- 8) Υποβολή σύντομης ή εκτενούς έκθεσης αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟ
- 9) Κοινοποίηση εισήγησης στους αρμόδιους
- 10) Κατάθεση σύντομης ή εκτενούς έκθεσης αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟ
- 11) Αποστολή της εισήγησης ή πρότασης στο αρμόδιο όργανο της πολιτείας
- 12) Αποστολή της γνωμοδότησης αρμοδίων στην υπεύθυνη/ο υπηρεσία/φορέα του ΥΠΠΟ
- 13) Σύνταξη απόφασης του ΥΠΠΟ
- 14) Έκδοση απόφασης
- 15) Υπογραφή απόφασης από τον Υπουργό Πολιτισμού
- 16) Αποστολή / κοινοποίηση απόφασης στους ενδιαφερομένους (αρχές και ιδιώτες)
- 17) Ανάκληση απόφασης
- 18) Δημοσίευση απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης
- 19) Σύνταξη κοινής αποφάσεως υπουργών
- 20) Υπογραφή κοινής απόφασης υπουργών
- 21) Δημοσίευση κοινής απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
- 22) Έκδοση εντάλματος πληρωμής από την αρμόδια Κ.Υ. του ΥΠΠΟ ή το ΤΑΠΑ.
- 23) Σύνταξη σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος
- 24) Υπογραφή του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος από τους αρμόδιους Υπουργούς
- 25) Αποστολή του σχεδίου ΠΔ στους αρμόδιους παραλήπτες
- 26) Επιστροφή του σχεδίου ΠΔ υπογεγραμμένου από τους αρμόδιους

- 27) Δημοσίευση του ΠΔ στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
- 28) Σύνταξη ερωτήματος από αρμόδιες υπηρεσίες
- 29) Υποβολή ερωτήματος σε αρμόδιες υπηρεσίες
- 30) Σύνταξη φακέλου από αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ
- 31) Συμπλήρωση φακέλου αρμόδιας υπηρεσίας από αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ
- 32) Υποβολή φακέλου από αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ σε αρμόδια υπηρεσία
- 33) Σύνταξη / υποβολή ένστασης ενδιαφερομένου κατά απόφασης
- 34) Ειδοποίηση ενδιαφερομένου από αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ

Αρχαιολογικοί χώροι και ζώνες προστασίας

Ως **Αρχαιολογικοί Χώροι** νοούνται εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαιολογικούς χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα. Οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα. Η χρήση του όρου «Αρχαιολογικός Χώρος» προϋποθέτει απαραίτητα την έκδοση κήρυξης μέσω σχετικής Υπουργικής Απόφασης από το ΥΠΑΙΠΘΑ η οποία έχει δημοσιευθεί σε ΦΕΚ.

Ζώνη Προστασίας Α': Η γεωγραφική έκταση στην άμεση γειτονιά ενός μεμονωμένου ακινήτου μνημείου ή συνόλου ακινήτων μνημείων που περιέχεται σε μία Κήρυξη Αρχαιολογικού Χώρου, έχει χαρακτήρα απόλυτης προστασίας εντός της οποίας περιορίζεται και απαγορεύεται η δόμηση καθώς και άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Να σημειωθεί ότι δεν μπορεί να καθορισθεί Ζώνη Προστασίας Α' ενός χώρου, αν δεν έχει προηγηθεί η Κήρυξή του.

Ζώνη Προστασίας Β': Η γεωγραφική έκταση γύρω ή πλησίον της Ζώνης Α' που έχει χαρακτήρα περιφερειακής προστασίας όπου επιβάλλονται ειδικοί περιορισμοί στη δόμηση, στα μορφολογικά στοιχεία των κτιρίων και γενικά των κατασκευών κ.λπ. Να σημειωθεί ότι δεν μπορεί να καθορισθεί Ζώνη Προστασίας Β ενός χώρου, αν δεν έχει προηγηθεί η Κήρυξή του².

Κατηγορίες

Υλική-άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Η υλική πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει τα πολιτιστικά αγαθά, των οποίων η αξία στηρίζεται κυρίως στην υλική τους υπόσταση. Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει τα άυλα πολιτιστικά αγαθά, όπως: μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, μουσική και τραγούδια, χοροί, δρώμενα, ιεροτελεστίες και πεποιθήσεις, διάλεκτοι και γλώσσες, γιορτές και πανηγύρια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού (Ν. 3028/2002).

Ακίνητη-Κινητή πολιτιστική κληρονομιά

² Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο, Όροι και ορισμοί, <http://archaeocadastre.culture.gr/el/shetika-me-to-ergo/orismoι>

Η υλική πολιτιστική κληρονομιά χωρίζεται σε ακίνητη και κινητή. Ως **ακίνητη** πολιτιστική κληρονομιά εννοούνται τα μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, οι ιστορικές πόλεις και οικισμοί, τα πολιτιστικά τοπία, η ενάλια πολιτιστική κληρονομιά. Ακίνητα μνημεία ως τέτοια νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους (αρχαιοπεριβάλλον, σημερινό περιβάλλον των αρχαίων μνημείων), που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα. Ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού³. Ως **κινητή** πολιτιστική κληρονομιά εννοούνται έργα τέχνης, χειροτεχνήματα, αντικείμενα καθημερινής χρήσης κλπ.

Ανά χρονολογική περίοδο

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Ν. 3028/2002 τα πολιτιστικά αγαθά μπορούν να ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς, μεταβυζαντινούς χρόνους. Σε ό,τι αφορά τα ακίνητα μνημεία, τα **αρχαία μνημεία** χρονολογούνται έως και το 1830. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.

Νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους (άρθρα 6 και 20, Ν. 3028/2002). Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται: α) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι ή ανάγονται σε περίοδο προγενέστερη των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους. β) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

Παρακάτω, στον Πίνακα 1 αναφέρονται οι γενικές χρονολογικές κατηγορίες και οι ειδικότερες χρονολογικές κατηγορίες-εποχές στις οποίες μπορούν να ενταχθούν τα πολιτιστικά αγαθά, αλλά και οι Εφορείες Αρχαιοτήτων που τα διαχειρίζονται.

Γενική Κατηγορία	Εποχή	Χρονολόγηση	Αρμόδια Εφορεία ⁴
Προϊστορία	1. Εποχή του Λίθου	40.000-3.000 π.Χ.	ΕΠΣ- ΕΠΚΑ
	2. Εποχή του Χαλκού	3000 – 1100 π.Χ	ΕΠΚΑ
	4. Εποχή του Σιδήρου	1100-900 π.Χ.	ΕΠΚΑ
Αρχαιότητα	5. Γεωμετρική Εποχή	900 – 700 π.Χ.	ΕΠΚΑ

³ Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο, <http://archaeocadastre.culture.gr>

⁴ Συντομογραφίες: ΕΠΣ: Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας, ΕΠΚΑ: Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ΕΒΑ: Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων.

Γενική Κατηγορία	Εποχή	Χρονολόγηση	Αρμόδια Εφορεία ⁴
	6. Αρχαϊκή Εποχή	7ος – 6ος αι. π.Χ.	ΕΠΚΑ
	7. Κλασσική Εποχή	Αρχές 5ου – τέλη 4ου αι. π.Χ.	ΕΠΚΑ
	8. Ελληνιστική Εποχή	300 π.Χ. – 50 π.Χ.	ΕΠΚΑ
	9. Ρωμαϊκή Εποχή	50 π.Χ. – 300 μ.Χ.	ΕΠΚΑ
Βυζάντιο	10. Βυζαντινή Εποχή	300 – 1600 μ.Χ.	ΕΒΑ
Νεότεροι Χρόνοι	11. Νεότεροι Χρόνοι	Μετά το 1830 μ.Χ.	ΕΝΜ

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση πολιτιστικών αγαθών και Εφορειών Αρχαιοτήτων

Γενικές Κατηγορίες Μνημείων	Ειδικές Κατηγορίες Μνημείων
Αγροτική Οικονομία	Μύλοι (ανεμόμυλοι, νερόμυλοι, μαντάνια), ληνοί/ Στάβλοι, μαντριά, περιστερώνες
Αθλητισμός	Στάδια, γυμνάσια, υπόδρομοι
Άμυνα	Τείχη, κάστρα / φρούρια, πύργοι, ακροπόλεις, φυλάκια
Αρχαιολογικές Θέσεις	Πόλεις, οικισμοί, αγορές/ Ενάλιοι Χώροι
Αστικά Κτίρια	Αρχοντικά/ Θέατρα / Ωδεία/ Καταλύματα, χάνια, πανδοχεία/ Καφεενεία
Εγκαταστάσεις Υποδομής / Παραγωγής	Εγκαταστάσεις εξόρυξης/ Λιμενικές εγκαταστάσεις – Φάροι/ Στρατιωτικές εγκαταστάσεις/ Εργαστήρια, βιοτεχνίες, ταρσανάδες, μύλοι/ Ύδρευση (κιστέρνες, κρήνες), αποχέτευση (αγωγοί), Αρχαίες Οδοί, Γέφυρες, σήραγγες/ Λουτρά, θέρμες, χαμάμ/ Κήποι / Πάρκα/ Αρχαία Θέατρα / Ωδεία/
Εμπόριο	Εμπορικά κέντρα, Αγορές
Ιστορικοί Τόποι	
Θρησκεία	Αρχαία Ιερά/ Μαντεία/ Βωμοί/ Ιεροί Ναοί Χριστιανικοί/ Κωδωνοστάσια/ Μοναστηριακά Συγκροτήματα/ Ισλαμικά Τεμένη/ Συναγωγές
Νεκρικοί Χώροι	Τάφοι, μαυσωλεία, επιτύμβια μνημεία, μαρτύρια
Οδικό σύστημα	Μονοπάτια, δρόμοι για άμαξες
Ύδρευση	Κρήνες, δεξαμενές, υδραγωγεία
Φυσικοί Χώροι	Σπήλαια, καταρράκτες, βιότοποι

Πίνακας 2: Κατηγοριοποίηση μνημείων σύμφωνα με τη χρήση τους

2. Εθνικοί και διεθνείς φορείς προστασίας

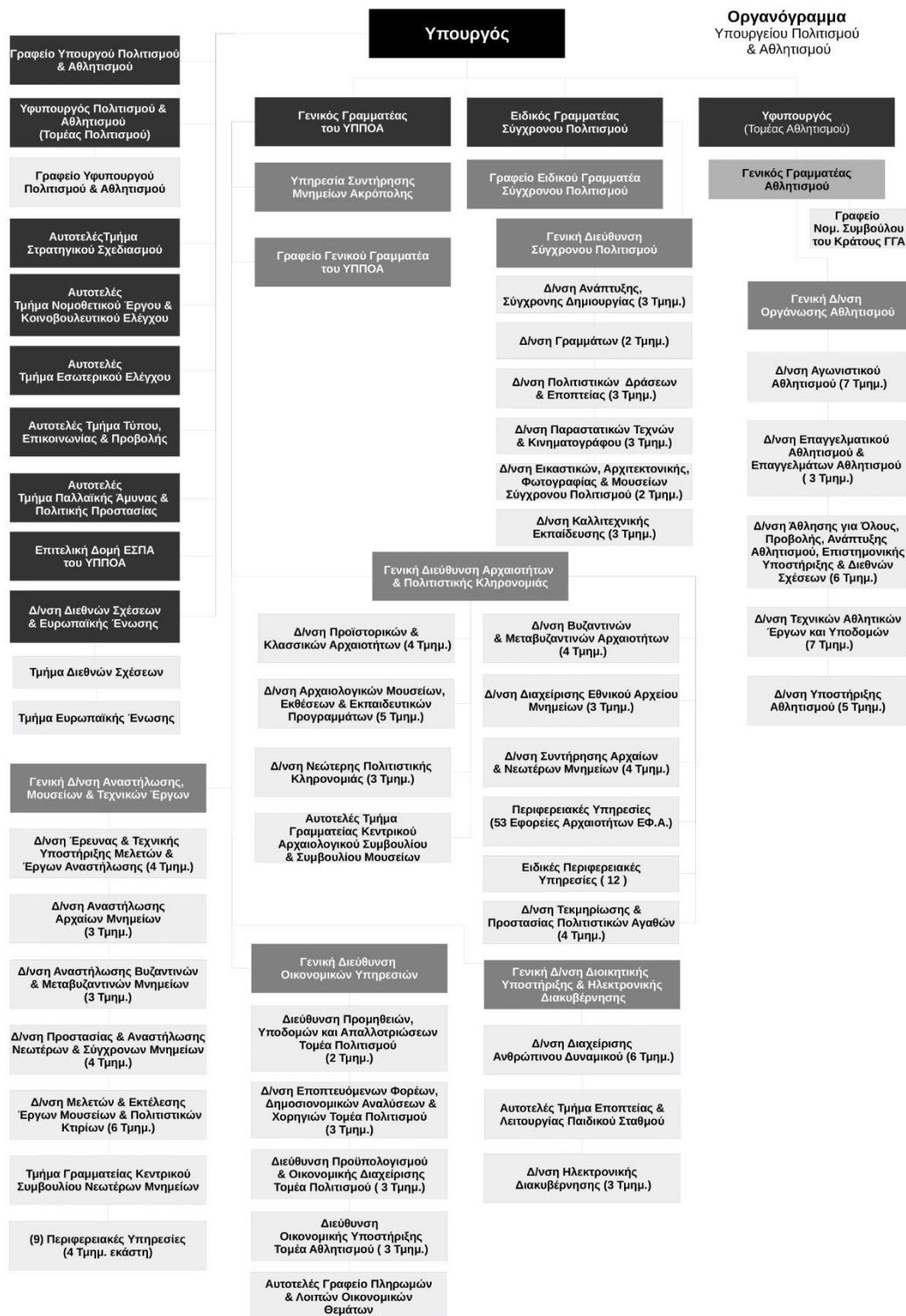
Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η έννοια της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως αντικατοπτρίζεται στο νόμο 3028/2002, περιλαμβάνει τους παρακάτω άξονες:

- 1) τον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή και τη μελέτη των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς
- 2) τη διατήρηση και την αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της
- 3) την αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, κλοπής και παράνομης εξαγωγής
- 4) τη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της
- 5) τη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν
- 6) την ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και
- 7) την παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.

Εθνικοί φορείς προστασίας

- 1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (πρώην ΥΠΠΟΤ)**

Πηγή: https://www.culture.gov.gr/Files/Organogramma_2019.pdf

Υπάρχουν οι εποπτευόμενοι οργανισμοί του Υπουργείου Πολιτισμού στον τομέα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς⁵ και τον τομέα του σύγχρονου πολιτισμού⁶, που είναι οι παρακάτω:

Πολιτιστική Κληρονομιά

Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων
Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών
Λαογραφικό & Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας - Θράκης
Μουσείο Ακρόπολης (ΝΠΔΔ)
Μουσείο Παύλου & Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου (Μ.Φ.Ι.Α.Λ.)
Οργανισμός Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης
Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων

Σύγχρονος πολιτισμός

Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης Εθνικού Θεάτρου
Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος
Ανώτερη Σχολή Χορού Εθνικής Λυρικής Σκηνής
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Αθηνών
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βόλου
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ιωαννίνων
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καβάλας
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κερκύρας
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κοζάνης
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κομοτηνής
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρούμελης
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών
Δημοτικός Κινηματογράφος Αγίας Βαρβάρας Αττικής
Δημοτικός Κινηματογράφος Αγίου Ιωάννη Ρέντη
Δημοτικός Κινηματογράφος Αγίου Νικολάου
Δημοτικός Κινηματογράφος Αθηνών
Δημοτικός Κινηματογράφος Αιγίου
Δημοτικός Κινηματογράφος Αλεξανδρούπολης
Δημοτικός Κινηματογράφος Αμπελοκήπων Θεσσαλονίκης
Δημοτικός Κινηματογράφος Αργοστολίου
Δημοτικός Κινηματογράφος Βύρωνα
Δημοτικός Κινηματογράφος Γρεβενών
Δημοτικός Κινηματογράφος Διδυμοτείχου
Δημοτικός Κινηματογράφος Δραπετσώνας
Δημοτικός Κινηματογράφος Ζωγράφου
Δημοτικός Κινηματογράφος Ηλιούπολης
Εθνική Λυρική Σκηνή

⁵ <https://www.culture.gov.gr/el/ministry/SitePages/heritage.aspx>

⁶ <https://www.culture.gov.gr/el/ministry/SitePages/modern.aspx>

Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου
Εθνικό Θέατρο
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Ειδικό Ταμείο Οργανώσεως Συναυλιών Κρατικής Ορχήστρας
Αθηνών (ΕΤΟΣ ΚΟΑ)
Ειδικό Ταμείο Οργανώσεως Συναυλιών Κρατικής Ορχήστρας
Θεσ/νίκης
Ειδικό Ταμείο Οργανώσεως Συναυλιών Κρατικής Ορχήστρας
Θεσ/νίκης (ΕΤΟΣ ΚΟΘ)
Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού
Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου ΑΕ
Ελληνικό Φεστιβάλ Α.Ε.
Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος
Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης (Αυτοτελές Τμήμα του Ε.Μ.Σ.Τ.)
Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Αυτοτελές Τμήμα Του ΕΜΣΤ
Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Αυτοτελές Τμήμα Του ΚΜΣΤ
Κρατική Ορχήστρα Αθηνών
Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής
Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης
Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης (Κ.Σ.Ο.Τ.)
Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος
Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης
Μουσείο Ζυγομαλά
Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης
Μουσείο-Βιβλιοθήκη Ελευθεριάδη - Teriade
Μουσικός & Εκπαιδευτικός Οργανισμός Ελλάδος
Όπερα Θεσσαλονίκης (Αυτοτελές Τμήμα Του Κ.Θ.Β.Ε.)
Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Αθηνών
Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης
Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
Ορχήστρα Λυρικής Σκηνής
Ορχήστρα Χρωμάτων
Προπαρασκευαστικό και Επαγγελματικό Σχολείο Καλών Τεχνών
Πανόρμου Τήνου
Ταινιοθήκη της Ελλάδας
Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
Ωδείο Αθηνών

2. Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ)

Το ΥΠΕΧΩΔΕ ασχολείται με την προστασία οικιστικών συνόλων και τον πολεοδομικού σχεδιασμού. Πιο συγκεκριμένα, λειτουργεί το Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών, το οποίο υπάγεται στη Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού με αποκλειστική αρμοδιότητα το χαρακτηρισμό μεμονωμένων ή ομάδων κτηρίων ως διατηρητέων, και ολόκληρων των οικισμών ή τμημάτων τους ως παραδοσιακών, την οριοθέτηση ζωνών προστασίας κ.λπ.

Διεθνείς φορείς προστασίας

Οι διεθνείς οργανισμοί προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς χωρίζονται σε δύο κατηγορίες (Κόνσολα 1995, σελ. 29-30):

α) **διακυβερνητικοί οργανισμοί** που είτε δραστηριοποιούνται σε μια σειρά από πεδία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η πολιτιστική κληρονομιά, όπως η UNESCO, το Συμβούλιο της Ευρώπης, είτε δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στον τομέα της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως το ICCROM (Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη της Συντήρησης και της Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών)

β) **μη-κυβερνητικοί οργανισμοί** που έχουν αρμοδιότητα μόνο σε ορισμένους τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως το ICOMOS (Διεθνές Συμβούλιο των Μνημείων και Τοποθεσιών) και το ICOM (Διεθνές Συμβούλιο των Μουσείων).

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) - Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (<http://www.unesco.org/>)
Διακυβερνητικός Οργανισμός, ιδρύθηκε 16 Νοεμβρίου 1945, αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στο πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Σκοπός: συνεισφορά στην παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια με προώθηση της συνεργασίας των εθνών μέσα από την εκπαίδευση, τις επιστήμες και την κουλτούρα σε **παγκόσμιο επίπεδο** με το **σεβασμό** για τη **δικαιοσύνη**, των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων** και **θεμελιωδών ελευθεριών** που έχουν επιβεβαιωθεί για τους λαούς του κόσμου **χωρίς διάκριση** φυλής, φύλλου, γλώσσας ή θρησκείας.

Στην ιδρυτική πράξη της αναφέρονται οι σκοποί του οργανισμού που είναι «**να συνεισφέρει στην εκπαίδευση και την ασφάλεια προωθώντας μέσα από την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό τη συνεργασία ανάμεσα στα έθνη με σκοπό να εξασφαλιστεί ο οικουμενικός σεβασμός της δικαιοσύνης, των κανόνων δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους ασχέτως φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας**»⁷.

⁷ <http://www.unesco-hellas.gr/gr/default.htm>

Πεδία δράσης του είναι:

- Εκπαίδευση
- Επιστήμη (φυσικές επιστήμες)
- Πολιτισμός
- Επικοινωνία
- Κοινωνικές επιστήμες

Βασικές λειτουργίες⁸

- Ως εργαστήριο νέων και καινοτόμων ιδεών
- Ως φορέας συλλογής και διανομής πληροφοριών για ορθές πρακτικές στους τομείς αρμοδιότητάς της συντονίζοντας περιφερειακά και παγκόσμια δίκτυα σε τρεις τομείς-άξονες: την έρευνα, την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και την κατάρτιση.
- Ως διαμορφωτής προτύπων
- Ως παράγοντας οικοδόμησης ικανοτήτων των Κρατών Μελών
- Ως καταλύτης για την διεθνή συνεργασία

Δράσεις σε θέματα πολιτισμού

Τα πολιτιστικά προγράμματα βασίζονται σε 2 αλληλοεξαρτώμενα θέματα: στο σεβασμό της πολιτιστικής ταυτότητας κάθε κοινωνίας και στην αύξηση των ανταλλαγών ανάμεσα στους πολιτισμούς της γης, που αποσκοπεί στον αλληλοεμπλουτισμό τους.

Διαμόρφωσε πρότυπο στρατηγικών σκοπών και μέσων εφαρμογής, που προσαρμόζονταν κάθε φορά στις μεταβολές των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και των δεδομένων του πολιτικού γίγνεσθαι. Η πολύμορφη δράση της UNESCO επικεντρώνεται σε 3 άξονες: την πολιτιστική ανάπτυξη, την προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς με τα παρακάτω μέσα:

- Σύγκληση διασκέψεων και συνεδρίων, την οργάνωση σεμιναρίων, εκθέσεων, προγραμμάτων κατάρτισης κλπ., την έκδοση μελετών, τεχνικών εγχειριδίων, περιοδικών κλπ.
- Τη θέσπιση κανόνων συμπεριφοράς μέσω Διεθνών Συμβάσεων, Συστάσεων, Διακηρύξεων κλπ.
- Την επιχειρησιακή δράση, την εκπόνηση και εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων, μικρότερης ή μεγαλύτερης εμβέλειας.

Διεθνείς διασκέψεις υπό την αιγίδα της UNESCO

Οι μεγάλες παγκόσμιες ή περιφερειακές διασκέψεις και άλλα διεθνή συνέδρια υπό την αιγίδα της UNESCO προώθησαν σε μεγάλο βαθμό τα θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάπτυξης, με τους παρακάτω τρόπους:

⁸ http://www.unesco-hellas.gr/gr/1_1.htm

1. Αρμόδιοι φορείς και ειδικοί επιστήμονες ενημερώθηκαν για τις τάσεις που επικρατούσαν σε άλλες χώρες και να αντάλλαξαν απόψεις για το σχεδιασμό προγραμμάτων κοινής δράσης.
2. Η επικοινωνία και η συνεργασία ανάμεσα στις χώρες οδήγησαν στην καθιέρωση ορισμένων βασικών κοινά αποδεκτών αρχών της πολιτιστικής πολιτικής.

Το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών (International Council of Monuments and Sites) είναι ο πιο έγκυρος διεθνής, επαγγελματικός, μη κυβερνητικός οργανισμός (N.G.O.), **τεχνικός σύμβουλος της UNESCO για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς** που έχει ως σκοπό την προώθηση της θεωρίας, της μεθοδολογίας, της τεχνολογίας και της ενημέρωσης για την προστασία και την ανάδειξη των ιστορικών μνημείων και τοποθεσιών των χωρών όλου του κόσμου.

Το ICOMOS ιδρύθηκε το 1965 με απόφαση του Β' Διεθνούς Συνεδρίου Αρχιτεκτόνων και ειδικών της Προστασίας, που πραγματοποιήθηκε το 1964 στη Βενετία. Το ICOMOS έχει ως μέλη ειδικούς επιστήμονες από όλο τον κόσμο και δραστηριοποιείται σε 104 χώρες και στις 5 ηπείρους. Η διεθνής διοίκησή του εκλέγεται ανά τριετία. Έδρα του ICOMOS είναι το Παρίσι.

Το ICOMOS λειτουργεί ως τεχνικός σύμβουλος της UNESCO σε θέματα Προστασίας και Αποκατάστασης Μνημείων και Τοποθεσιών. Με την Ένωση Παγκόσμιας Συντήρησης (World Conservation Union) ή Διεθνής Ένωση για τη Συντήρηση της Φύσης και των Φυσικών Φόρων (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) έχει το ρόλο του διεθνούς συμβούλου της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage Committee). Με την UNESCO συνεργάζεται για την ένταξη νέων περιοχών στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage List) υπό τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στην Συνθήκη Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage Convention). Με αυτήν την ιδιότητά του εξετάζει τις προτάσεις των χωρών-μελών της UNESCO για την εγγραφή εθνικών μνημείων στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς (Φυσικής και Πολιτιστικής).

Το ICOMOS έχει 21 Διεθνείς Ειδικές Επιστημονικές Επιτροπές, όπως π.χ. η Διεθνής Επιτροπή Αρχιτεκτονικής Φωτογραμμετρίας (CIPA)⁹ με σκοπό της την αναζήτηση και την έρευνα για τις βέλτιστες μεθόδους αποτύπωσης μνημείων και τοποθεσιών, η Διεθνής Επιτροπή για την προστασία ιστορικών πόλεων και οικισμών (CIVVIH), οι οποίες μελετούν εξειδικευμένα θέματα.

⁹ <http://cipa.icomos.org/>

Το **Διεθνές Συμβούλιο των Μουσείων** (International Council of Museums) ιδρύθηκε το 1946 ως μη κυβερνητικός οργανισμός από επαγγελματίες μουσείων - αρχαιολόγους, ιστορικούς της τέχνης, μουσειολόγους, συντηρητές κ.ά.- που αγωνιούσαν για την τύχη της παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς μετά τις καταστροφές που είχε υποστεί στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Κύριο μέλημα του ICOM είναι η επισήμανση και η αντιμετώπιση των προβλημάτων των μουσείων και των εργαζομένων σε αυτά, καθώς και η ανάπτυξη του κλάδου της μουσειολογίας. Για το σκοπό αυτό έχουν συσταθεί 30 Διεθνείς Επιτροπές με ειδικό αντικείμενο -όπως π.χ. αρχιτεκτονική μουσείων, συντήρηση, περιφερειακά μουσεία, εκπαίδευση, κλπ.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνει το ICOM στον αγώνα κατά της παράνομης διακίνησης των πολιτισμικών αγαθών και εκδίδει ειδικά τεύχη για τις ανά τον κόσμο συλήσεις αρχαιοτήτων και έργων τέχνης. Βασική επιδίωξή του είναι η αρμονική συνύπαρξη των μουσείων με τις κοινωνίες τις οποίες υπηρετούν. Το ICOM ασχολήθηκε και με τις καταστροφές των πολιτισμικών αγαθών στους τόπους πολεμικών συρράξεων (Λίβανος, Περσικός Κόλπος, πρώην Γιουγκοσλαβία, Ιράκ, κλπ.). Μαζί με άλλους μη-κυβερνητικούς οργανισμούς, όπως οι ICOM, ICOMOS, IFLA, συνέβαλε το 1996στη δημιουργία της Διεθνούς Επιτροπής της "Μπλε Ασπίδας" (ICBS) που μεριμνά για την προστασία της παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς από πολεμικές επιχειρήσεις ή φυσικές καταστροφές. Το ICOM παρέχει επίσης, ήδη από τη δεκαετία του 1960, επιστημονική και τεχνική βοήθεια στα μουσεία των αναπτυσσόμενων χωρών¹⁰.

Διεθνής Ένωση Φωτογραμμετρίας και Τηλεπισκόπησης (ISPRS) ¹¹

Η Διεθνής Ένωση Φωτογραμμετρίας και Τηλεπισκόπησης (International Society of Photogrammetry and Remote Sensing) είναι ένας μη-κυβερνητικός διεθνής οργανισμός, με σκοπό την ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας για την προώθηση της γνώσης, της έρευνας, της ανάπτυξης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε θέματα Φωτογραμμετρίας, Τηλεπισκόπησης, και Συστημάτων Πληροφοριών Χώρου, με στόχο την συνεισφορά στην ευημερία της ανθρωπότητας και την αειφορία του περιβάλλοντος, μέσω της βοήθειας στην οργάνωση εθνικών ή περιφερειακών οργανώσεων φωτογραμμετρίας και τηλεπισκόπησης, την έρευνα σε θέματα φωτογραμμετρίας και τηλεπισκόπησης, της οργάνωσης συμποσίων και συνεδρίων και τη δημοσίευσή τους, καθώς και τη συνεργασία με σχετικούς διεθνείς επιστημονικούς οργανισμούς.

Η Επιτροπή V (Commission V) της ISPRS με θεματικό περιεχόμενο Εγγύς Φωτογραμμετρία και τεχνικές Τεχνητής Όρασης ασχολείται με θέματα όπως η ανάπτυξη συστημάτων και

¹⁰ http://www.istomediahost.gr/icom/gr_about.asp

¹¹ <http://www.tee.gr/online/epikaira/2002/2218/pg034b.shtml>

αλγορίθμων μηχανικής όρασης σε πραγματικό χρόνο, τεχνολογίες μετρολογίας, ανάλυση ψηφιακών εικόνων και τρισδιάστατη μοντελοποίηση, αυτόματη εξαγωγή αντικειμένων από εικόνες, ανάπτυξη διαδικασιών ανάλυσης αλληλουχίας βίντεο-εικόνων, οπτικοποίηση, Εικονική πραγματικότητα, κινούμενη εικόνα, εφαρμογές στην Αρχιτεκτονική, Αρχαιολογία, Βιομηχανία, Ιατρική, Βιομηχανική και Ρομποτική.

Το Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη της Διατήρησης και της Αποκατάστασης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property)¹² είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός αφιερωμένος στην συντήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η δημιουργία του αποφασίστηκε στο 9^ο Συνέδριο της UNESCO στο Νέο Δελχί το 1956 και ιδρύθηκε το 1959 στη Ρώμη. Σκοπός του είναι να βελτιώσει την ποιότητα των πρακτικών που χρησιμοποιούνται στη συντήρηση, καθώς και να ευαισθητοποιήσει για τη σημαντικότητα της συντήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Δραστηριοποιείται στους παρακάτω τομείς:

- Εκπαίδευση
- Διάχυση της πληροφορίας
- Έρευνα
- Συνεργασία
- Ευαισθητοποίηση

¹² <http://www.iccrom.org/>

3. Εθνική νομοθεσία για προστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος

- Σύνταγμα της Ελλάδας του 1975 όπως αυτό αναθεωρήθηκε το 2001.
- Σύμβαση της Γρανάδας (1985) ως Νόμος 2039/92 του ελληνικού κράτους.
- Ν. 3028/2002 για την προστασία των Αρχαιοτήτων που αντικατέστησε το Νόμο 5351/1932 «Περί Αρχαιοτήτων».
- Ν. 3201/2003 Προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος Νήσων Αιγαίου.
- Ν. 3378/ 2005 Προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς.
- Ν 3463/2006 Κώδικας Δήμων και κοινοτήτων.
- Ν. 3658/2008 Προστασία πολιτιστικών αγαθών

4. Διεθνείς χάρτες, διακηρύξεις, συμβάσεις για προστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος

Υπάρχουν μια σειρά από χάρτες, διακηρύξεις, συμβάσεις για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως η Χάρτα των Αθηνών για την αποκατάσταση των ιστορικών μνημείων το 1931, τα Αποτελέσματα της Διεθνούς Σύσκεψης της UNESCO στο Νέο Δελχί το 1955, η Διακήρυξη του Άμστερνταμ το 1975, η Σύμβαση για την Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά, Nairobi Recommendation το 1976, η Σύμβαση της Γρανάδας το 1985, Χάρτα της Ουάσινγκτον για τις Ιστορικές Πόλεις το 1987, ο Χάρτης για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς του ICAHM το 1990, η Διακήρυξη του Κεμπέκ (1ο συνέδριο Πόλεων Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1991, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς το 1992, το Ντοκουμέντο για την Αυθεντικότητα στη Nara της Ιαπωνίας το 1994, Australia ICOMOS Charter for the Conservation of Places of Cultural Significance (Burra Charter) το 1999, Ευρωπαϊκή Σύμβαση της Φλωρεντίας για το Τοπίο το 2000, η Χάρτα του Νίζνυ Ταγκίλ για τη Βιομηχανική Κληρονομιά το 2003, η Χάρτα για τους Τόπους της Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2007, ο Κατάλογος της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2009, οι Αρχές της Βαλέττα για τις Ιστορικές Πόλεις το 2010, οι Αρχές του Δουβλίνου για τη διατήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς το 2011 και άλλες. Παρακάτω ενδεικτικά αναφέρονται οι:

Χάρτα της Βενετίας (για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <http://www.charta-von-venedig.de/%CF%87%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B2%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%84%CE%AF%CE%B1%CF%82-1964.html>)

Η Χάρτα της Βενετίας για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων (ή Χάρτα της Βενετίας) καταρτίστηκε κατά τη διάρκεια του δευτέρου Διεθνούς Συνεδρίου Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών των Ιστορικών Μνημείων, που πραγματοποιήθηκε στη Βενετία στις 25-31 Μαΐου 1964 και διοργανώθηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS). Η Χάρτα αποτελεί ένα πλαίσιο κατευθυντήριων αρχών που αφορούν την θεωρία και την πράξη της Αποκατάστασης και της Συντήρησης των Μνημείων.

Υποστηρίζει ότι τα αρχαία μνημεία αποτελούν κοινή κληρονομιά όλων των ανθρώπων. Συνεπώς, πρέπει να διασωθούν για τις επόμενες γενιές με την αυθεντικότητά τους και οι αρχές διάσωσης και προστασίας πρέπει να εφαρμοστούν σε διεθνές επίπεδο. Θεωρεί ότι όχι μόνο σπουδαία αρχιτεκτονήματα, αλλά και απλά και ταπεινά οικοδομήματα μπορούν να θεωρηθούν μνημεία.

Η συντήρηση των μνημείων πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και τόσο η συντήρηση, όσο και η αποκατάστασή τους αφορά όλες τις επιστήμες και τις τεχνικές που μπορούν να συνεισφέρουν στη διάσωσή τους όχι ως έργα τέχνης, αλλά και ως ιστορικές μαρτυρίες. Η συντήρηση των μνημείων διευκολύνεται όταν τα χρησιμοποιούμε για κοινωνικές χρήσεις. Αυτή η χρήση δε θα πρέπει να αλλοιώσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή τη διακόσμηση το αρχιτεκτονήματος. Η συντήρηση του μνημείου υποβάλλει και τη συντήρηση του περιβάλλοντος χώρου του. Διακοσμητικά στοιχεία, όπως γλυπτά, ζωγραφική που αποτελούν μέρος του μνημείου μπορούν να αφαιρεθούν μόνο αν το επιβάλλει η διάσωσή τους. Η μετακίνηση μνημείου δεν επιτρέπεται εκτός αν

είναι απαραίτητο για τη διάσωση του μνημείου ή επιβάλλεται από εθνικό ή διεθνές ενδιαφέρον.

Σκοπός της συντήρησης είναι να συντηρήσει και να αποκαλύψει την αισθητική και ιστορική αξία του μνημείου με σεβασμό στα πρωτότυπα υλικά. Σταματάει όπου ξεκινάει η υπόθεση και αν είναι απαραίτητη η επιπλέον εργασία πρέπει να διαχωρίζεται και να είναι απόλυτα κατανοητό ότι πρόκειται για σύγχρονη εργασία. Η αποκατάσταση θα πρέπει να συνοδεύεται από αρχαιολογική και ιστορική τεκμηρίωση του μνημείου. Όλες οι συνεισφορές όλων των χρονικών περιόδων του μνημείου πρέπει να γίνονται σεβαστές. Νεότερες φάσεις μπορούν να αφαιρεθούν στην περίπτωση που αυτό που θα εμφανιστεί είναι μοναδικής αξίας και καλά συντηρημένο. Οι αντικαταστάσεις των μελών που λείπουν πρέπει να δένουν αρμονικά με το σύνολο, αλλά και να είναι ξεχωριστές από το πρωτότυπο. Κάθε επέμβαση σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν υποθέσεις. Οι προσθήκες αρχιτεκτονικών στοιχείων δεν επιτρέπονται εκτός και αν δεν τραβούν την προσοχή από τα ενδιαφέροντα τμήματα του κτιρίου, την ισορροπία της σύνθεσής του και τη σχέση του με τον περιβάλλοντα χώρο.

Σε όλες τις εργασίες συντήρησης, αποκατάστασης ή ανασκαφής πρέπει να υπάρχει ακριβής τεκμηρίωση με μορφή αναλυτικών αναφορών εμπλουτισμένων με σχέδια και φωτογραφίες. Το αρχείο της τεκμηρίωσης πρέπει να κατατίθεται στα αρχεία ενός διεθνούς ιδρύματος και να είναι διαθέσιμο σε μελλοντικούς ερευνητές. Συνίσταται η αναφορά για το μνημείο να δημοσιεύεται.

Διακήρυξη του Άμστερνταμ (1975) (για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <http://www.icomos.org/en/support-us/179-articles-en-francais/ressources/charters-and-standards/169-the-declaration-of-amsterdam>)

Η αρχιτεκτονική κληρονομιά δεν περιλαμβάνει μόνο κτίρια και τον περιβάλλοντά τους χώρο, αλλά και ολόκληρες περιοχές πόλεων και χωριά με ιστορικό ή πολιτιστικό ενδιαφέρον. Η αρχιτεκτονική κληρονομιά θεωρείται σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για το σχεδιασμό μιας πόλης. Οι ιστορικές πόλεις, παλιές συνοικίες, οικισμοί και χωριά με παραδοσιακό χαρακτήρα, ιστορικά πάρκα και κήποι πρέπει να προστατεύονται. Τα παλιά κτίρια μας βοηθούν να εξοικονομούμε χρήματα, να καταπολεμούμε τα σκουπίδια, βοηθάει να αποφεύγονται καταπατήσεις σε αγροτική γη και να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι μετακινήσεις πληθυσμών

Το κάθε μνημείο έχει διαφορετικές ανάγκες και πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστή περίπτωση και οι ζώνες προστασίας των μνημείων είναι απαραίτητες. Η αποκατάσταση πρέπει να είναι με τέτοιο τρόπο που να μη προκαλούνται μεγάλες αλλαγές στην κοινωνική σύνθεση των κατοίκων. Επίσης, όλοι οι τομείς της κοινωνίας πρέπει να απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα της συντήρησης που γίνεται με δημόσια χρήματα.

Οι τοπικές αρχές είναι υπεύθυνες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και πρέπει να αλληλοβοηθούνται σε ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών. Συνεπώς, πρέπει

να δίνεται ενίσχυση στις τοπικές αρχές και οικονομική υποστήριξη και φοροαπαλλαγές σε ιδιώτες.

Οι αποφάσεις για την τεκμηρίωση με ψηφιακά μέσα πρέπει να παίρνονται σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, αποφεύγοντας τον ύφαλο της τεχνολογικής απαρχαίωσης

Σύμβαση της Γρανάδας (για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <http://www.e-ecology.gr/DiscView.asp?mid=953>)

Με τη Σύμβαση για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης ή Σύμβαση της Γρανάδας που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 2039/1992 αναγνωρίζεται ότι η αρχιτεκτονική κληρονομιά αποτελεί μια αναντικατάστατη έκφραση του πλούτου και της ποικιλίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, μια ανεκτίμητη μαρτυρία του παρελθόντος μας και ένα κοινό αγαθό για όλους τους Ευρωπαίους. Ο στόχος της ήταν να εξασφαλίσει την προστασία και αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Ως Αρχιτεκτονική κληρονομιά θεωρεί (α) τα **μνημεία**, δηλαδή κατασκευές που θεωρούνται σημαντικές εξαιτίας του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού τους ενδιαφέροντος, αλλά των διακοσμητικών στοιχείων που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, (β) τα **αρχιτεκτονικά σύνολα** και (γ) τους **τόπους**.

Ορίζονται οι διοικητικές ενέργειες κάθε χώρας, καθώς και το σχετικό νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Τα κράτη οφείλουν να προσδιορίσουν τα μέτρα για την οικονομική υποστήριξη των αρμόδιων για την προστασία υπηρεσιών σε ό,τι αφορά τη συντήρηση και την αναστήλωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Η σύμβαση υποστηρίζει τη συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στη συντήρηση και την αναστήλωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μέσω του θεσμού χορηγίας και τη δημιουργία μη κερδοσκοπικών οργανώσεων για το σκοπό αυτό. Τα κράτη πρέπει να βοηθούν την αλλαγή χρήσης των μνημείων και να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα τόσο για να γίνονται επισκέψιμα, όσο και να παρέχεται η απαραίτητη πληροφόρηση για την ευαισθητοποίηση του κοινού μέσω σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Τέλος, τα κράτη πρέπει να παρέχουν τεχνογνωσία κι επιστημονικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, αλλά και σχετική τεχνική βοήθεια σε άλλα κράτη, όταν συντρέχει ανάγκη.

Συνθήκη για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς (1972) (για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα http://www.unesco.org.cy/Programmes-Symbasi_Pagkosmias_Politistikis_kai_Fysikis_Klironomias,GR-PROGRAMMES-04-01-01,GR και <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>)

Δημιουργήθηκε στη Γενική Συνέλευση της UNESCO. Σε περίπτωση που τα κράτη την υπογράψουν, αναγνωρίζουν ότι τα μνημεία και οι χώροι πολιτιστικού ενδιαφέροντος που βρίσκονται στην επικράτειά τους και έχουν εγγραφεί στον Κατάλογο της

Παγκόσμιας Κληρονομιάς αποτελούν παγκόσμια κληρονομιά για την προστασία της οποίας είναι υπεύθυνη η διεθνής κοινότητα. Με τη Συνθήκη αυτή δημιουργήθηκαν συστήματα ελέγχου που παρακολουθούν και δίνουν αναφορά σε τακτά χρονικά διαστήματα για την κατάσταση των μνημείων και των χώρων παγκόσμιας κληρονομιάς που βρίσκονται στην επικράτειά τους και φροντίζουν για τη συντήρησή τους. Η UNESCO δεσμεύεται να βοηθά τα κράτη να προστατεύσουν τα μνημεία και τους χώρους αυτούς παρέχοντας οικονομική και τεχνική βοήθεια, καθώς και εξειδικευμένη εκπαίδευση.

Στην ουσία πρόκειται για το βασικό διεθνές νομικό κείμενο για την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Τα δύο βασικά όργανα για την εφαρμογή της Σύμβασης είναι ο Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage List)¹³ και το Ταμείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage Fund)¹⁴, που χρηματοδοτεί την προσπάθεια. Ο Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage List) περιλαμβάνει αγαθά πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς με βάση των προσδιορισμό αυτών στα δύο πρώτα άρθρα της Σύμβασης. Στην Ελλάδα τα παρακάτω μνημεία και τοποθεσίες έχουν κηρυχθεί ως αγαθά παγκόσμιας κληρονομιάς¹⁵:

1. Ναός Επικούρειου Απόλλωνος
2. Ακρόπολη
3. Αρχαίος χώρος Δελφών
4. Αρχαίος χώρος Επιδαύρου
5. Άγιο Όρος
6. Μετέωρα
7. Παλαιές & βυζαντινές μονές Θεσ/νίκης
8. Μεσαιωνική πόλη Ρόδου
9. Αρχαίος χώρος Ολυμπίας
10. Μυστράς
11. Δήλος
12. Μονή Δαφνίου, Μονή Οσίου Λουκά και Νέα Μονή Χίου
13. Αρχαιολογικός χώρος Ηραίου Σάμου
14. Αρχαιολογικός χώρος Αιγών (Βεργίνα)
15. Αρχαιολογικοί χώροι Μυκηνών και Τίρυνθας
16. Ιστορικό κέντρο (Χώρα), με τη Μονή Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και το Σπήλαιο της Αποκάλυψης στην Πάτμο
17. Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας

Για να συμπεριληφθεί ένα μνημείο στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς χρειάζεται να είναι *εξαιρετικής παγκόσμιας αξίας* και να πληρεί τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα ορισμένα κριτήρια¹⁶:

- Να είναι αριστουργηματικό δείγμα της ανθρώπινης δημιουργικότητας

¹³ <http://whc.unesco.org/en/list>

¹⁴ <http://whc.unesco.org/en/world-heritage-fund>

¹⁵ http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm#IUCN

¹⁶ [http://www.unesco.org.cy/Programmes-](http://www.unesco.org.cy/Programmes-Katalogos_Pagkosmias_Klironomias,GR.PROGRAMMES.04.01.02,GR)

[Katalogos_Pagkosmias_Klironomias,GR.PROGRAMMES.04.01.02,GR](http://www.unesco.org.cy/Programmes-Katalogos_Pagkosmias_Klironomias,GR.PROGRAMMES.04.01.02,GR)

- Να παρουσιάζει σημαντική ανταλλαγή ανθρώπινων αξιών σε ένα χρονικό διάστημα ή σε μια πολιτισμική περιοχή του κόσμου, όσον αφορά στην αρχιτεκτονική ή στην τεχνολογική εξέλιξη, στην τέχνη των μνημείων, την πολεοδομία ή το σχεδιασμό τοπίων.
- Να αποτελεί μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία για μια πολιτισμική παράδοση ή έναν πολιτισμό που είναι ακόμη ζωντανός ή έχει εξαφανιστεί.
- Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα μιας μορφής οικοδομήματος.
- Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα ενός οικισμού ανθρώπων, αξιοποίησης της γης ή της θάλασσας, που να είναι επίσης ενδεικτικό ενός πολιτισμού (ή περισσότερων) ή αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον, ιδιαίτερα όταν αυτό έχει καταστεί ευάλωτο υπό την επίδραση αμετάκλητων αλλαγών.
- Να συνδέεται άμεσα με γεγονότα ή ζωντανές παραδόσεις, ιδέες ή αντιλήψεις, με καλλιτεχνικά ή λογοτεχνικά έργα εξαιρετικής παγκόσμιας σημασίας (Η Επιτροπή συστήνει αυτό το κριτήριο να χρησιμοποιείται κατά προτίμηση σε συνδυασμό με άλλα κριτήρια)
- Να περιέχει εξαιρετικά φυσικά φαινόμενα ή περιοχές εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς και αισθητικής σημασίας.
- Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα για σημαντικά στάδια της ιστορίας της γης, όπως καταγραφή στοιχείων ζωής, σημαντικές γεωλογικές διαδικασίες για την ανάπτυξη της γεωμορφολογίας ή σημαντικών φυσιογραφικών γνωρισμάτων.
- Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα σημαντικών οικολογικών και βιολογικών διαδικασιών στην εξέλιξη και την ανάπτυξη της γης, του νερού, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων και κοινοτήτων ζώων και φυτών.
- Να περιλαμβάνει τα πιο σημαντικά και ενδεικτικά φυσικά καταλύματα για διατήρηση της επιτόπια βιολογικής ποικιλομορφίας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που περιέχουν απειλούμενα είδη εξαιρετικής παγκόσμιας σημασίας από άποψη επιστήμης ή συντήρησης.

Για την προστασία μνημείων και τοποθεσιών που βρίσκονται σε κίνδυνο και χρειάζονται άμεση προστασία υπάρχει ο Κατάλογος για Μνημεία σε Κίνδυνο¹⁷.

¹⁷ <http://whc.unesco.org/en/danger>

5. Τεκμηρίωση ακίνητων μνημείων και χώρων πολιτισμού

Τεκμηρίωση

Τεκμηρίωση ονομάζουμε τη διαδικασία συλλογής και καταγραφής πληροφοριών σε διάφορες μορφές (κείμενο, εικόνα, φωτογραφίες κλπ.), αλλά και συσχέτισης μεταξύ τους, ανάλυσης κι ερμηνείας τους, για να δημιουργηθεί το πλαίσιο αναφοράς (context) του αντικειμένου που τεκμηριώνεται.

Ως συμπληρωματικό υλικό μπορείτε να διαβάσετε τα πρακτικά του σεμιναρίου τεκμηρίωσης με τίτλο 'Τεκμηρίωση, διαχείριση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς που διοργανώθηκε από την Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων και βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://nam.culture.gr/images/deam/docs/Praktika.pdf>

Πολιτιστική Τεκμηρίωση

Η **πολιτιστική τεκμηρίωση** περιλαμβάνει την ιστορική, αρχαιολογική, αρχιτεκτονική, χαρτογραφική, βιβλιογραφική, αλλά και γεωμετρική τεκμηρίωση ενός ακίνητου μνημείου.

Η τεκμηρίωση είναι απαραίτητη για καλύτερη κατανόηση και την αποτελεσματική διαχείριση της πολιτιστικής πληροφορίας, καθώς και για την προώθηση και την ερμηνεία της πολιτιστικής κληρονομιάς για οικονομικούς λόγους, όπως ο πολιτιστικός τουρισμός και η τοπική ανάπτυξη, για την ενίσχυση της πολιτιστικής και κοινωνικής ταυτότητας σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για την καταπολέμηση των κλοπών και της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών.

Η ανάγκη για χρήση της πολιτιστικής πληροφορίας από οργανώσεις που βρίσκονται σε διαφορετικά κράτη οδήγησε στη καθιέρωση και τη χρήση προτύπων τεκμηρίωσης που δημιουργήθηκαν για τη συμβατότητα και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των διαφορετικών βάσεων δεδομένων¹⁸. Στην κατεύθυνση αυτή δημιουργήθηκε το Core Data Index to Historic Buildings and Monuments of the Architectural Heritage (1992)¹⁹ για να ταυτοποιήσει τις κατηγορίες πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την τεκμηρίωση κτιρίων ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος και το International Core Data Standard for Archaeological Sites and Monuments (1995)²⁰, για να ταυτοποιήσει τις κατηγορίες πληροφορίας που είναι απαραίτητες για την τεκμηρίωση της ακίνητης αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Τέλος, το Εννοιολογικό Μοντέλο Αναφοράς (CRM²¹) της Διεθνούς Επιτροπής Τεκμηρίωσης (CIDOC) του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) αποτελεί μια τυπική οντολογία που σκοπεύει να διευκολύνει την συγχώνευση, διασύνδεση και ανταλλαγή ετερογενών πληροφοριών πολιτισμικής κληρονομιάς. Όπως αναφέρεται στον Οδηγό πολιτισμικής τεκμηρίωσης και διαλειτουργικότητας του ΙΤΕ-ΙΠ «*καθορίζει και περιορίζεται στην **σημασιολογία** που υπονοείται από τους δημιουργούς σχημάτων βάσεων δεδομένων και δομών εγγράφων που χρησιμοποιούνται στην τεκμηρίωση πολιτισμικής κληρονομιάς και μουσειακών αντικειμένων από την πλευρά μιας τυπικής οντολογίας. Δεν ορίζει κανέναν από τους όρους που εμφανίζονται ως τιμές των πεδίων στις δομές δεδομένων· ωστόσο, καθορίζει*

¹⁸ The Need for Documentation Standards, <http://archives.icom.museum/object-id/heritage/intro2.html>

¹⁹ <http://archives.icom.museum/object-id/heritage/core.html>

²⁰ <http://archives.icom.museum/object-id/heritage/int.html>

²¹ Αγγλικά: Conceptual Reference Model (CRM), <http://www.ics.forth.gr/CULTUREstandards/>

τις χαρακτηριστικές σχέσεις που αφορούν στη χρήση τους. **Δεν** αποσκοπεί στην υποβολή προτάσεων σχετικά με το τι **πρέπει** να τεκμηριώνουν οι πολιτισμικοί οργανισμοί. Αντιθέτως, στόχος του είναι να εξηγήσει τη λογική της πληροφορίας που ήδη στην πράξη τεκμηριώνεται και με τον τρόπο αυτόν να καταστήσει δυνατή τη **σημασιολογική διαλειτουργικότητα**. Αποσκοπεί να παρέχει μια ιδανική ανάλυση της πολιτισμικής τεκμηρίωσης σύμφωνα με τους κανόνες της λογικής».

Η καταγραφή και τεκμηρίωση των ακίνητων μνημείων και χώρων πολιτισμού γίνεται από τα Τμήματα Τεκμηρίωσης, Καταγραφής και Δημοσίευσης Αρχαίων των Εφορειών Αρχαιοτήτων (ΕΠΚΑ και ΕΒΑ). Η σχετική αρχαιολογική νομοθεσία προβλέπει την καταγραφή, τεκμηρίωση και καταχώριση των μνημείων στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων του ΥΠΑΙΠΘΑ.

Η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων υλοποίησε -σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας- το πρόγραμμα «ΠΟΛΕΜΩΝ»²², που είχε σα σκοπό του την καταγραφή και την τεκμηρίωση των μνημείων της Ελλάδας. Δημιούργησε το Διαρκή Κατάλογο των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος²³, μια βάση δεδομένων των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδας.

Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

Την εμπειρία των παραπάνω προγραμμάτων αξιοποίησε η Διεύθυνση Απαλλοτριώσεων και Ακίνητης Περιουσίας (ΔΑΑΠ), η οποία υλοποιεί το έργο του Αρχαιολογικού Κτηματολογίου. Το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο είναι η πρώτη οργανωμένη, ενιαία, συστηματική και διαρκώς ενημερωμένη ψηφιακή καταγραφή και τεκμηρίωση

- των Δημοσίων Ακινήτων που διαχειρίζεται το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
- των Περιοχών Προστασίας Πολιτιστικού Περιβάλλοντος, που περιλαμβάνουν τους Αρχαιολογικούς Χώρους, τους Ιστορικούς Τόπους, τις Ζώνες Προστασίας Α' και Β', τις Περιφερειακές Ζώνες Προστασίας Μνημείων και Χώρων, καθώς και τους Περιβάλλοντες Χώρους Προστασίας Ακινήτων Μνημείων
- των Ακινήτων Μνημείων

Το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο θα περιλαμβάνει τη γεωμετρική περιγραφή και την περιγραφική τεκμηρίωση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος απόκτησης από το Δημόσιο ακινήτων, καθώς και τα αντίστοιχα περιγραφικά (αρχαιολογικά, ιστορικά κ.λπ.) δεδομένα που αφορούν τις Περιοχές Προστασίας Πολιτιστικού Περιβάλλοντος, με την ευθύνη και την εγγύηση του Δημοσίου και του Υπουργείου Πολιτισμού. Θα αποτελεί επίσης πηγή πολύτιμων πληροφοριών, απαραίτητων για τις πολιτιστικές και αναπτυξιακές δραστηριότητες της χώρας. Ο κύριος στόχος, κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου, είναι να ενσωματωθούν περιγραφικά και γεωχωρικά δεδομένα στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα που αφορούν:

²² http://www.yppo.gr/5/g5151.jsp?obj_id=611

²³ <http://www.listedmonuments.culture.gr>

- περίπου 6.000 Δημόσια Ακίνητα (εντός και εκτός πόλεων / οικισμών, αγροτεμάχια, οικόπεδα, κτίρια και λοιπές επικείμενες κατασκευές) που έχουν αποκτηθεί από το Δημόσιο με αναγκαστική απαλλοτρίωση ή με άλλους τρόπους (απευθείας αγορά, δωρεά, παραχώρηση χρήσης, κ.λπ.)
- πάνω από 18.000 Περιοχές Προστασίας Πολιτιστικού Περιβάλλοντος και Ακίνητα Μνημεία που διαχειρίζεται το ΥΠΠΟΤ²⁴

²⁴ Διακήρυξη Διαγωνισμού για το Έργο «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αρχαιολογικού Κτηματολογίου», <http://archaeocadastre.culture.gr>

5.1 Τρισδιάστατη μοντελοποίηση

Ψηφιοποίηση

Η ψηφιοποίηση είναι η ακριβής αποτύπωση και καταγραφή των γεωμετρικών χαρακτηριστικών του που αναπαριστά με τρόπο αξιόπιστο τη γεωμετρική μορφή και θέση του μνημείου στο χώρο με τη χρήση διαγραμμάτων και δισδιάστατων απεικονίσεων, καθώς και τρισδιάστατων εικονικών μοντέλων. Περιλαμβάνει την ψηφιακή συλλογή δεδομένων και το μετασχηματισμό δεδομένων από αναλογική σε ψηφιακή μορφή, αλλά και θέματα που αφορούν την επεξεργασία της πληροφορίας, την αποθήκευση και διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου, την δημοσίευση, παρουσίαση και διάχυσή του.

Φάσεις της ψηφιοποίησης

Τα βασικά στάδια της διαδικασίας ψηφιοποίησης είναι τα παρακάτω:

1. **Προετοιμασία για ψηφιοποίηση:** Δημιουργία υποδομής σε υλικό, όπως σαρωτές, ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές, εξοπλισμός ψηφιοποίησης και λογισμικό επεξεργασίας, καθώς κι ένα περιβάλλον με κατάλληλες συνθήκες (π.χ. φωτισμού και υγρασίας).
2. **Μεταχείριση των μνημείων:** Σε αρκετά από τα έργα ψηφιοποίησης υπάρχουν μνημεία που είναι σπάνια ή/και ευαίσθητα και πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη μεταχείρισή τους.
3. **Ψηφιοποίηση:** Το στάδιο αυτό αναφέρεται στην καθαυτή διαδικασία της ψηφιοποίησης, δηλαδή τη σάρωση, την ψηφιακή φωτογράφιση και γενικά την ψηφιακή αποτύπωση των πρωτοτύπων και η ψηφιακή επεξεργασία που ενδεχομένως να χρειαστούν. Συνηθίζεται να δημιουργούνται και να διατηρούνται τα πρωτεύοντα αρχεία (master copies) και μετά να μετατρέπονται σε αρχεία χαμηλότερης ανάλυσης για να χρησιμοποιηθούν σε εφαρμογές στο Διαδίκτυο ή σε πολυμεσικές εφαρμογές σε CD ή DVD.
4. **Διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου:** πρόκειται για την προστασία και τη διασφάλιση της πρόσβασης στο ψηφιακό περιεχόμενο που έχει δημιουργηθεί.
5. **Μεταδεδομένα:** Πρόκειται για δομημένα δεδομένα για τα δεδομένα. Μπορούν να συμπεριλάβουν περιγραφή του αντικειμένου, το δημιουργό, τη σχέση του εκθέματος με άλλα σχετικά έργα κ.α. Η χρήση τους είναι πολύ σημαντική ως προς τη διευκόλυνση των υπηρεσιών αναζήτησης και ανάκτησης αντικειμένων από μια ψηφιακή συλλογή. Ακολουθούν πρότυπα μεταδεδομένων, όπως τα Dublin Core (URL12), MARC (URL13) κ.α. Για τον ορισμό των μεταδεδομένων διατήρησης του ψηφιακού υλικού συνιστάται (Οδηγός Πολιτισμικής Τεκμηρίωσης και Διαλειτουργικότητας, σελ. 9) να λαμβάνονται υπόψη οι προδιαγραφές, οδηγίες και υποδείξεις των Digital Preservation Coalition και OCLC/RLG (URL14). Στην περίπτωση των περιγραφικών πληροφοριών, αυτές καθορίζονται από το εννοιολογικό μοντέλο αναφοράς CIDOC. Τα μεταδεδομένα και θησαυροί όρων για τα γεωχωρικά σύνολα πρέπει να ακολουθούν τα παρακάτω: Κανονισμός Ε.Κ. αριθ. 1205/2008, Οδηγία INSPIRE (Spatial Data Themes), Ν. 3882/2010, EN ISO 19115, EN ISO 19119

Γεωμετρική Τεκμηρίωση

Με τον όρο Γεωμετρική Τεκμηρίωση εννοείται η διαδικασία συλλογής, επεξεργασίας, απόδοσης και καταχώρησης στοιχείων για τον προσδιορισμό της θέσης και της πραγματικής μορφής, σχήματος και μεγέθους ενός μνημείου στο χώρο των τριών διαστάσεων σε μια δεδομένη χρονική στιγμή²⁵. Η γεωμετρική τεκμηρίωση καταγράφει την παρούσα κατάσταση των μνημείων με πιθανές φθορές και προβλήματα που παρουσιάζουν, όπως αυτή προέκυψε στην πορεία του χρόνου και είναι απαραίτητη βάση τόσο στις μελέτες, όσο και στη λήψη αποφάσεων, σε τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά θέματα.

Μέθοδοι γεωμετρικής τεκμηρίωσης

- **Εμπειρικές**, που χρησιμοποιούν απλά όργανα μέτρησης για μηκομετρήσεις τριγώνων (τριπλευρισμούς), διαγωνίων, πλευρών, αποκλίσεων και υψομετρικών διαφορών. Συνήθως το αρχικό σκαρίφημα ψηφιοποιείται και μεταφέρεται σε περιβάλλον CAD.

Χαρακτηριστικά: αδυναμία ελέγχου σφαλμάτων, καθώς και ένταξης σε ενιαίο σύστημα συντεταγμένων, χρονοβόρα διαδικασία στο πεδίο, δυσκολία 3D αποτύπωσης, αδυναμία ελέγχου και αξιολόγησης, δεν απαιτείται ιδιαίτερη εξειδίκευση.

Όργανα μετρήσεων: μετροταινία, αλφαδολάστιχο, νήμα στάθμης, laser αποστασιόμετρο

- **Τοπογραφικές**, οι μετρήσεις γίνονται με ειδικά όργανα με χρήση γεωμετρικών σχέσεων για την εύρεση τρισδιάστατων καρτεσιανών συντεταγμένων των σημείων.

Χαρακτηριστικά: υψηλή και προκαθορισμένη ακρίβεια, αποδοτικότητα, αξιοπιστία, χρονοβόρα διαδικασία στο πεδίο, υψηλό κόστος, γρήγορη 3D αποτύπωση, ενιαίο σύστημα συντεταγμένων, δυνατότητα ελέγχου και αξιολόγησης, απαιτείται μέση εξειδίκευση, υπάρχει δυσκολία στην αποτύπωση πολύπλοκων αρχιτεκτονικών στοιχείων και λεπτομερειών.

Όργανα μετρήσεων: θεοδολίχος (παλιότερα για μετρήσεις γωνιών), γεωδαιτικός σταθμός (total station), χωροβάτης

- **Φωτογραμμετρικές**, η φωτογραμμετρία είναι η Τέχνη, η Επιστήμη και η Τεχνική που σκοπό έχει την εξαγωγή αξιόπιστης μετρικής πληροφορίας φυσικών αντικειμένων και του περιβάλλοντος μέσω των διαδικασιών της καταγραφής, μέτρησης και ερμηνείας φωτογραφικών εικόνων και άλλων πρότυπων Ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας και φαινομένων²⁶. Η φωτογραμμετρία ανάλογα με τον τρόπο του υπολογισμού και τον αριθμό των συντεταγμένων των σημείων των λεπτομερειών διακρίνεται σε μονοσκοπική και σε στερεοσκοπική φωτογραμμετρία και ανάλογα με τη θέση της φωτομηχανής, σχετικά με το αντικείμενο, σε επίγεια και από αέρα. Η επίγεια φωτογραμμετρία ασχολείται με ψηφιοποίηση αντικειμένων που βρίσκονται σε μικρή απόσταση (κάτω από 100m) από το φωτογραφικό φακό και οι κλίμακες αποτύπωσης είναι μεγαλύτερη ή ίση του 1:100. Οι τρισδιάστατες ψηφιοποιήσεις των ακίνητων μνημείων αφορούν μεγάλες κλίμακες και αντικείμενα που η φωτογράφιση τους γίνεται (συνήθως) όχι από αέρα αλλά επίγεια. Ωστόσο, οι τεχνικές της στερεοσκοπικής φωτογραμμετρίας που χρησιμοποιούνται συνήθως δεν διαφέρουν αν τα αντικείμενα και η φωτογράφιση είναι επίγεια. Η αποτύπωση μνημείων – χώρων γίνεται συνήθως με χρήση επίγειων

²⁵ Σύνταξη προδιαγραφών της Διαγνωστικής Μελέτης σε διεπιστημονική βάση για έκδοση υπουργικής απόφασης για την υλοποίηση του Ν.3028 (Άρθρο 40, παρ. 4) του Υπουργείου Πολιτισμού για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, <http://library.tee.gr/digital/m2113.pdf>

²⁶ Π. Πατιάς, 1994, Εισαγωγή στη Φωτογραμμετρία, Θεσσαλονίκη και Benjamin J. Britton, 'The Boundaries of Scientific Culture in Virtual Heritage', Proceedings of the 7th International Conference on Virtual Systems and Multimedia (VSM'01), σύμφωνα με DIGITECH III, Μελέτη τεχνολογιών ψηφιοποίησης σε τρεις διαστάσεις. Εγχειρίδιο τρισδιάστατης ψηφιοποίησης ακίνητων μνημείων και χώρων, <http://www.ipet.gr/digitech/docs/monuments.pdf>

φωτογραμμετρικών τεχνικών. Ωστόσο, και στη καταγραφή μνημείων – χώρων είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τεχνικές αεροφωτογραμμετρίας ιδιαίτερα όταν απαιτείται η δημιουργία τοπογραφικών διαγραμμάτων/χαρτών για μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους – κάστρα κ.λ.π. οπότε και η κλίμακα αποτύπωσης είναι σχετικά μικρή (1:2000, 1:500)²⁷. Για περισσότερες πληροφορίες θα πρέπει να διαβάσετε το άρθρο Φωτογραμμετρία και Τεκμηρίωση Αρχαιολογικών Χώρων και ευρημάτων- με απλά λόγια που βρίσκεται δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα <https://anaskamma.files.wordpress.com/2009/10/02-patias.pdf>

Χαρακτηριστικά: ταχύτατη και αξιόπιστη μέθοδος, λίγος χρόνος απαιτείται για τις εργασίες πεδίου και μικρό το κόστος συλλογής δεδομένων, δυνατότητα ελέγχου σφαλμάτων, αρκετό το κόστος επεξεργασίας των δεδομένων, ενδεχόμενη ανάγκη συμπληρωματικών μετρήσεων πεδίου, δυνατότητα ελέγχου και αξιολόγησης του αποτελέσματος σε θέματα ακρίβειας και αξιοπιστίας, οι εργασίες γραφείου απαιτούν εξειδίκευση, ενδεχόμενη ανάγκη πρόσθετων εργασιών με την τοπογραφική μέθοδο (στις περιπτώσεις χρήσης φωτοσταθερών, ή τοποθέτησης του αντικειμένου σε αμοιβαία σχέση με άλλα αντικείμενα)²⁸.

Όργανα μετρήσεων: ψηφιακές (και αναλογικές) φωτομηχανές, Ψηφιακοί Φωτογραμμετρικοί σταθμοί με λογισμικό επεξεργασίας εικόνων και φωτογραμμετρίας. Προϊόντα: 2D ή 3D σχέδια, ανηγμένες φωτογραφίες, Ορθοφωτοχάρτες

- **Ανίχνευσης (σάρωσης) με χρήση τεχνικών laser-τριγωνισμού,** μέτρηση αποστάσεων με χρήση laser, registration (ένωση μοντέλων), georeference (γεωαναφορά). Για περισσότερες πληροφορίες θα πρέπει να διαβάσετε το άρθρο Φωτογραμμετρικές αποτυπώσεις με τρισδιάστατο σαρωτή που βρίσκεται δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGRAFHMA_2012/TEXNOGRAFHMA_436/436%2012_13.pdf

Χαρακτηριστικά: Ο χρόνος που απαιτείται για την δημιουργία ενός υψηλής πιστότητας τρισδιάστατου μοντέλου είναι πολλές φορές πολύ μεγαλύτερος από τον χρόνο σάρωσης²⁹. 3D προϊόντα σε διάφορες μορφές και κλίμακες, χαμηλό κόστος συλλογής δεδομένων και λίγος χρόνος για τις εργασίες πεδίου, αρκετό το κόστος επεξεργασίας, ακρίβεια και αξιοπιστία, χρήση προγραμμάτων CAD και Image Processing, απαιτητική αλγοριθμική επεξεργασία, εξοπλισμός πεδίου υψηλού κόστους, εξοπλισμός γραφείου μεγάλου κόστους και εξειδίκευσης. Όργανα μετρήσεων: laser scanners, τηλεκατευθυνόμενο ελικόπτερο – UAV (Unmanned Aerial Vehicle) με δυνατότητα λήψεων από διαφορετικές οπτικές γωνίες, κατακόρυφες, πλάγιες και κεκλιμένες (μειονέκτημα της μεθόδου των UAV είναι το γεγονός ότι η ακρίβεια των μετρήσεων επηρεάζεται άμεσα από παράγοντες όπως είναι ο καιρός-δυνατοί άνεμοι που μπορεί να προκαλέσουν αστάθεια του ελικοπτερού κατά την πτήση).

Υπάρχουν διάφορα στάδια για την κατασκευή του τρισδιάστατου μοντέλου. Το πρώτο στάδιο επεξεργασίας είναι η **καταγραφή** (registration), στο οποίο συνενώνονται τα νέφη σημείων των διαφορετικών όψεων του αντικειμένου από τα διαφορετικά σημεία στάσης του σαρωτή. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο πρέπει κατά τη διαδικασία της σάρωσης να υπάρχουν κοινές αλληλοεπικαλυπτόμενες περιοχές μεταξύ διαδοχικών νεφών. Το δεύτερο στάδιο αυτό της **μοντελοποίησης** (modelling), στο οποίο τα σύννεφα σημείων ενώνονται μεταξύ τους και σχηματίζουν τρίγωνα ενωμένα στις κορυφές τους (vertices). Στο επόμενο στάδιο πραγματοποιείται και η

²⁷ http://www.ipet.gr/digitech2/index.php?option=com_content&task=view&id=73&Itemid=54

²⁸ http://www.ipet.gr/digitech2/index.php?option=com_content&task=view&id=73&Itemid=54

²⁹ A. Marbs, Experiences with Laser Scanning at i3mainz, CIPA, September 2002, Corfu, Greece, Proceedings of Scanning for Cultural Heritage Recording, σελ.110 -114.

βελτιστοποίηση τρισδιάστατου μοντέλου, με την έννοια της απαλοιφής διπλών και άχρηστων στοιχείων, για να μειωθεί το μέγεθος του αρχείου, καθώς και το κλείσιμο των κενών. Το τελευταίο στάδιο επεξεργασίας είναι το η **προσαρμογή των υφών** και αφορά την εφαρμογή υφής πάνω στις επιφάνειες του μοντέλου και την παραγωγή ενός τρισδιάστατου φωτορεαλιστικού μοντέλου (Εικ. 1 και 2).

Εικόνα 1: Μοντέλο της κρύπτης Carpiniana χωρίς υφή / Εικόνα 2: Μοντέλο της κρύπτης Carpiniana με υφή
(Beraldin et al. 2002)

Μια χαρακτηριστική μελέτη περίπτωσης οπτικοποίησης με laser scanner είναι το σπήλαιο της Altamira στη Β. Ισπανία για το οποίο χρησιμοποιήθηκε ένας scanner Minolta VI-700 (Εικ. 2), με σκοπό τη διάσωση και την προστασία του σπηλαίου από τις φθορές που προκλήθηκαν εξαιτίας της μεγάλης προσέλευσης επισκεπτών. Από το 1879 μέχρι το 1978 που αποφασίστηκε να κλείσει το σπήλαιο για το ευρύ κοινό, περίπου 177.000 άνθρωποι το επισκέφτηκαν προκαλώντας σοβαρές βλάβες στην υγρασία και τη θερμοκρασία του σπηλαίου και κατά συνέπεια μεγάλες φθορές στις τοιχογραφίες του. Με βάση το τρισδιάστατο μοντέλο που δημιουργήθηκε με το laser scanner κι έπειτα από μια σειρά διεργασιών, στις οποίες συμμετείχαν επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων, καθώς και γλύπτες και ζωγράφοι, δημιουργήθηκε μια φυσική ρέπλικα της σπηλιάς σε πραγματικές διαστάσεις (Εικ. 3), που εκτίθεται σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο μουσείου στο μουσείο Έρευνας και Τεχνολογίας στο Μόναχο της Γερμανίας.

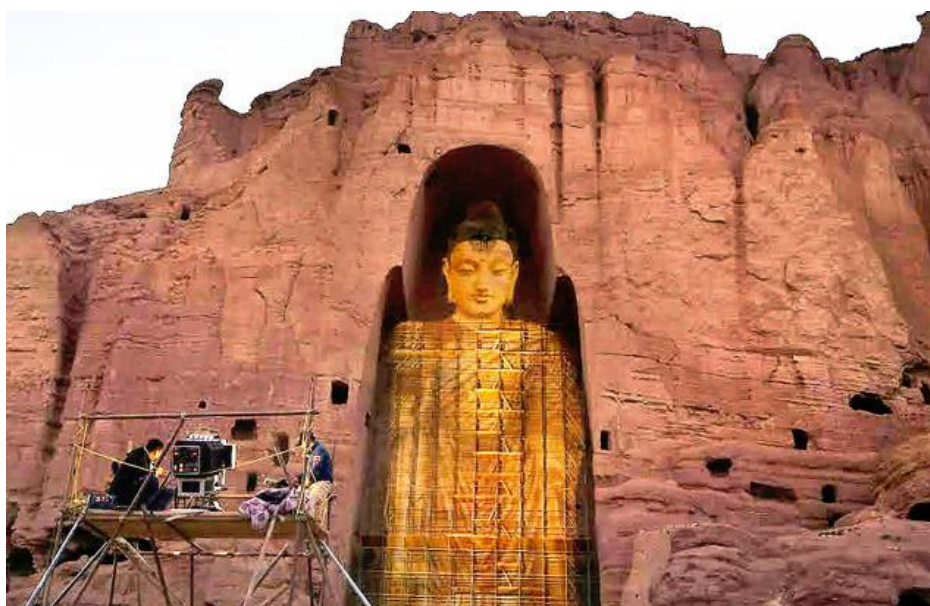
Εικόνα 3: Laser scanning σπηλαίου / Εικόνα 4: Δημιουργία ρέπλικας

Μια χαρακτηριστική περίπτωση δημιουργίας τρισδιάστατου μοντέλου με τεχνικές φωτογραμμετρίας και οπτικοποίησης με laser light είναι αυτή των Βούδων, που απεικονίζονται στις εικόνες 5, 6 και 7.

Εικόνα 5: Εικόνα 6: Βούδες στην κοιλάδα του Μπαμιγιάν, πριν και μετά την καταστροφή

Πηγή: <http://cipa.icomos.org/fileadmin/template/doc/KYOTO/185-2.pdf>,
http://www.icomos.de/pdf/ICOMOS_Publikation_Bamiyan.pdf, http://www.eurekalert.org/pub_releases/2011-02/tum-bbo022511.php, http://www.nbcnews.com/id/3067334/t/rebuilding-bamiyan-buddhas/#.Vn_4ZvI96Uk

Εικόνα 7: Βούδες στην κοιλάδα του Μπαμιγιάν, πριν και μετά την καταστροφή

Πηγή: <https://www.thevintagenews.com/2015/08/19/incredible-afghanistans-buddhas-destroyed-by-taliban-resurrected-as-holograms/>

Σύγκριση τοπογραφικών μεθόδων και Φωτογραμμετρίας

Η τοπογραφική υπολείπεται της φωτογραμμετρικής για τους παρακάτω λόγους:

- θα πρέπει να τηρείται στο πεδίο ένα αρκετά λεπτομερές σκαρίφημα-κροκί των μετρήσεων με σκοπό την πλήρη ανακατασκευή του μοντέλου στον Η/Υ που γίνεται

με χειροκίνητο τρόπο. Το γεγονός αυτό καθιστά υπερβολικά χρονοβόρα τη διαδικασία των μετρήσεων ενός αντικειμένου και ταυτόχρονα αντιοικονομική λόγω του αυξημένου αριθμού των εργατωρών των χειριστών των οργάνων.

- Ο προσδιορισμός των τρισδιάστατων συντεταγμένων των σημείων που προσδιορίζονται στο χώρο δεν οδηγούν άμεσα στην κατασκευή του 3D μοντέλου του μνημείου-χώρου. Περαιτέρω επεξεργασία σε ένα πακέτο τρισδιάστατης σχεδίασης πρέπει να ακολουθήσει, προκειμένου να συνδεθούν τα προσδιορισμένα σημεία στο χώρο, ώστε να σχηματιστούν τα επίπεδα των εξωτερικών επιφανειών που περιγράφουν το μνημείο-χώρο.

Η πολυπλοκότητα του αντικειμένου και λεπτομέρεια των μνημείων καθιστούν ασύμφορη οικονομικά και χρονικά την τοπογραφική μέθοδο αποτύπωσης. Η τοπογραφική αποτύπωση να συνδυαστεί με την φωτογραμμετρική, για να ληφθούν μόνο οι ελάχιστες τοπογραφικές μετρήσεις (μέτρηση φωτοσταθερών) για τον καθορισμό του επίγειου τρισσορθογώνιου συστήματος συντεταγμένων στο οποίο θα αναφερθούν οι φωτογραφίες των στερεομοντέλων που θα επεξεργαστούν φωτογραμμετρικά και θα δώσουν το τελικό προϊόν³⁰.

Σύγκριση Laser Scanning και Φωτογραμμετρίας

Πλεονεκτήματα Laser Scanner

- Απευθείας αποτύπωση σημείων 3D
- Επεξεργασία μεγάλου αριθμού σημείων σε επιφάνειες
- Άριστη μέθοδος για την αποτύπωση και περιγραφή πολύπλοκων μη κανονικών επιφανειών
- Τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα

Πλεονεκτήματα Φωτογραμμετρίας

- Δυνατότητα έγχρωμης πληροφορίας
- Απεριόριστη ακτίνα εφαρμογής
- Μικρός χρόνος εργασιών πεδίου
- Υψηλότερες αναλύσεις
- Χαμηλό κόστος των εικόνων
- Δυνατότητα εκμετάλλευσης παλιότερων φωτογραφιών

Ιδιαιτερότητες αποτυπώσεων μνημείων *diakritikh ikanothta*

- Πολύπλοκα αντικείμενα – απαιτείται κατανόηση του αντικειμένου
- Κοντινές αποστάσεις λήψης
- Μεγάλες διαφορές αναγλύφου σε σχέση με την απόσταση λήψης
- Μεγάλες απαιτήσεις ακριβείας
- Διαφορετικά συστήματα αναφοράς
- Απουσία Προδιαγραφών

Σημαντικές έννοιες

1. Κλίμακα
2. Προδιαγραφές ακρίβειας (καθορισμός ακρίβειας και επίπεδου εμπιστοσύνης, αριθμός σημείων μέτρησης)

³⁰ Τοπογραφικές μέθοδοι,
http://www.ipet.gr/digitech2/index.php?option=com_content&task=view&id=72&Itemid=54

3. Έλεγχος και αξιολόγηση για ορθότητα δεδομένων και προϊόντων
4. Άδεια που επιτρέπει να αποτυπώσουμε το μνημείο
5. Μέθοδος συλλογής δεδομένων
6. Διαχρονική μελέτη
7. Κριτήρια Επιλογής Ακρίβειας - Λεπτομέρειας
 - Τύπος κατασκευής (Σχήμα, μέγεθος κλπ.)
 - Διακοσμητικά στοιχεία και λεπτομέρειες
 - Κατάσταση μνημείου και υλικά δομής
 - Πρόσβαση και διαθεσιμότητα πηγής ενέργειας
 - Οικονομο-Τεχνικά Βέλτιστη Λύση σε συνδυασμό με τις ανάγκες χρηστών της αποτύπωσης

Επιλογή βέλτιστης μεθοδολογίας αποτύπωσης μνημείων

Το παρακάτω κείμενο έχει γραφεί στο πλαίσιο του προγράμματος DIGITECH-III-2 Επικαιροποίηση μελέτης DIGITECH III και διαδικτυακή εφαρμογή επίδειξης και εκπαίδευσης σε τεχνολογίες τρισδιάστατης ψηφιοποίησης³¹.

A. Κριτήρια επιλογής ή απόρριψης για την εφαρμογή της εμπειρικής μεθόδου αποτύπωσης

Η εμπειρική μεθοδολογία ενδείκνυται όταν το μνημείο – χώρος δεν έχει πολύπλοκο σχήμα και μπορεί να αποτυπωθεί με λίγες μόνο μετρήσεις που διασφαλίζουν ωστόσο την τελική ακρίβεια του προϊόντος (σε κλίμακα 1:50 ή μικρότερες). Επίσης είναι ιδανική για την αποτύπωση κατόψεων ή όψεων-τομών εσωτερικών χώρων και όταν οι άλλες μέθοδοι δεν μπορούν να εφαρμοστούν για διάφορους λόγους πχ δεν υπάρχει απαραίτητος χώρος για τη λήψη των φωτογραφιών (φωτογραμμετρική μεθοδολογία) ή για την τοποθέτηση τοπογραφικού οργάνου σε κατάλληλη θέση και τη μέτρηση χαρακτηριστικών σημείων (τοπογραφική μεθοδολογία). Χρησιμοποιείται με μεγάλη επιτυχία από Αρχιτέκτονες Μηχανικούς για την αποτύπωση εσωτερικών συνήθως χώρων και πρέπει να συνοδεύονται οι μετρήσεις πάντα από ένα καλό σχεδιάγραμμα του χώρου και των μετρήσεων που υλοποιήθηκαν.

B. Κριτήρια επιλογής ή απόρριψης μεθόδου της τοπογραφικής μεθόδου αποτύπωσης

Η εφαρμογή της τοπογραφικής μεθοδολογίας για την αποτύπωση ενδείκνυται όταν το μνημείο– χώρος δεν έχει πολύπλοκο σχήμα οπότε ο αριθμός των μετρημένων σημείων για τον προσδιορισμό της θέσης, της μορφής και του σχήματος είναι μικρός αλλά και η προσπελασιμότητα των σημείων που χρειάζεται να μετρηθούν είναι δύσκολη. Είναι ιδανική για δημιουργία προϊόντων υψηλής ακρίβειας σε κλίμακες 1:50 ή μικρότερες και επιπλέον απαιτεί σημαντικό χρόνο παραμονής στο πεδίο για μετρήσεις. Επίσης, χρησιμοποιείται ιδιαίτερα σε περιπτώσεις μεγάλης έκτασης του αντικειμένου και συνήθως για την αποτύπωση εξωτερικών χώρων – όψεων κτιρίων αλλά και αρχαιολογικών χώρων ή σκαμμάτων. Σε περίπτωση που απαιτείται η καταγραφή της υψής της εξωτερικής επιφάνειας του μνημείου είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με τη φωτογραμμετρική μεθοδολογία για τη δημιουργία ενός εικονικού προϊόντος (πχ. ανηγμένη εικόνα ή ορθοεικόνα) ή τεχνική ανίχνευσης ακτίνας laser.

³¹ http://www.ipet.gr/digitech2/index.php?option=com_content&task=view&id=76&Itemid=54

Γ. Κριτήρια επιλογής βέλτιστης τεχνικής και καταλληλότερου λογισμικού φωτογραμμετρικής επεξεργασίας για την αποτύπωση μνημείων - χώρων

Η φωτογραμμετρική μεθοδολογία είναι κατάλληλη σε περιπτώσεις πολύπλοκων αντικειμένων όταν υπάρχει πληθώρα λεπτομερειών που αποτυπώνονται σε ψηφιακές εικόνες και χρήζουν αποτύπωσης (πχ όψεις διατηρητέων κτιρίων, κατόψεις κτιρίων - αρχαιολογικών σκαμμάτων). Μπορεί να χρησιμοποιηθεί εφόσον υπάρχει ο απαραίτητος χώρος μπροστά ή πάνω από το μνημείο – χώρο που θα αποδοθεί φωτογραμμετρικά. Ενδεικνύεται όταν υπάρχει δυσκολία στην προσπέλαση των λεπτομερειών του μνημείου ή όταν απαγορεύεται η άμεση επαφή με το αντικείμενο μελέτης. Είναι ιδανική για την διαχρονική παρακολούθηση των μνημείων ή όταν απαιτείται συστηματική καταγραφή των φάσεων εξέλιξης σε εργασίες αναστήλωσης – ανασκαφής. Δίνει άμεσα αποτελέσματα και με χρήση στερεοσκοπικών μεθόδων μπορεί να προβληθεί το μοντέλο του μνημείου-χώρου τρισδιάστατα. Με χρήση μετρήσεων υψηλής ακρίβειας που προέρχονται πάντα από τοπογραφικές μετρήσεις με χρήση γεωδαιτικού σταθμού ή αντίστοιχης ακρίβειας τοπογραφικό όργανο, μπορεί να οδηγήσει σε υψηλής ακρίβειας αποτελέσματα-τελικά διαγράμματα αποτύπωσης σε κλίμακες 1:50 ή και μικρότερες.

Ωστόσο, υπάρχουν διάφορες φωτογραμμετρικές τεχνικές που μπορεί να χρησιμοποιηθούν και να οδηγήσουν σε διαφορετικής μορφής φωτογραμμετρικά προϊόντα με χρήση διαφορετικού εξοπλισμού και λογισμικού.

Σε όλες τις περιπτώσεις η χρήση της φωτομηχανής είναι απαραίτητη όπως επίσης και η υλοποίηση μετρήσεων με χρήση τοπογραφικών οργάνων. Εάν, απαιτείται εξαιρετική ακρίβεια αποτελεσμάτων πρέπει να χρησιμοποιηθεί μετρική ή ημί-μετρική φωτομηχανή ή τουλάχιστον μια βαθμονομημένη κοινή (αναλογική ή ψηφιακή) φωτογραφική μηχανή. Πολλά φωτογραμμετρικά πακέτα παρέχουν τη δυνατότητα με χρήση προτύπων βαθμονόμησης να οδηγήσουν σε υψηλής ακρίβειας φωτογραμμετρικές εικόνες με χρήση τεχνικών αυτοβαθμονόμησης (πχ PhotoModeler).

Δ. Κριτήρια επιλογής ή απόρριψης μεθόδου της ανίχνευσης laser για αποτύπωση

Η τεχνική ενδεικνύεται σε όλες τις περιπτώσεις τρισδιάστατης ψηφιοποίησης μνημείων – χώρων με ιδιαίτερα ακριβή αποτελέσματα. Οδηγεί στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ακρίβειας παρόμοιας με αυτά των τοπογραφικών μεθόδων αλλά με την πληρότητα και τη συνέχεια των προϊόντων της φωτογραμμετρικής μεθόδου. Σε μερικές περιπτώσεις και κάτω από συνθήκες έντονου φωτισμού μπορεί να παρουσιάζονται σφάλματα ή αδυναμία μετρήσεων.

Όταν το αντικείμενο έχει σχετικά απλό σχήμα ή/και μικρό μέγεθος είναι ασύμφορη η χρήση της μεθόδου σάρωσης λόγω του υψηλού κόστους του τεχνικού εξοπλισμού και της επεξεργασίας που θα ακολουθήσει τη διαδικασία των μετρήσεων.

Η χρήση του laser scanner στο πεδίο είναι απλούστερη από τη χρήση οποιουδήποτε άλλου τοπογραφικού οργάνου καθώς το όργανο λειτουργεί με αυτόματο τρόπο και η οδήγησή του από το χειριστή γίνεται συνήθως με τη βοήθεια Η/Υ μέσω ενός αρκετά φιλικού διαδραστικού περιβάλλοντος επικοινωνίας. Η περαιτέρω όμως επεξεργασία για τη μορφοποίηση των επιφανειών του μοντέλου – χώρου απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις και έμπειρο χειρισμό από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό σε περιβάλλον σχεδίασης CADD.

Η χρήση των laser profilers μπορεί να εφαρμοστεί για την αποτύπωση όχι τόσο του πλήρους τρισδιάστατου μοντέλου του μνημείου – χώρου αλλά για την δημιουργία διαγραμμάτων τομών και κατόψεων υπό κλίμακα.

Η συνδυαστική χρήση μεθοδολογιών που ανήκουν σε διαφορετικές ομάδες είναι κάθε άλλο παρά απαγορευτική. Έχει αποδειχθεί άλλωστε ως μια από τις πιο αποτελεσματικές προσεγγίσεις για σύνθετα έργα ψηφιοποίησης.

Σε μια προσπάθεια συγκέντρωσης των βασικών προβλημάτων που παρουσιάζουν τα έργα τρισδιάστατης αποτύπωσης ο καθηγητής Marc Levoy του πανεπιστημίου Stanford κατέληξε σε οκτώ βασικά προβλήματα. Αυτά είναι:

- Οπτικά μη-συνεργάσιμες επιφάνειες
- Σάρωση σε σημεία που δεν υπάρχει άμεση οπτική επαφή
- Εξασφάλιση των ευαίσθητων αντικειμένων
- Ψηφιοποίηση μεγάλων αντικειμένων με υψηλή ακρίβεια
- Μεταβολή ακρίβειας σάρωσης στο ίδιο οπτικό πεδίο
- Διόρθωση γεωμετρικών ασυνεχειών σε πυκνά πολυγωνικά πλέγματα
- Διαχείριση μεγάλου όγκου δεδομένων
- Δημιουργία ψηφιακών αρχείων τρισδιάστατων αντικειμένων

5.2 Πολιτιστική τεκμηρίωση

Τι τεκμηριώνεται στον πολιτισμό

Σε ό,τι αφορά τα ακίνητα μνημεία και τους χώρους πολιτισμού η πολιτιστική τεκμηρίωση έχει να κάνει με τη συλλογή αρχαιολογικών και ιστορικών στοιχείων, αλλά και δεδομένων που αφορούν:

(1) σχετικές αναφορές ή δημοσιεύσεις από επιφανειακές έρευνες, αναστηλώσεις ή ανασκαφές,

(2) ιστορικό τυχόν επεμβάσεων συντήρησης, αναστήλωσης, ανάδειξης,

(3) συσχετίσεις με άλλα μνημεία στον ίδιο χώρο ή στην ίδια περιοχή, αλλά και με αστικά κέντρα, οικισμούς κλπ.,

(4) λεπτομερή καταγραφή/ αποτύπωση της κατάστασης διατήρησης

(5) καταγραφή υλικών κατασκευής,

(6) καταγραφή τυχόν προβλημάτων,

(7) καταγραφή φυσικών και ανθρωπογενών τυχόν κινδύνων και απειλών,

(8) καταγραφή του φυσικού περιβάλλοντος που ανήκει,

(9) γεωγραφική ένταξη στο χώρο.

5.1 Διαχείριση της πληροφορίας

Βάσεις δεδομένων

Οι βάσεις δεδομένων μπορούν να αποθηκεύουν εύκολα μεγάλο όγκο πληροφοριών κι εξυπηρετούν ανάγκες βασικής τεκμηρίωσης, ενώ έχουν δυνατότητα να χειρίζονται και να συνδέουν ετεροειδές και πολύπλοκο υλικό τεκμηρίωσης, το οποίο μπορούν να αναδιοργανώνουν και να προσθέτουν νέες πληροφορίες και ενημερώνοντας τα υπάρχοντα αρχεία. Επιτρέπουν επίσης την επεξεργασία των πληροφοριών με διαφορετικούς τρόπους και την αξιοποίησή τους από διαφορετικές εφαρμογές. Δίνουν παράλληλα τη δυνατότητα δημιουργίας αντιγράφων, προσφέροντας επιπλέον και μηχανισμούς προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων και ασφάλειας (π.χ. μέσω του ελέγχου πρόσβασης). Οποιοδήποτε πεδίο που περιλαμβάνεται στη βάση δεδομένων μπορεί να αναζητηθεί και να ανακτηθεί, ενώ προσφέρεται η δυνατότητα ευρετηριασμού που επιτρέπει σύνθετες και συνδυαστικές αναζητήσεις και θησαυρούς όρων.

Τα μειονεκτήματα των βάσεων δεδομένων είναι το υψηλό κόστος αγοράς λογισμικού και η ανάγκη εκπαίδευσης κι εξοικείωσης των χρηστών με το λογισμικό. Η εισαγωγή δεδομένων είναι χρονοβόρα και ο κύκλος ζωής τόσο των μηχανημάτων, όσο και του λογισμικού είναι περιορισμένος. Τέλος, υπάρχει η ανάγκη για ανάπτυξη και καθιέρωση κοινής ορολογίας μεταξύ ιδρυμάτων και οργανισμών (ζητήματα διαλειτουργικότητας).

Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (G.I.S.)

Τόσο τα κατάλοιπα της ανθρώπινης δραστηριότητας ανά τους αιώνες, όσο και η ανθρώπινη σκέψη που τα δημιουργήσε, διατηρούν ιδιαίτερα στενούς δεσμούς με το χώρο και το τοπίο. Σύμφωνα με τον ορισμό «ένα Γεωγραφικό Σύστημα πληροφοριών είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα συλλογής, αποθήκευσης, διαχείρισης, ανάλυσης και απόδοσης της πληροφορίας, σχετικά με φαινόμενα που εξελίσσονται στο γεωγραφικό χώρο». Τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών είναι εργαλεία που δίνουν τη δυνατότητα αποθήκευσης, συστηματοποίησης, οπτικοποίησης, διαχείρισης, ανάλυσης και παρουσίασης δεδομένων που συνδέονται με το γεωγραφικό χώρο, αλλά και ανάλυση του πολιτιστικού τοπίου (Cultural Landscape). Χρησιμοποιούνται επίσης σε διάφορες πολιτιστικές εφαρμογές (μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, αρχαιολογική έρευνα, προσδιορισμό κινδύνων αρχαιοτήτων, καταπολέμησής τους και ξενάγηση τουριστών).

Δυνατότητες:

- δημιουργίας βάσης δεδομένων με δομημένη τοπολογία
- δημιουργίας σχεσιακών μοντέλων
- σύνδεσης ψηφιακής περιγραφικής και χωρικής πληροφορίας
- επεξεργασίας και επικαιροποίησης
- απάντησης σε ερωτήσεις
- δημιουργίας on demand καταλόγων, αναφορών, χαρτών, τρισδιάστατων αναπαραστάσεων

5.3 Ζητήματα ψηφιακής διατήρησης

Η ψηφιακή διατήρηση είναι ένα σύνολο ενεργειών και διαδικασιών που θα συνεισφέρουν στη μακροχρόνια αποθήκευση και διατήρηση των ψηφιακών πληροφοριών, αλλά και στην πρόσβαση σε αυτές. Οι κύριοι κίνδυνοι που υπάρχουν για την διατήρηση του ψηφιοποιημένου υλικού³² είναι οι παρακάτω:

- ⇒ Η τεχνολογική απαρχαίωση (**technology obsolescence**). Το ψηφιακό υλικό, πέρα από το γεγονός ότι ενδεχομένως να δημιουργήθηκε απ' ευθείας σε ψηφιακή μορφή ή μετατράπηκε σε αυτή από την αρχική αναλογική του μορφή, απειλείται από τεχνολογική απαρχαίωση και φυσική καταστροφή, αφού παράγωγα των ψηφιακών τεχνολογιών απαξιώνονται σε μικρό χρονικό διάστημα και παλαιότερα αρχεία γίνονται ασύμβατα με νεότερα λογισμικά.
- ⇒ Η εξάρτηση από την τεχνολογία (**technology dependency**), αφού για να έχουμε πρόσβαση στις ψηφιακές πληροφορίες είναι απαραίτητη η χρήση συγκεκριμένου λογισμικού και εξοπλισμού.
- ⇒ Η ταχύτητα με την οποία πρέπει να αντικαθίστανται από καινούριες εκδόσεις τα μαγνητικά ή οπτικά μέσα αποθήκευσης (**media degradation**), τα οποία χρειάζονται και ειδική μεταχείριση για να διατηρηθούν στο χρόνο.
- ⇒ Η ευκολία με την οποία γίνονται αλλαγές και τροποποιήσεις σε ένα ψηφιακό αρχείο.

Μέθοδος	Αρχικά Δεδομένα	Προϊόν	Χρήσεις	Τυπικά κλίμακα	Απαιτήσεις σε :
ΤΗΛΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	• Δορυφορικές εικόνες • Αεροφωτογραφίες	2D Ορθοεικόνες 3D Αποτυπώσεις, ψηφιακά μοντέλα εδάφους	• Χαρτογράφηση ευρείας έκτασης • Περιβαλλοντικά θέματα • Αρχαιολογικές διασκοπήσεις • Τρισδιάστατη αποτύπωση • 3D οπτικοποίηση, απεικόνιση και απόδοση	1: 10.000 – 1: 1.000	• Χρήσεις GPS • Ειδικά λογισμικά • Ειδικό Εξοπλισμό
ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΕΤΡΙΑ	• Αεροφωτογραφίες χαμηλού ύψους λήψης • Επίγειες λήψεις	3D Αποτυπώσεις, ψηφιακά μοντέλα εδάφους	• Χαρτογράφηση μεσαίας – μικρής έκτασης • Αποτύπωση εξωτερικών όψεων κτισμάτων • Αποτύπωση, απεικόνιση ευρημάτων – αντικειμένων • 3D μοντελοποίηση • 3D οπτικοποίηση, απεικόνιση και απόδοση	1: 1.000 – 10 : 1	
ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΕΤΡΙΑ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΣΑΡΩΣΗ LASER	• Σάρωση με κατάλληλο 3D laser scanner • Επίγειες λήψεις	3D Αποτυπώσεις χώρων, κτισμάτων και αντικειμένων	• Χαρτογράφηση μεσαίας – μικρής έκτασης • Αποτύπωση εξωτερικών όψεων κτισμάτων • Αποτύπωση κλειστών χώρων • Αποτύπωση, απεικόνιση ευρημάτων – αντικειμένων • 3D μοντελοποίηση • 3D οπτικοποίηση, απεικόνιση και απόδοση	1: 100 – 10: 1	

(α) Πηγή: Ανασκαφική έρευνα και ιστορική τεκμηρίωση μνημείων,

https://www.academia.edu/4008457/%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%A6%CE%99%CE%9A%CE%97_%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91_%CE%9A%CE%91%CE%99_%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%9C%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%A9%CE%A3%CE%97

³² «Οδηγός Καλών Πρακτικών για την Ψηφιοποίηση και τη Μακροπρόθεσμη Διατήρηση Πολιτιστικού Περιεχομένου», που χρηματοδοτήθηκε από το Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας» στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, (<http://www.infosoc.gr/meletes/>).

Μέθοδος	Αρχικά δεδομένα	Προϊόν	Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε	Τυπική κλίμακα	Απαιτήσεις σε
ΕΜΜΕΣΕΣ					
Τηλεπισκόπηση Φωτογραμμετρία	- Δορυφορικές εικόνες - Αεροφωτογραφίες	2D Ορθοεικόνες	- Χαρτογράφηση ευρείας έκτασης - περιβαλλοντικά θέματα - αρχαιολογικές διασκοπήσεις	1:10,000 - 1: 1,000	- Χρήση GPS - Ειδικά λογισμικά - Ειδικό εξοπλισμό
		3D Αποτυπώσεις, Ψηφιακά μοντέλα Εδάφους	- Τρισδιάστατη αποτύπωση 3D οπτικοποίηση, απεικόνιση και απόδοση		
Φωτογραμμετρία	- Αεροφωτογραφίες χαμηλού ύψους λήψης - Επίγειες λήψεις	3D Αποτυπώσεις, Ψηφιακά μοντέλα Εδάφους,	- Χαρτογράφηση μεσαίας-μικρής έκτασης - Αποτύπωση εξωτερικών όψεων κτισμάτων - Αποτύπωση, απεικόνιση ευρημάτων-αντικειμένων 3D μοντελοποίηση 3D οπτικοποίηση, απεικόνιση και απόδοση	1:1,000 - 10:1	
Φωτογραμμετρία σε συνδυασμό με Σάρωση laser	- Σάρωση με κατάλληλο 3D laser scanner - Επίγειες λήψεις	3D Αποτυπώσεις χώρων, κτισμάτων και αντικειμένων	- Χαρτογράφηση μεσαίας-μικρής έκτασης - Αποτύπωση εξωτερικών όψεων κτισμάτων - Αποτύπωση εσωτερικού κτισμάτων - Αποτύπωση κλειστών χώρων - Αποτύπωση, απεικόνιση ευρημάτων-αντικειμένων 3D μοντελοποίηση 3D οπτικοποίηση, απεικόνιση και απόδοση	1:100 - 10:1	- Χρήση τοπογραφικών οργάνων - Ειδικά λογισμικά - Ειδικό εξοπλισμό

(β) Πηγή: <https://anaskamma.files.wordpress.com/2009/10/02-patias.pdf>**Εικόνα 8 (α, β): Μέθοδοι ψηφιοποιήσεις δεδομένων**

5.4 Τεκμηρίωση και Ψηφιακή Επιμέλεια

Στο σύγχρονο πληροφοριακό περιβάλλον η χρήση των ψηφιακών μέσων υποστηρίζει την καταγραφή και τη διαχείριση της πολιτισμικής πληροφορίας ενώ η ψηφιακή επιμέλεια - η συγκρότηση και ανάπτυξη ψηφιακών αποθετηρίων για τη διατήρηση και τη διαχρονική αξιοποίηση των τεκμηρίων - αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της διαχείρισης του πολιτισμού. Η τεχνολογία παρέχει τα πλεονεκτήματα της αυτοματοποιημένης διαδικασίας μεταφοράς δεδομένων (μετάπτωση), της μαζικής αποθήκευσης, της αναζήτησης και της ποσοτικής ανάλυσης, τα οποία καθίστανται αποδοτικά εφόσον διασφαλισθούν η αξιοπιστία, η μακροπρόθεσμη διατήρηση, και η δυνατότητα ανάπτυξης νέων ερμηνειών και χρήσεων του ψηφιακού υλικού.

Το νέο συνεργατικό περιβάλλον που διαμορφώνεται στο χώρο της ψηφιακής κληρονομιάς υπαγορεύει νέες διαδικασίες διαχείρισης και επιμέλειας του πολιτιστικού αποθέματος και απαιτεί τη διεπιστημονική συνεργασία ειδικών από το πεδίο ανθρωπιστικών και τεχνολογικών σπουδών: του επιμελητή (για τη γνώση που συνοδεύει τα πολιτιστικά τεκμήρια), του ειδικού σε θέματα καταγραφής και επικοινωνίας της πολιτισμικής πληροφορίας (για το σχεδιασμό προδιαγραφών τεκμηρίωσης και διαλειτουργικότητας), του επιστήμονα της πληροφορικής (για την υλοποίηση εφαρμογών και την υποστήριξη της εύρυθμης λειτουργίας τους).

Πέρα από τις νέες τεχνολογίες, που λειτουργούν ως μέσο προαγωγής του πολιτισμού, και τους φορείς που διαχειρίζονται ψηφιακά αποθετήρια, κρίσιμη είναι η επαρκής στελέχωση και η διάθεση εξειδικευμένου και έμπειρου προσωπικού. Ως αποθετήρια (repositories) ορίζονται συστήματα απόθεσης, οργάνωσης και διάθεσης του οργανωμένου ψηφιακού περιεχομένου που σκοπό έχουν τη συλλογή, διάθεση και μακροχρόνια διατήρησή του, προερχόμενου είτε από ψηφιοποίηση είτε από υλικό που έχει δημιουργηθεί εξ αρχής σε ηλεκτρονική μορφή (born-digital). Διαφοροποιούνται από απλά συστήματα διαχείρισης περιεχομένου, λόγω της κρίσιμης σημασίας που έχουν για τη λειτουργία τους μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται με τη διαλειτουργικότητα, την επαναχρησιμοποίηση και διατήρηση των δεδομένων και των πλούσιων μεταδεδομένων του ψηφιακού περιεχομένου. Τα αποθετήρια περιεχομένου στο σύνολό τους δομούνται γύρω από το ψηφιακό τεκμήριο, το οποίο αποτελείται από το σώμα του κυρίως τεκμηρίου (πλήρες κείμενο, εικόνα, κ.α.), τα περιγραφικά μεταδεδομένα και τη σημασιολογική τους ερμηνεία που τα συνοδεύει. Η δομημένη αυτή πληροφορία υποστηρίζεται από μια σειρά νέων αλλά και ώριμων ανοικτών διεπαφών, σχημάτων μεταδεδομένων και σημασιολογικών περιγραφών για την ανταλλαγή, αναζήτηση, συσσώρευση και διασύνδεση του περιεχομένου με οργανωμένο τρόπο, οι οποίες έχουν προκύψει κατά τα τελευταία χρόνια σε διεθνές επίπεδο.

Βάσει του περιεχομένου που διαχειρίζονται, τα αποθετήρια διακρίνονται συνήθως σε τρεις κατηγορίες:

- Αποθετήρια / συλλογές ψηφιακού πολιτιστικού ή/ και ιστορικού αποθέματος (π.χ. εικόνες έργων τέχνης, αρχαιολογικών μνημείων, χειρογράφων),
- Αποθετήρια επιστημονικού περιεχομένου (π.χ. επιστημονικές δημοσιεύσεις όπως άρθρα, βιβλία, πρακτικά συνεδρίων),

- Αρχεία διάφορων τύπων και μορφών (π.χ. προσωπικά αρχεία προσωπικοτήτων, οπτικοακουστικά αρχεία ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, αρχεία περιοδικών εκδόσεων).

Οι επιμέρους μορφές και το είδος του περιεχομένου καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τους τρόπους οργάνωσης και τα πρότυπα που ακολουθούνται, μοιράζονται ωστόσο τις βασικές αρχές διαλειτουργικότητας και ανάγκες παρουσίασης και διάθεσης του περιεχομένου. Σημαντικό ρόλο στη διεύρυνση των δυνατοτήτων χρήσης, αναζήτησης και οργάνωσης του περιεχομένου διαδραματίζουν επίσης οι συσσωρευτές μεταδεδομένων, οι οποίοι συλλέγουν μεταδεδομένα από τα επιμέρους αποθετήρια με ανοικτές διεπαφές. Οι συσσωρευτές αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν ταυτόχρονα και ως «μητρώο» του ανοικτού ψηφιακού περιεχομένου, όπου καταγράφεται η προέλευσή του, η τοποθεσία μόνιμης αναφοράς και διάθεσής του, συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία κ.ά.

Συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την Τεκμηρίωση και Διαχείριση Ακίνητων Μνημείων, καθώς και για μία αναλυτική παράθεση διαχειριστικών διαδικασιών ακίνητων μνημείων μπορεί κάποιος να αναζητήσει στο 8ο Παράρτημα: Κανονιστικό πλαίσιο διαχείρισης ακινήτων μνημείων του Οδηγού Πολιτισμικής Τεκμηρίωσης και Διαλειτουργικότητας (Κέντρο Πολιτισμικής Πληροφορικής, Ινστιτούτο Πληροφορικής ΙΤΕ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας», Μέτρο 1.3).³³

Τεκμηρίωση και Ψηφιοποίηση Ακίνητων Μνημείων

Τα **ακίνητα** μνημεία είναι κτίρια και γενικά ανθρώπινες κατασκευές που εμφανίζουν ιδιαίτερη αξία από αρχαιολογική και αρχιτεκτονική άποψη. Αφορούν τόσο σε υφιστάμενα κτίσματα αλλά και σε μεγάλους ή μικρούς αρχαιολογικούς χώρους που προέρχονται από ανασκαφές. Η ψηφιοποίηση παράγει το εικονικό μοντέλο τους, αλλά τα σημαντικά προϊόντα που αποτελούν τα εργαλεία της μελέτης τους, είναι σχέδια υπό κλίμακα που παρουσιάζουν χαρακτηριστικές όψεις, κατόψεις ή τομές τους. Για τον αρχιτέκτονα μηχανικό αλλά και για τον έμπειρο αρχαιολόγο ένα διάγραμμα υπό κλίμακα μιας όψης ενός κτιρίου ή ενός αρχαιολογικού σκάμματος είναι το υπόβαθρο της μελέτης που θα οδηγήσει είτε σε μία μελέτη συντήρησης και ανάδειξης του κτιρίου ή σε εξαγωγή σημαντικών αρχαιολογικών συμπερασμάτων από μία ανασκαφή. Η δημιουργία του τρισδιάστατου μοντέλου με εξωτερική υφή την εικόνα των όψεων του ακίνητου μνημείου-αντικειμένου αποτελεί ένα επιπλέον προϊόν επισκόπησης του αντικειμένου και η παρουσίασή του στην οθόνη του Η/Υ του γίνεται με χρήση ειδικών τεχνικών τρισδιάστατης παρουσίασης (πχ. Open GL, VRML αρχείων). Συνήθως όμως, μόνο ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά εμφανίζονται στην τρισδιάστατη παρουσίαση των αντικειμένων αυτών, ώστε η χρήση τους να βοηθά στην οπτικοποίηση του ίδιου του αντικειμένου και τη σύνδεση του με τον περιβάλλοντα χώρο. Μια γενική κατηγοριοποίηση που οδηγεί στο διαχωρισμό των μνημείων και τον τρόπο

33

https://projects.ics.forth.gr/isl/CULTUREstandards/paradotea/paradotea_final/K8_parartimakanonistik_oPlaisioDiaxeirisisAkikinitonV02.pdf

τεκμηρίωσης και ψηφιοποίησης τους μπορεί να καθοριστεί με βάση τα παρακάτω γενικά ερωτήματα που αφορούν τα μνημεία:

- Αποτελούνται από μία ή περισσότερες επίπεδες (οριζόντιες –κατακόρυφες επιφάνειες);
- Συνθέτουν ένα πολύπλοκο τρισδιάστατο αντικείμενο με επιφάνειες που δεν είναι δυνατό να μοντελοποιηθούν από απλά σχήματα;
- Αποτελούνται από εσωτερικούς χώρους και εξωτερικούς χώρους;
- Βρίσκονται σε κατάσταση συνεχούς μεταβολής της μορφής και του σχήματος τους (ανασκαφές);
- Είναι δυσπρόσιτα δηλ. είναι δύσκολη η μετάβαση των ειδικών επιστημόνων για τη μέτρηση των μεγεθών του λόγω της θέσης του (π.χ. στο χείλος ενός γκρεμού) ή της κατάστασης τους (ευπαθές ή τελεί υπό κατάρρευση);

Υπάρχουν και περιπτώσεις που το μνημείο – χώρος δεν υφίσταται αλλά μπορεί να γίνει η ψηφιοποίηση του με χρήση τεχνικών φωτογραμμετρίας από φωτογραφίες ιστορικών αρχείων.

Μνημεία – χώροι μπορεί να είναι:

- Χριστιανικοί ναοί (παλαιοχριστιανικοί, βυζαντινοί κ.α.)
- Ανασκαφές (επίγειες και ενάλιες)
- Κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας (νεοκλασικά, κ.α.)

Ψηφιοποίηση ενός μνημείου μπορεί να οριστεί η ακριβής αποτύπωση και καταγραφή των γεωμετρικών χαρακτηριστικών του με τρόπο ώστε να αναπαρίσταται αξιόπιστα η γεωμετρική μορφή και θέση του στο χώρο με τη χρήση διαγραμμάτων και δισδιάστατων απεικονίσεων αλλά και τρισδιάστατων εικονικών μοντέλων στη μνήμη αλλά και στην οθόνη ενός Η/Υ.

Η αναγκαιότητα της καταγραφής των ιστορικών μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας υπαγορεύεται από διεθνείς οργανισμούς που έχουν σα κύριο στόχο την διατήρηση τους. Αυτό είναι ορατό και από τον τίτλο του διεθνούς συνεδρίου που διοργανώθηκε το 2000 στην Κρακοβία όπου συστήθηκε και το καταστατικό της Διεθνούς Επιτροπής Διαχείρισης της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς (ICAHM - Int'l Committee for Archaeological Heritage Management) με τίτλο "Cultural Heritage as the Foundation of the Development of Civilisation». Η ICAHM αποτελεί έναν από τους βασικούς κλάδους του ICOMOS δηλαδή του Διεθνούς Συμβουλίου των Μνημείων και των Τοποθεσιών (ICOMOS international Committee of Monuments and Sites) που έχει σα στόχο τη διάσωση των πολιτιστικών αγαθών σε παγκόσμιο επίπεδο. Το ελληνικό τμήμα του ICOMOS δημιουργήθηκε μετά από πρωτοβουλία του ΤΕΕ το 1972 και έχει σα κύριο στόχο τη διάσωση και προστασία των πολιτιστικών αγαθών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο διεθνή χώρο. Συγκεκριμένα δραστηριοποιείται συστηματικά στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου προωθώντας διμερείς σχέσεις και συνεργασίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διάσωση των μνημείων της Βαλκανικής Χερσονήσου που κινδυνεύουν από πολέμους και φυσικά αίτια όπως π.χ. σεισμοί, πλημμύρες κ.ά.

Σύμφωνα με την έκθεση "Principles for the Recording of Monuments, Groups of Buildings and Sites" του ICOMOS κάθε υπεύθυνος εθνικός ή διεθνής οργανισμός που έχει υπό την άμεση εποπτεία του μνημεία αναλαμβάνει την καταγραφή τους. Η δε καταγραφή πρέπει να γίνεται

σύμφωνα με το άρθρο 16 της διακήρυξης της Βενετίας: «Οι εργασίες συντήρησης, αποκατάστασης και ανασκαφής θα πρέπει να βασίζονται σε εξακριβωμένη τεκμηρίωση, δηλαδή σε αναλυτικές και κριτικές εκθέσεις, εικονογραφημένες με σχέδια και φωτογραφίες». Στην προσπάθεια της τεκμηρίωσης των μνημείων συμμετέχουν ειδικευμένοι επιστήμονες πολλών διαφορετικών ειδικοτήτων καθώς «η συντήρηση και η αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί έναν επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη συνεργασία όλων των επιστημών και όλων των τεχνών που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς» (άρθρο 2 της διακήρυξης της Βενετίας). Το 1968 ιδρύθηκε μια από τις διεθνείς επιτροπές του ICOMOS, η CIPA (Comité International de Photogrammétrie Architecturale) σε συνεργασία με την Διεθνή Ένωση Φωτογραμμετρίας και Τηλεπισκόπησης (ISPRS International Society of Photogrammetry and Remote Sensing). Ο αρχικός στόχος της CIPA ήταν η μετάδοση της τεχνογνωσίας από τις επιστήμες των μετρήσεων σε εκείνους τους επιστημονικούς κλάδους που είναι υπεύθυνοι για την καταγραφή και τεκμηρίωση των αρχιτεκτονικών (και μη) μνημείων. Το αρχικό προσωνύμιο της CIPA δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις δραστηριότητες της επιτροπής και για το λόγο αυτό καθιερώθηκε διεθνώς το όνομα “CIPA Heritage Documentation” για να περιγράψει τις δραστηριότητες της επιτροπής που υλοποιούνται στα πλαίσια ομάδων εργασίας (Working Groups) και ομάδων καθιόντων (Task Groups) που καλύπτουν τις παρακάτω θεματικές περιοχές.

- Καταγραφή, Τεκμηρίωση και Διαχείριση Πληροφοριών
- Πληροφοριακά Συστήματα Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Απλές Μέθοδοι Αρχιτεκτονικής Φωτογραμμετρίας
- Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνas
- Αρχαιολογία
- Τοπογραφικές Μέθοδοι
- Φωτογραφία και Πολιτισμικά Τοπία

Πολλά ενεργά μέλη και εθνικοί εκπρόσωποι της CIPA είναι ειδικευμένοι επιστήμονες με εμπειρία στην καταγραφή-τεκμηρίωση μνημείων αλλά και στα συστήματα διαχείρισης πληροφορίας πολιτιστικής κληρονομιάς και ειδικότερα σε τομείς όπως:

- Τοπογραφικών μετρήσεων χώρου
- Laser scanning
- Τοπογραφικών αποτυπώσεων κτιρίων
- Τεκμηρίωση αρχαιολογικών χώρων
- Δημιουργία τρισδιάστατων μοντέλων
- Συντήρηση μνημείων
- Αρχαιολογικών ανασκαφών
- Συστήματα πληροφοριών
- Επίγειας φωτογραμμετρίας
- Ανάλυση και χρήση αρχειακού φωτογραφικού υλικού
- Πολυμέσα και συστήματα εικονικής πραγματικότητας
- Τεκμηρίωσης πετρογλυφικών και ζωγραφικών μνημείων

5.5 Καλές πρακτικές σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο

Core Data Index to Historic Buildings and Monuments of the Architectural Heritage
(<http://archives.icom.museum/object-id/heritage/core.html>)

Ο σκοπός του προτύπου Core Data Index to Historic Buildings and Monuments of the Architectural Heritage (Ευρετήριο Βασικών Δεδομένων Ιστορικών Κτιρίων και Μνημείων Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς) είναι να εξυπηρετήσει τον ευρετηριασμό και την ταξινόμηση ιστορικών κτηρίων και μνημείων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, βάσει των πεδίων που προτείνει. Αποτελεί ένα καλό σημείο εκκίνησης, χωρίς να είναι εξαντλητικό για τη λεπτομερή κατανόηση και προστασία μεμονωμένων μνημείων.

Definitions

The following presents the definitions of the headings proposed for the Core Data Index. Headings 1 to 4 are mandatory:

1. Names and References

2. Location

3. Functional Type

4. Dating

The others, 5 to 9, are optional and will vary according to the nature of the record held and to the individual organisational requirements:

1.0 Names and References

1.1 Name of Building

A free-text field which records the name by which a building is known. Not intended as a retrieval term, it may be used in conjunction with the searchable fields — Location (2.1), Address (2.2), Functional Type (3.1).

(Alphanumeric, Free Text, Multiple Entry, Optional)

1.2 Unique Reference Number

The number or combination of characters which uniquely identifies each building recorded by the organisation.

(Alphanumeric, Unique, Mandatory)

1.3 Date of Compilation

Date of compilation of the core data index record. This date may be modified whenever the index record is updated.

(Alphanumeric, Unique, Mandatory)

1.4 Recording Organisation

Name of the organisation responsible for curating the record. This information is useful in establishing the provenance of the record when data is exchanged between recording organisations.

(Alphanumeric, Unique, Mandatory)

1.5 Cross Reference to Related Building Records

This enables cross referencing to related records, enabling, for example, the relating of a building record to its wider complex record.

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.5.1 Qualifier of Relationship

This field indicates the type of relationship between one recorded structure and another, such as a hierarchical "parent-child" relationship linking a building complex (e.g., Monastery) and an individual building (e.g., Church).

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.6 Cross Reference to Records of Fixtures and Fittings

This enables cross referencing to related records of stained glass, wall paintings, sculptural decoration, etc., which relate to the building.

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.7 Cross Reference to Documentation

This enables cross referencing to the documentation associated with the indexed record and may be separable as follows:

1.7.1 Photographic Reference Number(s)

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.7.2 Graphic Reference Number(s)

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.7.3 Textual Sources Reference Number(s)

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.7.4 Bibliographic Reference Number(s)

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.8 Cross Reference to Archaeological Records

To relate, for example, records of archaeological excavations to those of standing structures on the same site.

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

1.9 Cross Reference to Environmental Records

To enable the association of the building record with other records which may detail levels of environmental protection relevant to the site or locality.

(Alphanumeric, Multiple Entry, Optional)

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προβολής Αρχαιολογικής και Αρχιτεκτονικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς CARARE – EUROPEANA

Το Ευρωπαϊκό έργο CARARE (Connecting Archaeology and Architecture in Europeana) έθεσε ως στόχο την προβολή ψηφιακού περιεχομένου της αρχαιολογικής και αρχιτεκτονικής πολιτιστικής κληρονομιάς (ακίνητα μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, τρισδιάστατο υλικό και μοντέλα εικονικής πραγματικότητας) στην Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη EUROPEANA, και υλοποιήθηκε με την υποστήριξη του Προγράμματος Ενίσχυσης Πολιτικών για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ICT Policy Support Programme).

Η EUROPEANA αποτελεί το ενιαίο σημείο πρόσβασης στην πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης, μέσω μιας δικτυακής πύλης διαθέσιμης σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο CARARE συμμετείχαν 29 πολιτιστικοί φορείς, αρχαιολογικά συμβούλια και ερευνητικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στο χώρο των ψηφιακών αρχείων της αρχαιολογικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Το έργο διέυρυνε σημαντικά το δίκτυο πολιτιστικών φορέων στη EUROPEANA και ενσωμάτωσε μοναδικά αρχαιολογικά μνημεία, ιστορικά κτήρια και κέντρα πόλεων της Ευρώπης, προβάλλοντας την πλούσια πολιτιστική ποικιλομορφία της.

Το CARARE, πλέον ως μη κερδοσκοπική ένωση, προάγει την πρακτική φορέων και οργανισμών, ερευνητικών ινστιτούτων, ψηφιακών αρχείων ειδικού ενδιαφέροντος και άλλων δομών με αντικείμενο την αρχαιολογία και την αρχιτεκτονική κληρονομιά μέσω της διάδοσης της ψηφιοποίησης, της διασύνδεσης του εμπλουτισμού και της χρήσης ψηφιακών συλλογών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο,

Το σχήμα μεταδεδομένων του CARARE ορίζει τέσσερις κύριες τάξεις (classes) πληροφοριών, και περισσότερα από 200 στοιχεία, παρέχοντας ευελιξία στους παρόχους περιεχομένου για τα δεδομένα που επιθυμούν να διαθέσουν στη EUROPEANA.

The CARARE schema

(https://pro.carare.eu/doku.php?id=support:metadata-schema#schema_elements)

Main classes:

- Heritage asset identification
- Digital resource
- Activity
- Collection information

Information groups:

- Record information
- Appellation
- Description
- Temporal
- Spatial
- Address
- Actors
- Contacts
- Rights
- Dimensions
- Publication statement

Mandatory elements:

- Record information id
- Appellation - title/name + id
- Description
- Link

Recommended elements:

- Format
- Rights - copyright credit line
- Spatial - named location
- Temporal - start date / end date / period
- Subject / Heritage asset 'type'
- Type
- Source (content provider)
- Country (of the content provider)
- Language (of the content)

Στο πλαίσιο του CARARE, η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, δρομολόγησε την πρόσκληση των κατά τόπους Υπηρεσιών, για τη διάθεση του περιεχομένου που διαχειρίζονται και επιθυμούν να προβάλλουν μέσω του CARARE στην EUROPEANA, και στη συνέχεια συγκέντρωσε και επεξεργάστηκε πληροφορίες που αφορούσαν στα ακόλουθα πεδία, ανά ομάδα:

Τόπος Υπηρεσίας

Φορέας	Υπηρεσία
---------------	-----------------

Θέση Μνημείου - Διοικητική Διαίρεση				
Περιφέρεια	Περιφερειακή Ενότητα	Δήμος	Δημοτική Ενότητα	Οικισμός

Θέση Μνημείου - Διεύθυνση				
Τοπωνύμιο	Πλατεία	Οδός	Αριθμός	ΤΚ

Θέση Μνημείου - Συντεταγμένες				
Κεντροβαρικό σημείο(X1, Y1)	Περίμετρος (X1,Y1,..Xn,Yn)	Μέθοδος Μέτρησης	Ακρίβεια Μέτρησης	Γεωδαιτικό Σύστημα Συντεταγμένων

Πληροφορίες Μνημείου

Ονομασία	Κατηγορία	Είδος	Υποδιαίρεση	Αρχιτεκτονικός Τύπος
Περιγραφή	Δημοσιευμένο-Αδημοσίευτο	Επισκεψιμότητα	Ψηφιακά Αρχεία	Ψηφιακά Αρχεία Μεγάλου Μεγέθους

Ο Οδηγός Πολιτισμικής Τεκμηρίωσης και Διαλειτουργικότητας του Κέντρου Πολιτισμικής Πληροφορικής, Ινστιτούτο Πληροφορικής ΙΤΕ, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας», Μέτρο 1.3, (2005), προτείνει για τον ορισμό των στοιχείων καταγραφής και περιγραφής ακινήτων μνημείων την αναδρομή στις οδηγίες των προτύπων:

- Draft International Core Data Standard for Archaeological Sites and Monuments και

<https://icom.museum/en/ressource/draft-international-core-data-standard-for-archaeological-sites-and-monuments/>

- MIDAS.

https://historicengland.org.uk/images-books/publications/midas-heritage/midas-heritage-2012-v1_1/

Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο ΥΠΠΟΑ – ΔΔΕΑΜ

Η συστηματική καταγραφή και χαρτογραφική αποτύπωση των αρχαιολογικών χώρων και των ακίνητων μνημείων της χώρας που συντελείται μέσω του Αρχαιολογικού Κτηματολογίου συνιστά θεμελιώδη προϋπόθεση για την προστασία, τη διαχείριση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η κατάρτιση του Αρχαιολογικού Κτηματολογίου εισάγει την Ελλάδα σε μία νέα εποχή ψηφιακής τεκμηρίωσης του συνόλου των αρχαιολογικών και αρχιτεκτονικών θησαυρών, με απώτερο σκοπό τη γνώση της δημόσιας περιουσίας και τη συντήρηση, αποκατάσταση και προβολή της αλλά και τη δημιουργία ενός εύχρηστου εργαλείου για την προσέγγιση του πολιτισμού από τον πολίτη, σχεδιασμένο ώστε να αναπαριστά την πολιτιστική πληροφορία και να καταγράφει την ακίνητη περιουσία που περιέχει αρχαιολογικό ενδιαφέρον με σαφή και παραστατικό τρόπο.

Στοχεύει στην παροχή πληροφόρησης για την ακίνητη περιουσία που διαχειρίζεται το ΥΠΠΟ, συμπεριλαμβανομένων:

- των περιοχών προστασίας πολιτιστικού περιβάλλοντος (όπως οι αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, Ζώνες Προστασίας Α' & Β', Περιφερειακές Ζώνες Προστασίας Μνημείων και Χώρων, Περιβάλλοντες Χώρους Ακινήτων Μνημείων) και
- των ακίνητων μνημείων όλων των ιστορικών περιόδων.

Το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ώστε να ενσωματώνει όλα τα περιγραφικά και γεωχωρικά δεδομένα καθώς και το συνοδευτικό υλικό που αφορά σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά ακίνητα αρχαιολογικού περιεχομένου που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια

Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά πεδία των δελτίων Προστασίας Πολιτιστικού Περιβάλλοντος και των Ακινήτων Μνημείων, που έχουν δυνατότητα εφαρμογής στο προτεινόμενο μοντέλο τεκμηρίωσης εξασφαλίζοντας παράλληλα συμβατότητα με το εθνικό πρότυπο καταγραφής της ακίνητης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αναλυτική Απογραφή Περιοχής Προστασίας Πολιτιστικού Περιβάλλοντος

Η αναλυτική απογραφή που ακολουθεί είναι οργανωμένη σε 31 θεματικές ενότητες και αντικείμενό της αποτελεί η Περιοχή Προστασίας που μπορεί να είναι Αρχαιολογικός Χώρος (με Ζώνη Προστασίας Α' και Β'), Ιστορικός Τόπος, Ενάλιος Αρχαιολογικός Χώρος, Περιβάλλον Χώρος Μνημείου.

Τα Μνημεία που εντοπίζονται εντός της Περιοχής Προστασίας δεν καταγράφονται αναλυτικά στα ακόλουθα προτεινόμενα πεδία. Κάθε μνημείο καταγράφεται αναλυτικά σε αντίστοιχο Απογραφικό Δελτίο Μνημείου. Το ίδιο ισχύει για όλες τις επικείμενες κατασκευές και κτίρια που εντοπίζονται εντός της Περιοχής.

1. Στοιχεία Ευρετηρίου

- Αναγνωριστικός Κωδικός Αρχαιολογικού Κτηματολογίου
- Ενιαίος Αριθμός Εθνικού Αρχείου Μνημείων
- Άλλου είδους Αναγνωριστικός αριθμός ή κωδικός
- Αριθμοί Δελτίων Απογραφής άλλων Περιοχών Προστασίας με τις οποίες παρατηρείται επικάλυψη ή συσχέτιση

- Αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων
- Αριθμός Φακέλλου ΔΤΦΚ
- Αριθμός Δελτίου Απογραφής
- Βαθμός Εμπιστευτικότητας
- Αριθμός Φακέλλου ΔΙΠΚΑ
- Αριθμός Φακέλλου ΔΒΜΑ

2. Στοιχεία Καταγραφών Δελτίου

- Ονοματεπώνυμο Καταγραφέα
- Ημερομηνία Έναρξης Καταγραφής
- Υπηρεσία/Φορέας
- Ημερομηνία Λήξης Καταγραφής

3. Στοιχεία Ελέγχου Δελτίου

- Ονοματεπώνυμο Ελεγκτή
- Ημερομηνία Έναρξης Ελέγχου
- Υπηρεσία/Φορέας
- Ημερομηνία Λήξης Ελέγχου
- Βαθμός Ποιότητας Δελτίου
- Βαθμός Πληρότητας Δελτίου

4. Ταυτότητα Περιοχής

Συμπληρώνονται ένα ή περισσότερα πεδία ανάλογα με την περίπτωση. Το πεδίο που αφορά κηρυγμένο μνημείο ή μνημεία προστέθηκε για να προβλέψει τις εγγραφές για τις κηρύξεις που αφορούν μνημεία με περιβάλλοντες χώρους, αφού για το συγκεκριμένο δελτίο ο περιβάλλον χώρος είναι το κύριο στοιχείο ενδιαφέροντος, ενώ το δευτερεύον είναι το μνημείο με το οποίο σχετίζεται ο χώρος.

Οι Επώνυμοι Αρχαιολογικοί Χώροι είναι σημαντικοί χώροι, περίπου 384 σε αριθμό, και είναι ευρύτερα γνωστοί με συγκεκριμένο όνομα, που προσδιορίζει την γεωγραφική έκταση ή το μνημείο - Παραδείγματα: "Ακρόπολη", "Δελφοί", "Σούνιο", "Επικούριος Απόλλωνας" κ.λπ.

- Είδος
 - Αρχαιολογικός Χώρος
 - Ενάλιος Αρχαιολογικός Χώρος
 - Ιστορικός Τόπος
 - Ζώνη Προστασίας Α'
 - Ζώνη Προστασίας Β'
 - Περιφερειακή Ζώνη Προστασίας
 - Περιβάλλον Χώρος Μνημείου
 - Αρχαιολογική θέση
 - Επώνυμος Αρχαιολογικός Χώρος
 - Οριοθετημένος Αρχαιολογικός Χώρος
 - Προσωρινή Οριοθέτηση
 - Οργανωμένος Αρχαιολογικός Χώρος
 - Επισκέψιμος Αρχαιολογικός Χώρος
- Η ζώνη προστασίας αφορά:
 - Αναοριοθέτηση
 - Αρχαιολογικό Χώρο
 - Μνημείο/α
 - Άλλο

1. Αρχαιολογική Περιγραφή Περιοχής (Πληροφορίες που προορίζονται και για τυχόν διαδικτυακή πύλη).

- Ονομασία
- Σύντομη Περιγραφή
- Υπαίθριοι Χώροι
- Στεγασμένοι Χώροι
- Τοποθεσία
- Είδος θέσης
- Είδος καταλοίπων
- Χρονολόγηση (από, έως)

2. Ονομασία Περιοχής και Χρονολογική Κατάταξη

- Κύρια ονομασία
- Δευτερεύουσα ονομασία
- Άλλη ονομασία
- Ιστορικό Τοπωνύμιο
- Ιστορική περίοδος

3. Γεωγραφική Θέση και Διοικητική Υπαγωγή

- Αριθμός Απογραφικού Δελτίου Περιοχής Προστασίας στην οποία εμπίπτει το Μνημείο
- Περιφέρεια
- Νομός
- Καποδιστριακός Δήμος/Κοινότητα
- Διαμέρισμα Εντός Δήμου
- Θέση
- Εναλλακτική Ονομασία Θέσης
- Σημειακές Συντεταγμένες (ΕΓΣΑ'87)
- Καλλικρατική Περιφέρεια
- Περιφερειακή Ενότητα
- Καλλικρατικός Δήμος
- Δημοτική Ενότητα
- Οικισμός
- Εντός Οικισμού
- Εκτός Οικισμού
- Πλησιέστερος Οικισμός
- Σημειακές Συντεταγμένες (WGS84)

8. Γεωμορφολογικά Στοιχεία, Γεωμετρικά χαρακτηριστικά και Χρήση / Κάλυψη Γης

- Γεωμετρικά Χαρακτηριστικά
 - Εκτιμώμενο συνολικό εμβαδόν περιοχής
 - Εκτιμώμενο Εμβαδόν Υπαίθριων Χώρων
 - Ελάχιστο Υψόμετρο
 - Λεκτική Περιγραφή Γεωμετρίας Περιοχής
 - Εκτιμώμενη περίμετρος
 - Εκτιμώμενο Εμβαδόν Στεγασμένων Χώρων
 - Μέγιστο Υψόμετρο
- Γεωμορφολογικά Χαρακτηριστικά
 - Πεδινό Έδαφος
 - Ημιορεινό Έδαφος
 - Ορεινό Έδαφος
 - Κλίσεις εδάφους από 0-10%

- Κλίσεις εδάφους από 10-30%
- Κλίσεις εδάφους πάνω από 30%
- Χρήσεις / Κάλυψη γης
 - Δασική Έκταση
 - Χορτολιβαδική Έκταση
 - Αστική/Ημιαστική/Οικιστική Έκταση
 - Γυμνό / Βραχώδες Έδαφος
 - Γεωργική Γη Α' Προτεραιότητας
 - Απλή Γεωργική Γη
 - Υδάτινη Επιφάνεια (συλλογή υδάτων)
 - Υδάτινη Επιφάνεια (μόνιμη ή περιοδική ροή)
 - Βιομηχανική χρήση
 - Ζώνη/έκταση παραγωγικών χρήσεων
 - Στρατιωτικές Εγκαταστάσεις
 - Έλος/Βάλτος/Τέλμα
 - Άλλου είδους χρήση ή κάλυψη γης

9. Θεσμικό Καθεστώς Προστασίας (Φορέας προστασίας, Κηρύξεις κ.λπ.).

Πληροφορίες σχετικά με τις Κηρύξεις της Περιοχής Προστασίας που έχουν εκδοθεί και δημοσιευθεί από το ΥΠΠΟΑ.

10. Κανονιστικό Πλαίσιο Πολεοδομικού/Χωροταξικού Χαρακτήρα σε Διακριτά Τμήματα εντός της Περιοχής Προστασίας. Πληροφορίες για το πλαίσιο όρων δόμησης που ισχύει για την Περιοχή Προστασίας. Σε περιπτώσεις μεγάλων, σε έκταση, περιοχών μπορεί να εντοπισθούν τμήματα στα οποία οι όροι αυτοί διαφέρουν.

11. Ιστορικό Διοικητικών Ενεργειών από το ΥΠΠΟΤ

12. Ιστορικό Διοικητικών Ενεργειών προς το ΥΠΠΟΤ

13. Σχετική Νομοθεσία από φορείς εκτός ΥΠΠΟΤ

14. Σχετική Νομολογία από φορείς εκτός ΥΠΠΟΤ (ΣτΕ κλπ)

15. Συσχέτιση με το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Ακινήτων ΥΠΠΟΤ και τις επικείμενες κατασκευές δημοσίου (εκτός των μνημείων)

16. Συσχέτιση με το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Ιδιωτικών Ακινήτων και τις επικείμενες κατασκευές ιδιωτών (εκτός μνημείων)

17. Πολιτιστική Αναγνώριση και Συσχέτιση με Εθνικό Μητρώο Μνημείων (ακίνητα μνημεία που εντοπίζονται εντός της Περιοχής Προστασίας)

18. Συσχέτιση με Βιβλιογραφικές Αναφορές και λοιπές σχετικές εργασίες

- Τίτλος Αναφοράς
- ISBN
- Συγγραφέας/-είς
- Παραπομπές εντός αναφοράς (σελ., παράγραφος)
- Χρονολογία Έκδοσης
- Πνευματικά Δικαιώματα

- Είδος Αναφοράς
- Διαδικτυακός Σύνδεσμος
- Περιέχει φωτογραφική τεκμηρίωση;
- Περιέχει σχέδια/διαγράμματα;
- Φορέας Έκδοσης
- Άδεια χρήσης/δημοσίευσης από ΥΠΠΟΤ

19. Συσχέτιση με Περιοχές Φυσικής Προστασίας

- Προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία
 - Εθνικοί Δρυμοί
 - Εθνικά Πάρκα
 - Αισθητικά Δάση
 - Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης
 - Καταφύγια Άγριας Ζωής
 - Ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές
 - Εκτροφεία θηραμάτων
 - Περιοχές Προστασίας της Φύσης
 - Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
 - Προστατευτικά Δάση
 - Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία
 - Περιοχές Οικοανάπτυξης
- Προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με τη ευρωπαϊκή/ διεθνή νομοθεσία
 - Υγρότοποι διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ
 - Περιοχές του δικτύου Natura 2000
 - Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης
 - Βιογενετικά Αποθέματα
 - Αποθέματα Βιόσφαιρας
 - Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς
 - Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί το Ευρωδίπλωμα
 - Περιοχές του δικτύου Natura 2000

20. Πολιτιστική Αναγνώριση και Συσχέτιση με Λοιπά Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά

21. Ιστορικό Ανασκαφικών Εργασιών - Συσχέτιση με Εθνικό Αρχείο Μνημείων για Κινητά ευρήματα

- Φορέας
- Εμβαδόν περιοχής εργασιών
- Είδος Εργασίας
- Αποτελέσματα
- Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Ανασκαφής
- Ενιαίος Αριθμός Αρχείου Μνημείων
- Ημερομηνία από
- Ημερομηνία έως
- Διαδικτυακή παραπομπή
- Απόσπαση ευρημάτων
- Σχετιζόμενα πρόσωπα
- Ενιαίος Αριθμός Αρχείου Μνημείων

22. Μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή προγραμματίζονται να εκπονηθούν (αναστηλωτικές, σωστικές, τεχνικές, τοπογραφικές, κτηματογραφικές, φωτογραμμετρικές, γεωφυσικές, οικονομικές, πολεοδομικές, χωροταξικές, πολιτισμικές κ.λπ.)

- Τίτλος Μελέτης
- Είδος Μελέτης
- Χρονολογία Εκπόνησης
- Σχετικό ΦΕΚ
- Φορέας Εκπόνησης
- Φορέας που διατηρεί αντίγραφο της μελέτης
- Περίληψη
- Αριθμός Έγκρισης ΥΠΠΟΤ
- Αριθμός Έγκρισης άλλου δημοσίου φορέα
- Τίτλος συνοδευτικού διαγράμματος/χάρτη
- Κλίμακα

23. Έργα που έχουν εκτελεσθεί ή προγραμματίζονται να εκτελεσθούν

- Τίτλος Έργου
- Είδος Έργου
- Χρονολογία Εκτέλεσης
- Σχετικό ΦΕΚ
- Φορέας Εκτέλεσης
- Φορέας που διατηρεί αντίγραφο σχετικού τεύχους
- Σύνοψη Περιγραφή
- Αριθμός Έγκρισης ΥΠΠΟΤ
- Αριθμός Έγκρισης άλλου δημοσίου φορέα
- Τίτλος συνοδευτικού διαγράμματος/χάρτη
- Κλίμακα

24. Στοιχεία Φυσικής Προσβασιμότητας, Επισκεψιμότητας και Φύλαξης

- Ονομασία Χώρου, Περιοχής, Τμήματος, Κτιριακής Εγκατάστασης
- Έτος
- Χειμερινό Ωράριο Λειτουργίας
- Ημερομηνία Από
- Ημερομηνία Έως
- Ωράριο Λειτουργίας
- Δ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Σ (Από Έως)
- Κ (Από Έως)
- Αργίες
- Έτος
- Θερινό Ωράριο Λειτουργίας
- Ημερομηνία Από
- Ημερομηνία Έως
- Ωράριο Λειτουργίας
- Δ (Από Έως)

- Τ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Σ (Από Έως)
- Κ (Από Έως)
- Ημερομηνίες που ο χώρος παραμένει κλειστός
- Πρόσβαση ΑμΕΑ
- Τηλέφωνο επικοινωνίας
- Email επικοινωνίας
- Υπεύθυνος Επικοινωνίας
- Προσωπικό Φύλαξης
- Φυλάκιο
- Αριθμός Εισόδων Χώρου
- Χώρος Στάθμευσης Οχημάτων
- Χωρητικότητα Χώρου Στάθμευσης
- Ανελκυστήρας
- Ανελκυστήρας ΑμΕΑ
- Χώροι Υγιεινής
- Χώροι Υγιεινής ΑμΕΑ
- Εγκαταστάσεις Εστίασης
- Αναψυκτήριο
- Πωλητήριο
- Περιεχόμενα Πωλητηρίου
- Βεστιάριο
- Κόστος Εισιτηρίου - Ολόκληρο
- Κόστος Εισιτηρίου - Μειωμένο
- Κόστος Εισιτηρίου - Ενιαίο
- Προγραμματισμένες Ξεναγήσεις
- Οδηγίες Πρόσβασης στην Περιοχή

25. Τοπογραφικά Δεδομένα Τεκμηρίωσης σε Έντυπη/Αναλογική μορφή

26. Γεωχωρικά Δεδομένα σε Ψηφιακή Μορφή (Εφόσον έχει εκπονηθεί τοπογραφική ή άλλου είδους αποτύπωση της περιοχής)

27. Συνοδευτικό Υλικό σε Έντυπη/Αναλογική Μορφή (εκτός χαρτών και σχεδίων)

- Είδος Υλικού
- Μονάδα μέτρησης/αναφοράς
- Συνολική ποσότητα
- Ποιότητα
- Κατάσταση
- Φυσικός χώρος αποθήκευσης
- Απαιτείται ενσωμάτωση στο ΑΚ

28. Συνοδευτικό Υλικό (που δεν αφορά γεωχωρικά δεδομένα) σε Ψηφιακή Μορφή

29. Διαδικτυακοί Τόποι, Ιστοσελίδες, Μόνιμοι Σύνδεσμοι και Κόμβοι Ενδιαφέροντος

- Τίτλος Συνδέσμου
- Σύντομη Περιγραφή

- URL
- Ημερομηνία

30. Ειδικές και Γενικές Προτάσεις και Προβλήματα που έχουν εντοπισθεί στην Περιοχή

31. Παρατηρήσεις / Σημειώσεις / Σχόλια

- Παρατηρήσεις που αφορούν το παρόν δελτίο
- Λοιπά σχόλια

Αναλυτικό Απογραφικό Δελτίο Μνημείου

Η αναλυτική απογραφή που ακολουθεί είναι οργανωμένη σε 31 θεματικές ενότητες και αντικείμενό της αποτελεί το Ακίνητο Μνημείο.

1. Ονομασία Μνημείου και Χρονολόγηση

Συμπληρώνεται η κύρια ονομασία με την οποία είναι γνωστό το μνημείο. Αν υπάρχουν άλλες ονομασίες του μνημείου, συμπληρώνονται με αναφορά στην ιστορική περίοδο.

Επιθυμητό είναι να καταγράφονται όλα τα διαθέσιμα τοπωνύμια που εντοπίζονται με όλες τις εναλλακτικές τους ονομασίες.

- Κύρια ονομασία
- Δευτερεύουσα ονομασία
- Άλλη ονομασία
- Ιστορικό Τοπωνύμιο
- Ιστορική Περίοδος
- Κύρια Ιστορική Περίοδος
- Τεκμηρίωση Χρονολόγησης
- Δευτερεύουσα Ιστορική Περίοδος
- Τεκμηρίωση Χρονολόγησης
- Ιστορική Περίοδος
- Τεκμηρίωση Χρονολόγησης

2. Στοιχεία Ευρετηρίου

- Αναγνωριστικός Κωδικός Αρχαιολογικού Κτηματολογίου
- Ενιαίος Αριθμός Εθνικού Αρχείου Μνημείων
- Άλλου είδους Αναγνωριστικός αριθμός ή κωδικός
- Αριθμοί Δελτίων Απογραφής άλλου Μνημείου με το οποίο παρατηρείται επικάλυψη ή συσχέτιση
- Αριθμός Δελτίου Απογραφής
- Βαθμός Εμπιστευτικότητας
- Αφορά τροποποίηση υφιστάμενης εγγραφής;

3. Στοιχεία Καταγραφών Δελτίου

- Ονοματεπώνυμο Καταγραφέα 1
- Ημερομηνία Έναρξης Καταγραφής
- Υπηρεσία/Φορέας
- Ημερομηνία Λήξης Καταγραφής

4. Στοιχεία Ελέγχου Δελτίου

- Ονοματεπώνυμο Ελεγκτή
- Ημερομηνία Έναρξης Ελέγχου
- Υπηρεσία/Φορέας
- Ημερομηνία Λήξης Ελέγχου
- Βαθμός Ποιότητας Δελτίου
- Βαθμός Πληρότητας Δελτίου

5. Ταυτότητα Μνημείου

Οι Επώνυμοι Αρχαιολογικοί Χώροι είναι σημαντικοί χώροι, περίπου 384 σε αριθμό, και είναι ευρύτερα γνωστοί με συγκεκριμένο όνομα, που προσδιορίζει την γεωγραφική έκταση ή το μνημείο - Παραδείγματα: "Ακρόπολη", "Δελφοί", "Σούνιο", "Επικούριος Απόλλωνας" κ.λπ.

- Λειτουργεί ως Μουσείο
- Προγραμματίζεται να λειτουργήσει ως μουσείο
- Από την ημερομηνία
- Όνομα Μουσείου
- Κατηγορίες Μνημείων
 - Αγροτική Οικονομία
 - Μαντάνια, νεροτριβές
 - Περιστερώνες
 - Μύλοι
 - Στάβλοι/ Μαντριά
 - Αθλητικοί Χώροι
 - Γυμνάσια
 - Στάδια
 - Ιππόδρομοι
 - Αμυντικά Συγκροτήματα
 - Κάστρα/Φρούρια
 - Τείχη/ Περίβολοι
 - Οχυρά
 - Φрукτωρίες
 - Πύργοι / Πυργόσπιτα
 - Στρατιωτικές Εγκαταστάσεις
 - Εγκαταστάσεις Υποδομής
 - Αρχαιολογικές Θέσεις
 - Ακροπόλεις
 - Ενάλιοι Χώροι
 - Ανάκτορα
 - Οικισμοί
 - Αρχαία Θέατρα / Ωδεία
 - Πόλεις
 - Αρχαία Ιερά
 - Βιοτεχνία / Βιομηχανία
 - Αίθουσες Αντλιών
 - Μεταλλουργία
 - Ατμοηλεκτρικοί Σταθμοί
 - Οινοποιεία
 - Εγκαταστάσεις Φωταερίου
 - Υποσταθμοί ΔΕΗ

- Ελαιοτριβεία
- Εργαστήρια
- Εργοστάσια
- Κλίβανοι
- Μηχανοστάσια
- Βοηθητικοί Χώροι
 - Αποθήκες
 - Υπόστεγα
- Αστικά Κτίρια / Διατηρητέα Κτίρια
 - Αρχοντικά
 - Καταστήματα
 - Θέατρα / Ωδεία
 - Καφενεία
 - Οικίες
 - Τμήματα Κτιρίου
 - Καταλύματα
- Εγκαταστάσεις Υποδομής
 - Εγκαταστάσεις εξόρυξης
 - Σιδηροδρομικοί Σταθμοί
 - Λιμενικές Εγκαταστάσεις
 - Φάροι
 - Νεώρια
- Εμπόριο
 - Αγορές
 - Καταστήματα
 - Εκδοτήρια εισιτηρίων
 - Κτίρια Εταιρειών
- Ιστορικοί Τόποι
- Κέντρα Διοίκησης
 - Δασονομεία
 - Κυβερνεία
 - Επιμελητήρια
 - Λιμενικοί Σταθμοί
 - Κτίρια Εκκλησιαστικής Διοίκησης
 - Τελωνεία
 - Κτίρια Στρατιωτικής Διοίκησης
 - Φυλακές
- Κτίρια Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δημαρχεία, Νομαρχίες)
 - Αστεροσκοπεία
 - Πτωχοκομεία
 - Βιβλιοθήκες
 - Σκοπευτήρια
 - Ιατρεία / Νοσοκομεία
 - Σχολεία / Σχολαρχεία / Διδακτήρια / Πανεπιστήμια
- Ιεροδιδασκαλεία
- Ταχυδρομεία
- Κινηματογράφοι
- Υδροβιολογικοί Σταθμοί
- Μουσεία / Πινακοθήκες
- Χημεία

- Οικοτροφεία
- Ωρολόγια
- Θρησκευτικοί Χώροι
 - Ιεροί Ναοί Χριστιανικοί
 - Μοναστηριακά Συγκροτήματα
 - Ισλαμικά Τεμένη
 - Συναγωγές
 - Κωδωνοστάσια
- Λουτρά
- Νεκρικοί Χώροι και Μνημεία
 - Κρύπτες
 - Νεκροταφεία
 - Μαυσωλεία
 - Τάφος
- Οδικό Σύστημα
 - Γέφυρες
 - Μονοπάτια
 - Καλντερίμια
 - Οδοί
- Οικιστικό Σύνολο
 - Οικισμοί
 - Πλατείες
- Συστήματα Ύδρευσης
 - Κινστέρνες/ Δεξαμενές νερού
 - Σιντριβάνια
 - Κρήνες
 - Υδραγωγεία
 - Πηγάδια
- Φυσικοί Χώροι
 - Δέντρα
 - Όρη / Λόφοι
 - Κήποι / Πάρκα
 - Περιοχές
 - Κόλποι / Λίμνες, Ποτάμια
 - Σπήλαια
 - Νησιά

6. Περιγραφή Μνημείου *(Πληροφορίες που προορίζονται και για τυχόν διαδικτυακή πύλη)*

- Συνοπτική Περιγραφή
- Σύντομο Ιστορικό
- Υπαίθριοι Χώροι
- Στεγασμένοι Χώροι
- Περιβάλλον χώρος μνημείου
 - Ονομασία
 - Τοποθεσία
 - Περιγραφή

4. Γεωγραφική Θέση και Διοικητική Υπαγωγή

- Αριθμός Απογραφικού Δελτίου Περιοχής Προστασίας στην οποία εμπίπτει το Μνημείο
- Περιφέρεια
- Νομός
- Καποδιστριακός Δήμος/Κοινότητα
- Διαμέρισμα Εντός Δήμου
- Θέση
- Εναλλακτική Ονομασία Θέσης
- Σημειακές Συντεταγμένες (ΕΓΣΑ'87)
- Καλλικρατική Περιφέρεια
- Περιφερειακή Ενότητα
- Καλλικρατικός Δήμος
- Δημοτική Ενότητα
- Οικισμός
- Εντός Οικισμού
- Εκτός Οικισμού
- Πλησιέστερος Οικισμός
- Σημειακές Συντεταγμένες (WGS84)

8. Γεωμετρικά χαρακτηριστικά

- Γεωμετρικά Χαρακτηριστικά
 - Εκτιμώμενο συνολικό εμβαδόν περιοχής που καταλαμβάνει το μνημείο
 - Εκτιμώμενο Εμβαδόν Υπαίθριων Χώρων
 - Ελάχιστο Υψόμετρο
 - Λεκτική Περιγραφή Γεωμετρίας Περιοχής
 - Εκτιμώμενη περίμετρος Στεγασμένων Χώρων
 - Εκτιμώμενη Συνολική Περίμετρος
 - Εκτιμώμενο Εμβαδόν Στεγασμένων Χώρων
 - Μέγιστο Υψόμετρο
- 5. Θεσμικό Καθεστώς Προστασίας (Φορέας προστασίας, Κηρύξεις κ.λπ.)
- 6. Όροι Δόμησης και Κανονιστικό Πλαίσιο Πολεοδομικού/Χωροταξικού Χαρακτήρα
- 7. Ιστορικό Διοικητικών Ενεργειών από το ΥΠΠΟΤ
- 8. Ιστορικό Διοικητικών Ενεργειών προς το ΥΠΠΟΤ
- 9. Σχετική Νομοθεσία από φορείς εκτός ΥΠΠΟΤ
- 10. Σχετική Νομολογία από φορείς εκτός ΥΠΠΟΤ (ΣτΕ κλπ)
- 11. 15. Συσχέτιση με το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Ακινήτων ΥΠΠΟΤ και τις επικείμενες κατασκευές
- 12. Συσχέτιση με το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Ιδιωτικών Ακινήτων και τις επικείμενες κατασκευές ιδιωτών
- 13. Πολιτιστική Αναγνώριση και Συσχέτιση με τις Περιοχές Προστασίας Πολιτιστικού Περιβάλλοντος
- 14. Συσχέτιση με Βιβλιογραφικές Αναφορές και λοιπές σχετικές εργασίες
 - Τίτλος Αναφοράς
 - ISBN
 - Συγγραφέας/-είς
 - Παραπομπές εντός αναφοράς (σελ., παράγραφος)
 - Χρονολογία Έκδοσης
 - Πνευματικά Δικαιώματα
 - Είδος Αναφοράς

- Διαδικτυακός Σύνδεσμος
- Περιέχει φωτογραφική τεκμηρίωση;
- Περιέχει σχέδια/διαγράμματα;
- Φορέας Έκδοσης
- Άδεια χρήσης/δημοσίευσης από ΥΠΠΟΤ

19. Συσχέτιση με Περιοχές Φυσικής Προστασίας

- Προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία
 - ο Εθνικοί Δρυμοί
 - ο Εθνικά Πάρκα
 - ο Αισθητικά Δάση
 - ο Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης
 - ο Καταφύγια Άγριας Ζωής
 - ο Ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές
 - ο Εκτροφεία θηραμάτων
 - ο Περιοχές Προστασίας της Φύσης
 - ο Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
 - ο Προστατευτικά Δάση
 - ο Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία
 - ο Περιοχές Οικοανάπτυξης
- Προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με τη ευρωπαϊκή/ διεθνή νομοθεσία
 - ο Υγρότοποι διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ
 - ο Περιοχές του δικτύου Natura 2000
 - ο Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης
 - ο Βιογενετικά Αποθέματα
 - ο Αποθέματα Βιόσφαιρας
 - ο Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς
 - ο Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί το Ευρωδίπλωμα
 - ο Περιοχές του δικτύου Natura 2000

20. Πολιτιστική Αναγνώριση και Συσχέτιση με Λοιπά Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά

21. Ιστορικό Ανασκαφικών Εργασιών - Συσχέτιση με Εθνικό Αρχείο Μνημείων για Κινητά ευρήματα

Φορέας

- Εμβαδόν περιοχής εργασιών
- Είδος Εργασίας
- Αποτελέσματα
- Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Ανασκαφής
- Ενιαίος Αριθμός Αρχείου Μνημείων
- Ημερομηνία από
- Ημερομηνία έως
- Διαδικτυακή παραπομπή
- Απόσπαση ευρημάτων
- Σχετιζόμενα πρόσωπα
- Ενιαίος Αριθμός Αρχείου Μνημείων

22. Μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή προγραμματίζονται να εκπονηθούν (αναστηλωτικές, σωστικές, τεχνικές, τοπογραφικές, κτηματογραφικές, φωτογραμμετρικές, γεωφυσικές, οικονομικές, πολεοδομικές, χωροταξικές, πολιτισμικές κ.λπ.)

- Τίτλος Μελέτης
- Είδος Μελέτης
- Χρονολογία Εκπόνησης
- Σχετικό ΦΕΚ
- Φορέας Εκπόνησης
- Φορέας που διατηρεί αντίγραφο της μελέτης
- Περίληψη
- Αριθμός Έγκρισης ΥΠΠΟΤ
- Αριθμός Έγκρισης άλλου δημοσίου φορέα
- Τίτλος συνοδευτικού διαγράμματος/χάρτη
- Κλίμακα

23. Έργα που έχουν εκτελεσθεί ή προγραμματίζονται να εκτελεσθούν

- Τίτλος Έργου
- Είδος Έργου
- Χρονολογία Εκτέλεσης
- Σχετικό ΦΕΚ
- Φορέας Εκτέλεσης
- Φορέας που διατηρεί αντίγραφο σχετικού τεύχους
- Σύνοψη Περιγραφή
- Αριθμός Έγκρισης ΥΠΠΟΤ
- Αριθμός Έγκρισης άλλου δημοσίου φορέα
- Τίτλος συνοδευτικού διαγράμματος/χάρτη
- Κλίμακα

24. Στοιχεία Φυσικής Προσβασιμότητας, Επισκεψιμότητας και Φύλαξης

- Ονομασία Χώρου, Περιοχής, Τμήματος, Κτιριακής Εγκατάστασης
- Έτος
- Χειμερινό Ωράριο Λειτουργίας
- Ημερομηνία Από
- Ημερομηνία Έως
- Ωράριο Λειτουργίας
- Δ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Σ (Από Έως)
- Κ (Από Έως)
- Αργίες
- Έτος
- Θερινό Ωράριο Λειτουργίας
- Ημερομηνία Από
- Ημερομηνία Έως
- Ωράριο Λειτουργίας
- Δ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Τ (Από Έως)
- Π (Από Έως)
- Π (Από Έως)

- Σ (Από Έως)
- Κ (Από Έως)
- Ημερομηνίες που ο χώρος παραμένει κλειστός
- Πρόσβαση ΑμΕΑ
- Τηλέφωνο επικοινωνίας
- Email επικοινωνίας
- Υπεύθυνος Επικοινωνίας
- Προσωπικό Φύλαξης
- Φυλάκιο
- Αριθμός Εισόδων Χώρου
- Χώρος Στάθμευσης Οχημάτων
- Χωρητικότητα Χώρου Στάθμευσης
- Ανελκυστήρας
- Ανελκυστήρας ΑμΕΑ
- Χώροι Υγιεινής
- Χώροι Υγιεινής ΑμΕΑ
- Εγκαταστάσεις Εστίασης
- Αναψυκτήριο
- Πωλητήριο
- Περιεχόμενα Πωλητηρίου
- Βεστιάριο
- Κόστος Εισιτηρίου - Ολόκληρο
- Κόστος Εισιτηρίου - Μειωμένο
- Κόστος Εισιτηρίου - Ενιαίο
- Προγραμματισμένες Ξεναγήσεις
- Οδηγίες Πρόσβασης στην Περιοχή

25. Τοπογραφικά Δεδομένα Τεκμηρίωσης σε Έντυπη/Αναλογική μορφή

26. Συνοδευτικό Υλικό σε Έντυπη/Αναλογική Μορφή (εκτός χαρτών και σχεδίων)

- Είδος Υλικού
- Μονάδα μέτρησης/αναφοράς
- Συνολική ποσότητα
- Ποιότητα
- Κατάσταση
- Φυσικός χώρος αποθήκευσης
- Απαιτείται ενσωμάτωση στο ΑΚ

27. Συνοδευτικό Υλικό (που δεν αφορά γεωχωρικά δεδομένα) σε Ψηφιακή Μορφή

28. Διαδικτυακοί Τόποι, Ιστοσελίδες, Μόνιμοι Σύνδεσμοι και Κόμβοι Ενδιαφέροντος

- Τίτλος Συνδέσμου
- Σύντομη Περιγραφή
- URL
- Ημερομηνία

29. Ειδικές και Γενικές Προτάσεις και Προβλήματα που έχουν εντοπισθεί στην Περιοχή

30. Παρατηρήσεις / Σημειώσεις / Σχόλια

- Παρατηρήσεις που αφορούν το παρόν δελτίο

- Λοιπά σχόλια

Θησαυροί όρων και Ελεγχόμενα Λεξιλόγια

Ο Λεξιλογικός έλεγχος και η χρήση Θησαυρών όρων ενισχύει περαιτέρω τη συνέπεια στην τεκμηρίωση. Έτσι, για την καταγραφή –μεταξύ άλλων- της τυπολογίας και των ονομασιών των αντικειμένων, των προσώπων και των γεωγραφικών περιοχών, συστήνεται η υιοθέτηση διαδεδομένων ορολογιών και καθιερωμένων θησαυρών όρων προκειμένου να διασφαλίζονται επιτυχή αποτελέσματα κατά τις αναζητήσεις και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικοί πίνακες ορολογίας Ακίνητων Μνημείων, που προέκυψε αρχικά από το πρόγραμμα ΠΟΛΕΜΩΝ της Διεύθυνσης Εθνικού Αρχείου Μνημείων και κατόπιν προσαρμόστηκε για τις ανάγκες του μεταγενέστερου Ευρωπαϊκού προγράμματος προβολής αρχαιολογικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς CARARE.

Στην απόδοση αριθμού όλα τα Διαχειριστικά Είδη (Θέση, Εγκατάσταση, Συγκρότημα, Οικιστικό Σύνολο, Χώρος) λαμβάνουν τιμή Α (Ακίνητο)			
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	ΕΙΔΟΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΗ ΕΙΔΟΥΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Κάμιнос	Κάμιнос Ασθέστου
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Κάμιнос	Κάμιнос Κεραμική
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Κάμιнос	Κάμιнос Μεταλλευτική
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Κλίβανος	Κλίβανος Αρτοποιίας
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Κλίβανος	Κλίβανος Κεραμικός
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Κλίβανος	Κλίβανος Μεταλλευτικός
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Ληνός	Ληνός Αγροτικός
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Ληνός	Ληνός Μονής
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Ληνός	Ληνός Οικίας
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Μύλος	Αλευρόμυλος
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Μύλος	Ανεμόμυλος
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Μύλος	Μπαρουτόμυλος
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Μύλος	Υδρόμυλος
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Μύλος	Χαρουπόμυλος
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Φρέαρ	Φρέαρ Μεταλλευτικό
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Χυτήριο	Χυτήριο Σιδήρου
Ακίνητο	Βιοτεχνική Εγκατάσταση	Χυτήριο	Χυτήριο Χαλκού
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Αρτοποιείο	Αρτοποιείο Μονής

Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Γραφεία και Αποθήκες	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Γραφεία και Καταστήματα	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Γραφείο Επαγγελματικό	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Ελαιοτριβείο	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Αρτοποιίας
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Βυρσοδεψίας
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Γλυπτικής
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Ελεφάντινων Σκευών
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Επεξεργασίας Αγροτικών Προϊόντων
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Κεραμικής
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Κεραμοπλαστικής
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Κοροπλαστικής
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Κοσμημάτων
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Λιθοξόου
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Μετάλλων
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Οινοποιίας
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Σφραγιδοποιίας
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Τυποβαφικό
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Γυαλιού
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Εργαστήριο Χαλκού
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Εργαστήριο	Μηχανουργείο
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Ιατρείον	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Κατάστημα Εμπορικό	Βιβλιοπωλείο
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Κατάστημα Εμπορικό	Φαρμακείο
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Κέντρο Επιστημονικό	Ακαδημία
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Κέντρο Επιστημονικό	Χημείο
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Κτίσμα Βιομηχανικό	Υποσταθμός Ηλεκτρικός
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Κτίσμα Βιοτεχνικό	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Μαγειρείο	Μαγειρείο Ανακτόρου
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Μαγειρείο	Μαγειρείο Μονής
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Ξηραντήριο	Ξηραντήριο Καπνού

Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Ξηραντήριο	Ξηραντήριο Καλαμποκιού
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Ξηραντήριο	Ξηραντήριο Σταφίδας
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Περίπτερο	Περίπτερο Εμπορικό
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Περίπτερο	Περίπτερο Κυνηγετικό
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Πλυντήριο	Μεταλλοπλύσιο
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Σταύλος	Σταύλος Μονής
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Σφαγείο	
Ακίνητο	Επαγγελματική Στέγη	Τυπογραφείο	
Ακίνητο	Έργο Διακοσμητικό	Μαρμαροθέτημα	Μαρμαροθέτημα Δαπέδου
Ακίνητο	Έργο Διακοσμητικό	Μαρμαροθέτημα	Μαρμαροθέτημα Επιτοίχιο
Ακίνητο	Έργο Ζωγραφικό	Βραχογραφία	
Ακίνητο	Έργο Ζωγραφικό	Τοιχογραφία	Τοιχογραφία Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Έργο Ζωγραφικό	Τοιχογραφία	Τοιχογραφία Οικίας
Ακίνητο	Έργο Ζωγραφικό	Τοιχογραφία	Τοιχογραφία Τάφου
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Εναέτιο	Εναέτιο Ανάγλυφο
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Έργο Πλαστικό επί Βράχου	
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Ηρώο	Ηρώο Ιερού
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Ηρώο	Ηρώο Ταφικό
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Κιονόκρανο	
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Κίονας	
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Πλάκα	Πλάκα Αναθηματική
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Πλάκα	Πλάκα Επιτύμβια
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Πλάκα	Πλάκα Τιμητική
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Στήλη	Στήλη Αναθηματική
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Στήλη	Στήλη Επιτύμβια
Ακίνητο	Έργο Πλαστικό	Στήλη	Στήλη Ερμαϊκή
Ακίνητο	Έργο Χαρακτικό	Βραχογραφία	
Ακίνητο	Έργο Χαρακτικό	Λάξευμα	
Ακίνητο	Έργο Ψηφιδωτό	Ψηφιδωτό Δαπέδου	
Ακίνητο	Έργο Ψηφιδωτό	Ψηφιδωτό Επιτοίχιο	
Ακίνητο	Κατασκευή Οδική	Οδοδείκτης	Μιλιάριο
Ακίνητο	Κατασκευή Οδική	Όρος Αγοράς	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Αιχμή Οχύρωσης	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Αντιτείχισμα	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Διατείχισμα	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Έπαλξη	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Επιπρομαχώνας	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Λιμενοβραχίονας	Λιμενοβραχίονας Οχυρός

Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Μεσοπρομαχώνιο	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Μεσοπύργιο	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Οχύρωση	Οχύρωση Λιμένος
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Ανακτόρου
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Περιτείχισμα Οχύρωσης	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πλατεία Εσωτερική Τείχους Οχύρωσης	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Προμαχώνας	
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Προμαχώνας	Προμαχώνας Εξωτερικός
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Προτείχισμα	Προτείχισμα Οχύρωσης
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Προτείχισμα	Προτείχισμα Πύργου
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Προτείχισμα	Προτείχισμα Τείχους
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύλη	Πύλη Οχυρού
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύλη	Πύλη Οχύρωσης
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύργος	Πύργος Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύργος	Πύργος Νεωρίου
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύργος	Πύργος Οχυρού
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύργος	Πύργος Οχύρωσης
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύργος	Πύργος Παρατηρητήριο
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Πύργος	Πύργος Φрукτωρία
Ακίνητο	Κτίσμα Αμυντικό	Τάφος	
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Εφοδίων
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Καπνού
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Λιμανιού
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Μεταλλουργείου
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Μύλου
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Οίνου
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Οίνου Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Όπλων
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Πίθων
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Πυρίτιδος
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Πυροβολικού
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Αποθήκη	Αποθήκη Σίτου
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Δεξαμενή	Δεξαμενή Μεταλλεύματος
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Δεξαμενή	Δεξαμενή Λημμάτων
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Δεξαμενή	Δεξαμενή Οίνου

Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Δεξαμενή	<i>Δεξαμενή Ομβρίων Υδάτων</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Δεξαμενή	<i>Δεξαμενή Πηγαίων Υδάτων</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Εικονοφυλάκειο	
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Θησαυρός	
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Θησαυροφυλάκειο	<i>Θησαυροφυλάκειο Μονής</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Κρύπτη	<i>Κρύπτη Καθολικού Μονής</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Κρύπτη	<i>Κρύπτη Μονής</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Κρύπτη	<i>Κρύπτη Ναού</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Κρύπτη	<i>Κρύπτη Ναού Χριστιανικού</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Μηχανοστάσιο	<i>Μηχανοστάσιο Οχημάτων</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Σιρός	
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Σκευοθήκη	
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Σκευοφυλάκειο	
Ακίνητο	Κτίσμα Αποθηκευτικό	Σκηνοθήκη	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Αντιπροσωπείο Μονής	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Γηροκομείο	<i>Γηροκομείο Μονής</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Εγκοιμητήριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Καλύβα	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Κατάλυμα Στρατιωτικό	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Μέγαρο	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Μέγαρο	<i>Μέγαρο Επισκοπικό</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Μέγαρο	<i>Μέγαρο Προϊστορικών Χρόνων</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Ξενοδοχείο	<i>Πανδοχείο</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Ξενώνας	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Αρχοντικό</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Έπαυλη</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Έπαυλη Αγροτική</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Κατάλυμα Στρατιωτικό</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Οικία Αγροτική</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Οικία Αστική</i>
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	<i>Οικία Εργατική</i>

Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	Οικία Ιερή
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	Οικία και Εργασιακός Χώρος
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	Οικία Λαϊκή
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικία	Πύργος (Οικία)
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Οικοτροφείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Ορφανοτροφείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Περίπτερο	Περίπτερο Βασιλικό
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Πολυκατοικία	
Ακίνητο	Κτίσμα Διαμονής	Υπνωτήριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Δικαστικής Διοίκησης	Αγορανομείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Δικαστικής Διοίκησης	Ειρηνοδικείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Δικαστικής Διοίκησης	Κακουργοδικείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Δικαστικής Διοίκησης	Ναυτοδικείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Δικαστικής Διοίκησης	Πρωτοδικείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Δικαστικής Διοίκησης	Φυλακή
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Δημαρχείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Διοικητήριο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Ηγουμενείο Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Θόλος
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Κατάστημα Κοινοτικό
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Κυβερνείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Λιμεναρχείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Λογιστήριο του Κράτους
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Ναυαρχείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Νομαρχία

Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Νομισματοκοπείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Πραιτώριο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Πρεσβεία
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Προξενείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Στρατηγείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Τελωνείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Εκτελεστικής Διοίκησης	Φρουραρχείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Νομοθετικής Διοίκησης	Βουλή
Ακίνητο	Κτίσμα Κέντρου Εξουσίας	Κτίσμα Νομοθετικής Διοίκησης	Συνοδικό Ιεραρχίας
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Αναγνωστήριο	Αναγνωστήριο Βιβλιοθήκης
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Βιβλιοθήκη	Βιβλιοθήκη Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Βιβλιοθήκη	Βιβλιοθήκη Σκήτης
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Βρεφοκομείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Ακαδημία Παιδαγωγική
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Νηπιαγωγείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Πανεπιστήμιο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Παρθεναγωγείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολείο Γυμνάσιο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολείο Δημοτικό
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολή Αργυροχρυσοχοΐας
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολή Εμπορική
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολή Εμπορικής Ναυτιλίας
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολή Ναυτική
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Εκπαιδευτήριο	Σχολή Στρατιωτική
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Κτίσμα Σιδηροδρομικού Σταθμού	Σταθμαρχείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Κτίσμα Τηλεπικοινωνιών	

Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Μνημείο	Μνημείο Αναθηματικό
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Μνημείο	Μνημείο Γεγονότος Ιστορικού
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Μνημείο	Μνημείο Χορηγικό
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Μουσείο	Μουσείο Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Μουσείο	Μουσείο Σχολής
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Μουσείο	Πινακοθήκη
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Νοσοκομείο	Άσυλο Ανιάτων
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Νοσοκομείο	Λεπροκομείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Νοσοκομείο	Λοιμοκαθαρτήριο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Νοσοκομείο	Οφθαλμιατρείο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Πτωχοκομείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Ταχυδρομείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Φάρος	Φάρος Λιμανιού
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Φυλάκειο	
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Ωρολόγιο	Πύργος Ωρολόγιο
Ακίνητο	Κτίσμα Κοινής Ωφέλειας	Ωρολόγιο	Ωρολόγιο Ηλιακό
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Άβατο	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Αγίασμα	Αγίασμα Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Άδυτο	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βαπτιστήριο	Βαπτιστήριο Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βαπτιστήριο	Βαπτιστήριο Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βαπτιστήριο	Βαπτιστήριο Σκήτης
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βωμός	Βωμός Θεάτρου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βωμός	Βωμός Ιερού
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βωμός	Βωμός Ναού
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βωμός	Βωμός Οικιακός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Βωμός	Βωμός Ταφικός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Εικονοστάσιο	Εικονοστάσιο Υπαιθρου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Θόλος	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Αγροτικό
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Άλτις

Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Ανακτόρου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Κορυφής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Λατρείας Γυναικείας Θεότητας
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Οικίας
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό	Ιερό Παρόδιο
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό Αιγυπτίων Θεών	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ιερό Συρίων Θεών	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Κτίσμα Καθαρμών	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Κωδωνοστάσιο	Κωδωνοστάσιο Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Κωδωνοστάσιο	Κωδωνοστάσιο Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Κωδωνοστάσιο	Κωδωνοστάσιο Σκήτης
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Λουτρό	Λουτρό Ιερού
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Μαρτύριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Μονή	Ασκητήριο
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Μονή	Ερημητήριο
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Μονή	Ησυχαστήριο
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Μονή	Κάθισμα Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Εξωκλήσι
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ευκτήριος Οίκος
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Καθολικό Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Κυριακόν Σκήτης
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Ασκητηρίου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Εκπαιδευτηρίου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Ενοριακός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Επισκοπικός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Κοιμητηριακός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Κοιμητηριακός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Νοσοκομείου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Ορφανοτροφείου
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Πατριαρχικός

Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Ναός Προσκυνήματος
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Παρεκκλήσι Έπαυλης
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Παρεκκλήσι Καθολικού Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Παρεκκλήσι Κοιμητηριακό
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Παρεκκλήσι Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός	Παρεκκλήσι Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός Αρμενίων	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Ναός Χριστιανικός Καθολικών	Ναός Επισκοπικός Καθολικών
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Νυμφαίο	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Προσκυνητάριο	Προσκυνητάριο Υπαίθριο Ενορίας
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Προσκυνητάριο	Προσκυνητάριο Υπαίθριο Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Πύργος	Πύργος Προσευχής Μουσουλμανικός
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Συναγωγή	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Τελεστήριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Λατρευτικό	Τέμενος Μουσουλμανικό	
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Κρύπτη	Κρύπτη Νεκρική
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Κρύπτη	Κρύπτη Νεκρική Παρεκκλησίου
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Μαυσωλείο	Μαυσωλείο Οθωμανικό
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Μνημείο	Κενοτάφειο
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Μνημείο	Μνημείο Επιτύμβιο
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Μνημείο	Μνημείο Ταφικό
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Οστεοφυλάκειο	
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Τάφος	Τάφος Ανακομιδής
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Τάφος	Τάφος Οικογενειακός
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Τάφος	Τάφος Ομαδικός
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Τάφος	Τάφος Παιδικός
Ακίνητο	Κτίσμα Νεκρικό	Τύμβος (Τάφος)	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Αμφιθέατρο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Αρχονταρίκι	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Βουλευτήριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Γυμνάσιο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Εντευκτήριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Εστιατόριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Θέατρο	Θέατρο Ιερού

Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Θεσμοφόριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Θόλος	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Ιππόδρομος	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Κέντρο Πολιτιστικό	Κέντρο Εκθεσιακό
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Κινηματογράφος	Κινηματογράφος Θερινός
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Κινηματογράφος	Κινηματογράφος Θερινός και Χειμερινός
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Κινηματογράφος	Κινηματογράφος Χειμερινός
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Κινηματοθέατρο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Λέσχη	Λέσχη Ευγενών
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Λέσχη	Λέσχη Στρατιωτική
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Λέσχη	Λέσχη Διονυσιαστών
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Παλαίστρα Γυμνασίου	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Πομπείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Πρυτανείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Στάδιο	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Τράπεζα Μονής	
Ακίνητο	Κτίσμα Συναθροίσεων	Ωδείο	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Αναβρυτήριο	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Βεσπασιανή	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Γέφυρα	Γέφυρα Οδική
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Γέφυρα	Γέφυρα Υδραγωγείου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Γέφυρα	Γέφυρα Υδραγωγείου Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Διαβατικό	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Εστία	Εστία Ιερού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Εστία	Εστία Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Εστία	Εστία Ναού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Εστία	Εστία Οικίας
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Εξάρτημα Μονής	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Εξώστης	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κάμιнос	Κάμιнос Λουτρού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Καπνοδόχος	

Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Αιθρίου Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Αυλής Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Αυλής Οικίας
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Δεξαμενής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Ιερού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Μουσουλμανική
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Οικίας
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Πόλης
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρήνη	Κρήνη Υπαίθρου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρηπίδωμα	Κρηπίδωμα Βωμού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρηπίδωμα	Κρηπίδωμα Ναού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρηπίδωμα	Κρηπίδωμα Προβλήτας Λιμανιού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κρηπίδα	Κρηπίδα Βωμού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Κτίσμα Υδραυλικής Λειτουργίας	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Λουτρό	Λουτρό Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Αγοράς
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Αυλής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Έπαυλης
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Θόλου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Ιερού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Ιερού Αγροτικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Ναού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Νεκροταφείου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Νεκροταφείου Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Οικίας Αγροτικής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Ποιμενικής Εγκατάστασης
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Τάφου

Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Τάφου Οικογενειακού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Ταφών
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Περίβολος	Περίβολος Τεμένους
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Αγοράς
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Ιερού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Ιερού Περιβόλου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Ναού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πρόπυλο	Πρόπυλο Νεκροταφείου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Πύλη	Πύλη Μονής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Τοιχοβάτης	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Τοίχος	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Υπόκαυστο	Υπόκαυστο Βαλανείου
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Υπόκαυστο	Υπόκαυστο Κλιβάνου Κεραμικού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Υπόκαυστο	Υπόκαυστο Λουτρού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Υπόστεγο	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρέαρ	Φρέαρ Αποχέτευσης
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρέαρ	Φρέαρ Ύδρευσης
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρέαρ	
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρεάτιο	Φρεάτιο Αγωγού
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρεάτιο	Φρεάτιο Αποχέτευσης
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρεάτιο	Φρεάτιο Δεξαμενής
Ακίνητο	Κτίσμα Υποδομής	Φρεάτιο	Φρεάτιο Ομβρίων Υδάτων
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Αέτωμα	Αέτωμα με Ανάγλυφη Παράσταση
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Ακρωτήριο	Ακρωτήριο με Πλαστική Μορφή
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Ασπίδα (Αρχιτεκτονικό Μέλος)	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Αψίδα	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Βάση	Βάση Αμφικίονα
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Βάση	Βάση Κίονα

Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Βάση	Βάση Μνημείου Αναθηματικού
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Βάση	Βάση Τιμητική
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Βημόθυρο	Βημόθυρο Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Βουκράνιο	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Γείσο	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Εδώλιο	Εδώλιο Θεάτρου
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Εδώλιο	Εδώλιο Σταδίου
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Εξώστης Άμβωνα	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επίθημα	Επίθημα Κιονόκρανου
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επίκρανο	Επίκρανο Παραστάδας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επίκρανο	Επίκρανο Πεσσού
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επίκρανο	Ψευδεπίκρανο
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επίστεψη	Επίστεψη Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επίστεψη	Επίστεψη Στήλης
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Επιστύλιο	Επιστύλιο Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Ζωφόρος	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θράνος (Αρχιτεκτονικό Μέλος)	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θριγκός	Θριγκός Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θύρα	Θύρα Αυλής
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θύρα	Θύρα Διακονικού Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θύρα	Θύρα Πρόθεσης Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θύρα	Θύρα Τάφου
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θύρωμα	Θύρωμα Έπαυλης
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θύρωμα	Θύρωμα Ναού
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θωράκιο	Θωράκιο Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Θωράκιο	Θωράκιο Εξώστη Άμβωνα
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κανόνας (Μέλος Αρχιτεκτονικό)	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Καπνοδόχος	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κέραμος	Κέραμος Ηγεμόνας

Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κέραμος	Κέραμος Καλυπτήρας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κέραμος	Κέραμος Οπαίος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κέραμος	Κέραμος Στρωτήρας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονίσκος	Αμφικιονίσκος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονίσκος	Αμφικιονίσκος Παραθύρου
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονίσκος	Ημικιονίσκος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονίσκος	Κιονίσκος Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονίσκος	Ψευδοκιονίσκος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονόκρανο	Αμφικιονόκρανο
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονόκρανο	Ημικιονόκρανο
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κιονόκρανο Αναθηματικό	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κίονας	Αμφικίονας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κίονας	Ημικίονας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κίονας	Κίονας Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κίονας Αναθηματικός	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κλίμακα	Κλίμακα Άμβωνα
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κλίμακα	Κλίμακα Μονής
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κλίμακα	Κλίμακα Ναού
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κλίμακα	Κλίμακα Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κλίμακα	Κλίμακα Οικίας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Κυμάτιο	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Λυπητερά	Λυπητερά Εικονοστασίου Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Μετόπη	Μετόπη με Ανάγλυφη Παράσταση
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Ορθοστάτης	Ορθοστάτης Θύρας
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Παραστάδα	Ψευδοπαραστάδα
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Πεσσίος	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Πεσσός	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Πλαίσιο	Πλαίσιο Παραθύρου
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Σίμη	Σίμη Καταέτια
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Σίμη	Σίμη Οριζόντια
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Σπόνδυλος Κίονος	

Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Τοίχος	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Τόξο (Αρχιτεκτονικό Μέλος)	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Τρίγλυφο	
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Υδρορρόη	Υδρορρόη Πλαστική
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Υδρορρόη	Υδρορρόη Πλαστική με Λεοντοκεφαλή
Ακίνητο	Μέλος Αρχιτεκτονικό	Υπέρθυρο	
Ακίνητο	Σκευή	Σχάρα	Σχάρα Βωμού
Ακίνητο	Σκευή	Κάθισμα	Θρόνος Τιμητικός
Ακίνητο	Σκευή	Κάθισμα	Καθέδρα
Ακίνητο	Σκευή	Περιρραντήριο	
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Άμβωνας	Άμβωνας Μουσουλμανικός
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Βωμίσκος	
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Εικονοστάσιο	Εικονοστάσιο (Σκευή)
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Εικονοστάσιο	Εικονοστάσιο Αγίου Βήματος
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Κάθισμα	Θρόνος Επισκοπικός
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Κολυμβήθρα	Κολυμβήθρα Βαπτιστηρίου
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Κολυμβήθρα	Κολυμβήθρα Ναού Χριστιανικού
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Περιρραντήριο	Περιρραντήριο Ναού
Ακίνητο	Σκευή Τελετουργική	Τράπεζα	Τράπεζα Αγία
Θέση	Θέση Αμυντική	Κανονιοστάσιο	
Θέση	Θέση Αμυντική	Πυροβολείο	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Ανασκαφή Σωστική	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Αποθέτης	Αποθέτης Ιερού
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Αποθέτης	Αποθέτης Τάφου
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Δάπεδο	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Έξαρμα Τυμβοειδές	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Θέση Εντοπισμού Μνημείων	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Θέση Επιφανειακής Έρευνας	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Θέση Ιστορικού Συμβάντος	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Θέση Συγκέντρωση Οστράκων	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Λιθοσωρός	

Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Ναυάγιο	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Τομέας Ανασκαφής	
Θέση	Θέση Αρχαιολογική	Τύμβος	
Θέση	Θέση Λατρευτική	Πυρά	
Θέση	Θέση Νεκρική	Πυρά	
Θέση	Θέση Νεκρική	Ταφή	
Θέση	Θέση Νεκρική	Ταφή	Ταφή Παιδική
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αγωγός	Αγωγός Αποστραγγιστικός
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αγωγός	Αγωγός Αποχέτευσης
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αγωγός	Αγωγός Δεξαμενής
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αγωγός	Αγωγός Ομβρίων
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αγωγός	Αγωγός Υδρευσης
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Ανάλημμα	Ανάλημμα Βωμού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Ανάλημμα	Ανάλημμα Ιερού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Ανάλημμα	Ανάλημμα Οδού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Ανάχωμα	Ανάχωμα Αποστραγγιστικό
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Ανάχωμα	Ανάχωμα Οχύρωσης
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Άνδηρο	Άνδηρο Βωμού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Άνδηρο	Άνδηρο Θησαυρού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Άνδηρο	Άνδηρο Καλλιεργείας
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Άνδηρο	Άνδηρο Ναού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Άνδηρο	Άνδηρο Όριο Αγρού
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Άνδηρο	Άνδηρο Ταφικό
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αύλακας	Αύλακας Δεξαμενής
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Αύλακας	Αύλακας Υδραγωγείου
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίκτυο Αποστραγγιστικό	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίκτυο Αποχετευτικό	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίκτυο Αρδευτικό	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίκτυο Οδικό	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίκτυο Υδραυλικό	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίκτυο Υδρευτικό	Υδραγωγείο

Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δίολος	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Διώρυγα	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Δρόμος Αθλητικών Αγώνων	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Επίχωση Ανδέρου	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Ισθμός	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Αγυιά
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Δίοδος
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Λεωφόρος
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Οδός Αγροτική
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Οδός Περιφερειακή
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Οδός Πομπική
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδός	Πάροδος
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Οδόστρωμα	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Πεζοδρόμιο	
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Σήραγγα	Σήραγγα Οδική
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Σήραγγα	Σήραγγα Τραίνου
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Σήραγγα	Σήραγγα Υδρευσης
Εγκατάσταση	Εγκατάσταση Υποδομής	Φράγμα	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Οχυρό	Οχυρό με Προμαχώνες
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Οχύρωση	Οχύρωση με Προμαχώνες
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Οχύρωση	Οχύρωση με Πύργους
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Ακροπόλεως
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Εξωτερικός
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Εσωτερικός
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Ιερού
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Μονής
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Ναού
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχυρωματικός Οικισμού
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχύρωσης
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αμυντικό	Περίβολος	Περίβολος Οχύρωσης με Πύργους

Συγκρότημα	Συγκρότημα Αποθηκευτικό	Νεώσοικος	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αποθηκευτικό	Συγκρότημα Αποθηκών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Αποθηκευτικό	Συγκρότημα Δεξαμενών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Διαμονής	Πτέρυγες Κελιών Μονής	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Διαμονής	Εργατικές Κατοικίες	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Διαμονής	Προσφυγικές Κατοικίες	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Διαμονής	Στρατώνας	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Διαμονής	Συγκρότημα Κατοικιών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Διαμονής	Συγκρότημα Οικίας Αγροτικής	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Αγορά	Αγορά Εμπορική
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Αλυκή	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εγκαταστάσεις Λιμανιού	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Βυρσοδεψίας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Ελαιουργικής
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Εριοϋφαντουργικής
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Ζυθοποιίας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Καπνού
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Οινοποιίας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Παγοποιίας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Παραγωγής Ενεργείας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Παραγωγής Ρεύματος
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Παραγωγής Υγραερίου
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Παραγωγής Φωταερίου
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Παραγωγής Χρωμάτων
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Πλινθοποιίας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Εργοστάσιο	Εργοστάσιο Σταφίδας
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Ιχθυοτροφείο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Μετόχι	Μετόχι Αγροτικό
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Ναυπηγείο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Νεώριο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Στοά	

Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Αγροτικό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Βιομηχανικό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Βιοτεχνικό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Γραφείων και Αποθηκών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Γραφείων και Καταστημάτων	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Επεξεργασίας Μεταλλεύματος	Συγκρότημα Καθαρισμού Μεταλλεύματος
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Εργαστηρίων	Συγκρότημα Εργαστηρίων Χαλκουργών
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Εργαστηρίων	Συγκρότημα Μηχανουργείου
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Συγκρότημα Ποιμενικό	Ποιμνιοστάσιο
Συγκρότημα	Συγκρότημα Δραστηριοτήτων	Τυροκομείο	Μιτάτο
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κέντρου Εξουσίας	Ανάκτορο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κέντρου Εξουσίας	Συγκρότημα Εκτελεστικής Διοίκησης	Ναύσταθμος
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κέντρου Εξουσίας	Συγκρότημα Εκτελεστικής Διοίκησης	Στρατόπεδο
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κοινής Ωφέλειας	Βιβλιοθήκη	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κοινής Ωφέλειας	Λιμάνι	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κοινής Ωφέλειας	Σταθμός Σιδηροδρομικός	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κοινής Ωφέλειας	Συγκρότημα Εκπαιδευτικό	Ιεροσπουδαστήριο Μουσουλμανικό
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κοινής Ωφέλειας	Συγκρότημα Εκπαιδευτικό	Ιεροσπουδαστήριο Χριστιανικό
Συγκρότημα	Συγκρότημα Κοινής Ωφέλειας	Συγκρότημα Εκπαιδευτικό	Πανεπιστημιούπολη
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Αγορά	Αγορά Ιερή
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Ιερό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Ιερό Άλσος	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Μαντείο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Μετόχι	Μετόχι Μονής
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Μονή	Μονή Ιδιόρρυθμη
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Μονή	Μονή Κοινοβιακή
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Μονή	Σκήτη
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Μονή Καθολικών	

Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Περίβολος	Περίβολος Ιερός
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Στοά	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Συγκρότημα Ιερών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Συγκρότημα Ναού Χριστιανικού	Συγκρότημα Ενοριακό
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Συγκρότημα Τεμένους Μουσουλμανικού	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Λατρευτικό	Τέμενος	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Μαντείο	Νεκρομαντείο
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Εβραϊκό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Μουσουλμανικό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Πόλης	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Συμμαχικό	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό	Κατακόμβη
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό	Νεκροταφείο Πόλης
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό	Νεκροταφείο Μονής
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό Αρμενίων	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό Διαμαρτυρομένων	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό Καθολικών	Νεκροταφείο Ιπποτών
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Νεκροταφείο Χριστιανικό Κοπτών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Περίβολος	Περίβολος Ταφικός
Συγκρότημα	Συγκρότημα Νεκρικό	Τύμβος (Συγκρότημα Ταφικό)	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Συναθροίσεων	Αγορά	Αγορά Forum
Συγκρότημα	Συγκρότημα Συναθροίσεων	Γυμνάσιο	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Συναθροίσεων	Στοά	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Υποδομής	Συγκρότημα Κρηνών	
Συγκρότημα	Συγκρότημα Υποδομής	Συγκρότημα Λουτρών	Βαλανείο
Συγκρότημα	Συγκρότημα Υποδομής	Συγκρότημα Λουτρών	Θέρμες
Συγκρότημα	Συγκρότημα Υποδομής	Συγκρότημα Λουτρών	Λουτρά Τουρκικά

Συγκρότημα	Συγκρότημα Υποδομής	Συγκρότημα Λουτρών	Λουτρικό Συγκρότημα Ναού
Συγκρότημα	Συγκρότημα Υποδομής	Συγκρότημα Λουτρών	Λουτρικό Συγκρότημα Ναού Χριστιανικού
Συγκρότημα	Σύνολο Βιοτεχνικών Εγκαταστάσεων	Σύνολο Καμίνων	
Συγκρότημα	Σύνολο Βιοτεχνικών Εγκαταστάσεων	Σύνολο Κλιβάνων	Σύνολο Κλιβάνων Κεραμικών
Συγκρότημα	Σύνολο Βιοτεχνικών Εγκαταστάσεων	Σύνολο Μύλων	Σύνολο Ανεμομύλων
Συγκρότημα	Σύνολο Βιοτεχνικών Εγκαταστάσεων	Σύνολο Μύλων	Σύνολο Υδρομύλων
Συγκρότημα	Σύνολο Κτισμάτων Κοινής Ωφέλειας	Σύνολο Δεξαμενών	
Συγκρότημα	Σύνολο Κτισμάτων Κοινής Ωφέλειας	Σύνολο Κρηνών	
Συγκρότημα	Σύνολο Νεκρικό	Σύνολο Τάφων	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Αστικό	Κωμόπολη	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Αστικό	Πόλη	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Αστικό	Συνοικία	Συνοικία Κεραμένων
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Αστικό	Συνοικισμός	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο μη Αστικό	Οικιστική Εγκατάσταση	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο μη Αστικό	Τύμβος (Οικισμός)	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο μη Αστικό	Χωριό	Οικισμός Αγροτικός
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο μη Αστικό	Χωριό	Οικισμός Αλιέων
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο μη Αστικό	Χωριό	Οικισμός Λιμναίος
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο μη Αστικό	Χωριό	Οικισμός Μεταλλωρύχων
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Οχυρωμένο	Ακρόπολη	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Οχυρωμένο	Κάστρο (Οικισμός)	
Οικιστικό Σύνολο	Οικιστικό Σύνολο Οχυρωμένο	Οικισμός Οχυρού	
Χώρος	Χώρος Αποθηκευτικός	Περιοχή Αποθηκών	Περιοχή Αποθηκών Πυρομαχικών
Χώρος	Χώρος Αρχαιολογικός	Ανασκαφή Συστηματική	

Χώρος	Χώρος Αρχαιολογικός	Ενάλιος Αρχαιολογικός Χώρος	
Χώρος	Χώρος Αρχαιολογικός	Λαβύρινθος	
Χώρος	Χώρος Διαμονής	Οικιστική Ζώνη	
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Αλώνι	
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Λατομείο	Λατομείο Μαρμάρου
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Λατομείο	Λατομείο Πωρόλιθου
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Λατομείο	Λατομείο Ψαμμίτου Λίθου
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Μεταλλείο	Μεταλλείο Αργύρου
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Μεταλλείο	Μεταλλείο Χαλκού
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Μεταλλείο	Μεταλλείο Χρυσού
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Ορυχείο	
Χώρος	Χώρος Δραστηριοτήτων	Σκοπευτήριο	
Χώρος	Χώρος Κοινής Ωφέλειας	Αίθριο	Αίθριο Οικίας
Χώρος	Χώρος Κοινής Ωφέλειας	Αυλή	Αυλή Ανακτόρου
Χώρος	Χώρος Κοινής Ωφέλειας	Αυλή	Αυλή Βωμού
Χώρος	Χώρος Κοινής Ωφέλειας	Αυλή	Αυλή Μονής
Χώρος	Χώρος Κοινής Ωφέλειας	Κήπος	
Χώρος	Χώρος Κοινής Ωφέλειας	Πλατεία	
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Αίθριο	Αίθριο Μονής
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Αίθριο	Αίθριο Ναού
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Αίθριο	Αίθριο Ναού Χριστιανικού
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Αίθριο	Αίθριο Τεμένους Μουσουλμανικού
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Περιοχή Ασκητών	
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Σπήλαιο	Άνδρο
Χώρος	Χώρος Λατρευτικός	Σπήλαιο	Σπήλαιο Ιερό
Χώρος	Χώρος Νεκρικός	Περιοχή Τάφων	
Χώρος	Χώρος Νεκρικός	Σπήλαιο	Σπήλαιο Ταφικό

Πίνακας 3: Πίνακες ορολογίας Ακίνητων Μνημείων

Σε **Παράρτημα** στο τέλος του παραδοτέου παρατίθενται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού (δήμοι) και β' βαθμού (περιφέρειες), καθώς και υποδιαίρεση σε περιφερειακές ενότητες, σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης,

στους οποίους μπορεί να ανήκει ένα μνημείο και ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για την τεκμηρίωσή του σε ό,τι αφορά το γεωγραφικό του προσδιορισμό.

Πηγές

- Ινστιτούτο Πολιτιστικής & Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας
http://www.ipet.gr/digitech2/index.php?option=com_content&task=view&id=52&Itemid=49
- Καλλικράτης
<https://www.kallikratis.org/>
- ΚτΠ Οδηγός πολιτισμικής τεκμηρίωσης και διαλειτουργικότητας ΙΤΕ-ΙΠ
https://projects.ics.forth.gr/CULTUREstandards/paradotea/paradotea_final/K2_kan_onistikoPlaisio.pdf
- ΟΔΗΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ
https://projects.ics.forth.gr/isl/CULTUREstandards/paradotea/paradotea_final/K1_eisagvgh2.pdf
- CARARE Metadata Schema
https://pro.carare.eu/doku.php?id=support:metadata-schema#schema_elements
- Core Data Index to Historic Buildings and Monuments of the Architectural Heritage
<http://archives.icom.museum/object-id/heritage/core.html>
- Dublin Core Metadata Initiative
<https://www.dublincore.org/>
- National Monuments Record – English Heritage
 - Thesaurus of Monument Types,
 - NMR Event Type Thesaurus

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Braudel F., 2002. Η Γραμματική των Πολιτισμών. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας.

ICOMOS, International Economics Committee, Report on Economics of Conservation, Dec. 1998.

ICOMOS, International Council on Monuments and Sites, Cultural Tourism.

UNESCO, World Heritage Centre, Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention 08/01, Jan. 2008

UNESCO, World Heritage Centre, Basic Texts of the 1972 World Heritage Convention, 2005.

Καραδέδος Γ., Ιστορία και Θεωρία της Αποκατάστασης, Δ.Π.Μ.Σ. Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ., «Προστασία, Συντήρηση και Αποκατάσταση Μνημείων Πολιτισμού» Θεσσαλονίκη, 1998.

Κόνσολα Ντ. 1990. Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα, Αθήνα.

Κόνσολα Ντ. (1982) Διεθνής Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Κόνσολα Ντ. (1982) Διεθνής Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Κόνσολα Ν. (1995) *Η διεθνής προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς*, Εκδόσεις Παπαζήσης.

Μπιτσάνη Ε. Π., 2004. Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη. Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος. Εκδόσεις Διόνικος.

Νόμος 3028/2002, Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Παπανίκα Μ., 2009. Η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος: Ο θεσμός των διατηρητέων κτιρίων. Μεταπτυχιακή εργασία, Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών Πολιτιστική Διαχείριση, Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα.

Πατιάς Π., 1994, Εισαγωγή στη Φωτογραμμετρία, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη

Πατιάς Π., Καρράς Γ., 1995, Σύγχρονες φωτογραμμετρικές πρακτικές σε εφαρμογές αρχιτεκτονικής και αρχαιολογίας, Θεσσαλονίκη

Πατιάς Π., Ψηφιακή φωτογραμμετρία – πανεπιστημιακές παραδόσεις, 2004, Θεσσαλονίκη

Συμεωνίδης Π., Παρουσιάσεις του μαθήματος Συστήματα Τεκμηρίωσης Πολιτιστικών Πόρων, ΤΕΙ Σερρών.

Χαραλαμπίδης Κ., *Η Σύμβαση της Γρανάδας και η επιρροή της στην ελληνική νομοθεσία για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος*, Τιμητικός Τόμος ΝΣΚ, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2008, σ. 1069-1111.

Προτεινόμενες Διαδικτυακές πηγές

50 μνημεία του βυζαντινού κόσμου εντός και εκτός Ελλάδας, 13 προσκυνήματα του αιγαιακού χώρου, 89 ακίνητα μνημεία του βυζαντινού κόσμου, <http://139.91.183.29/annakom/Index?language=gr>

Ανασκαφές στην Αθηναϊκή Αρχαία Αγορά, <http://www.agathe.gr/>

Αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών, <http://www.eie.gr/archaeologia/gr/arxeio.aspx>

Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, <http://www.benaki.gr/index.asp?id=10204&lang=gr>

Αρχείο παραδοσιακών οικισμών και διατηρητέων κτιρίων, <http://estia.minenv.gr/>

Βυζαντινά Μνημεία Αττικής, <http://www.eie.gr/byzantineattica/view.asp?lg=el>

Βυζαντινά μνημεία ν. Λάρισας, <http://mnimeiatedk.itbiz.gr/>

Γεωγραφική εφαρμογή ανάδειξης πολιτιστικών μνημείων και φυσικών πόρων του νομού Ημαθίας, <http://www.rcm-infraculturemed.gr/gr/>

Διαρκής Κατάλογος Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδας, <http://listedmonuments.culture.gr/>

Διαρκής Κατάλογος μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, http://listedmonuments.culture.gr/search_declarations.php

Ελληνικό Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο, <http://archaeocadastre.culture.gr/>

Κόμβος Οδυσσεύς, <http://odysseus.culture.gr/h/2/gh20.jsp>

Μέρος Ανασκαφικού αρχείου Αρχαίας Κορίνθου, Μέρος Ανασκαφικού αρχείου Αρχαίας Αγοράς κ.ά., www.ascsa.edu.gr

Πανδέκτης, <http://pandektis.ekt.gr/pandektis/handle/10442/428>

Παραδοσιακά κτίρια και σύνολα, <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=382>

Τοκμακίδης Κ., 2004. Αποτυπώσεις μνημείων, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, ΤΑΤΜ, ΑΠΘ, <http://www.scribd.com/doc/78226560/APOTYP-MNΗMEIA->

Χατζητρύφων Ν.Κ., Ζητήματα προστασίας νεότερων μνημείων: συνυφαίνοντας τις αξίες με τις σύγχρονες χρήσεις, http://library.tee.gr/digital/m2355/m2355_hatzitrifon.pdf

Ψηφιακή Κρήτη: Μεσογειακές Πολιτισμικές Διαδρομές - Αρχαιολογικός Άτλαντας, <http://digitalcrete.ims.forth.gr/>

Ψηφιοποίηση και προβολή έργων αρχιτεκτονικής κληρονομιάς των Ιονίων νήσων, <http://deana.tee.gr/tee/>

A computerized architectural and topographical survey of the Roman colony of Corinth. <http://corinth.sas.upenn.edu/>

Australian Paliochora-Kythera Archaeological Survey, <http://kythera.osu.edu/>

Excavations at Isthmia, <http://isthmia.osu.edu/>

Google World Wonders Project, Monuments and Memorials, <http://www.google.com/intl/en/culturalinstitute/worldwonders/monuments-and-memorials/>

Kythera Island Project, <http://www.ucl.ac.uk/kip/>

Object ID, an international standard for describing art, antiques and antiquities. <http://archives.icom.museum/object-id/>

Southern Euboea Exploration Project (SEEP), <http://www.bu.edu/karystos/>

The Nemea Valley Archaeological Project, <http://river.blg.uc.edu/nvap/>

The Pylos Regional Archaeological Project, <http://classics.uc.edu/prap/>

The Thesprotia Expedition, <http://www.finninstitute.gr/en/thesprotia#>

Thornes R. and Bold J. (Eds.) (1998). Documenting the Cultural Heritage. Los Angeles: J. Paul Getty Trust, <http://archives.icom.museum/object-id/heritage/contents.html>.

Zagora in Google Earth, <http://www.aaia.chass.usyd.edu.au/Zagora/Zagora/Welcome.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση

Στην λίστα που ακολουθεί παρατίθενται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού (δήμοι) και β' βαθμού (περιφέρειες), καθώς και υποδιαίρεση σε περιφερειακές ενότητες, σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης.

I. Περιφέρειες

Αγίου Όρους
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
Αττικής
Βορείου Αιγαίου
Δυτικής Ελλάδας
Δυτικής Μακεδονίας
Ηπείρου
Θεσσαλίας
Ιονίων Νήσων
Κεντρικής Μακεδονίας
Κρήτης
Νοτίου Αιγαίου
Πελοποννήσου
Στερεάς Ελλάδας

II. Περιφερειακές Ενότητες

Αγίου Όρους(ΚΑΛ)
Αιτωλοακαρνανίας(ΚΑΛ)
Ανατολικής Αττικής(ΚΑΛ)
Άνδρου(ΚΑΛ)
Αργολίδας(ΚΑΛ)
Αρκαδίας(ΚΑΛ)
Άρτας(ΚΑΛ)
Αχαΐας(ΚΑΛ)
Βοιωτίας(ΚΑΛ)
Βορείου Τομέα Αθηνών(ΚΑΛ)
Γρεβενών(ΚΑΛ)
Δράμας(ΚΑΛ)
Δυτικής Αττικής(ΚΑΛ)
Δυτικού Τομέα Αθηνών(ΚΑΛ)
Έβρου(ΚΑΛ)
Ευβοίας(ΚΑΛ)
Ευρυτανίας(ΚΑΛ)
Ζακύνθου(ΚΑΛ)
Ηλείας(ΚΑΛ)

Ημαθίας(ΚΑΛ)
Ηρακλείου(ΚΑΛ)
Θάσου(ΚΑΛ)
Θεσπρωτίας(ΚΑΛ)
Θεσσαλονίκης(ΚΑΛ)
Θήρας(ΚΑΛ)
Ιθάκης(ΚΑΛ)
Ικαρίας(ΚΑΛ)
Ιωαννίνων(ΚΑΛ)
Καβάλας(ΚΑΛ)
Καλύμνου(ΚΑΛ)
Καρδίτσας(ΚΑΛ)
Καρπάθου(ΚΑΛ)
Καστοριάς(ΚΑΛ)
Κέας - Κύθνου(ΚΑΛ)
Κεντρικού Τομέα Αθηνών(ΚΑΛ)
Κέρκυρας(ΚΑΛ)
Κεφαλληνίας(ΚΑΛ)
Κιλκίς(ΚΑΛ)
Κοζάνης(ΚΑΛ)
Κορινθίας(ΚΑΛ)
Κω(ΚΑΛ)
Λακωνίας(ΚΑΛ)
Λάρισας(ΚΑΛ)
Λασιθίου(ΚΑΛ)
Λέσβου(ΚΑΛ)
Λευκάδας(ΚΑΛ)
Λήμνου(ΚΑΛ)
Μαγνησίας(ΚΑΛ)
Μεσσηνίας(ΚΑΛ)
Μήλου(ΚΑΛ)
Μυκόνου(ΚΑΛ)
Νάξου(ΚΑΛ)
Νήσων(ΚΑΛ)
Νοτίου Τομέα Αθηνών(ΚΑΛ)
Ξάνθης(ΚΑΛ)
Πάρου(ΚΑΛ)
Πειραιώς(ΚΑΛ)
Πέλλας(ΚΑΛ)
Πιερίας(ΚΑΛ)
Πρέβεζας(ΚΑΛ)
Ρεθύμνου(ΚΑΛ)
Ροδόπης(ΚΑΛ)
Ρόδου(ΚΑΛ)
Σάμου(ΚΑΛ)

Σερρών(ΚΑΛ)
Σποράδων(ΚΑΛ)
Σύρου(ΚΑΛ)
Τήνου(ΚΑΛ)
Τρικάλων(ΚΑΛ)
Φθιώτιδας(ΚΑΛ)
Φλώρινας(ΚΑΛ)
Φωκίδας(ΚΑΛ)
Χαλκιδικής(ΚΑΛ)
Χανίων(ΚΑΛ)
Χίου(ΚΑΛ)

III. Δήμοι

Αβδήρων(ΚΑΛ)
Αγαθονησίου(ΚΑΛ)
Αγίας Βαρβάρας(ΚΑΛ)
Αγίας Παρασκευής(ΚΑΛ)
Αγιάς(ΚΑΛ)
Άγιο Όρος(ΚΑΛ)
Αγίου Βασιλείου(ΚΑΛ)
Αγίου Δημητρίου(ΚΑΛ)
Αγίου Ευστρατίου(ΚΑΛ)
Αγίου Νικολάου(ΚΑΛ)
Αγίων Αναργύρων-Καματερού(ΚΑΛ)
Αγκιστρίου(ΚΑΛ)
Αγράφων(ΚΑΛ)
Αγρινίου(ΚΑΛ)
Αθηναίων(ΚΑΛ)
Αιγάλεω(ΚΑΛ)
Αιγιαλείας(ΚΑΛ)
Αίγινας(ΚΑΛ)
Άκτιου-Βόνιτσας(ΚΑΛ)
Αλεξανδρείας(ΚΑΛ)
Αλεξανδρουπόλεως(ΚΑΛ)
Αλιάρτου(ΚΑΛ)
Αλίμου(ΚΑΛ)
Αλμυρού(ΚΑΛ)
Αλμωπίας(ΚΑΛ)
Αλοννήσου(ΚΑΛ)
Αμαρίου(ΚΑΛ)
Αμαρουσίου(ΚΑΛ)
Αμοργού(ΚΑΛ)
Αμπελοκήπων-Μενεμένης(ΚΑΛ)
Αμύνταιου(ΚΑΛ)
Αμφίκλειας-Ελάτειας(ΚΑΛ)

Αμφιλοχίας(ΚΑΛ)
Αμφίπολης(ΚΑΛ)
Ανατολικής Μάνης(ΚΑΛ)
Ανάφης(ΚΑΛ)
Ανδραβίδας-Κυλλήνης(ΚΑΛ)
Ανδρίτσαινας-Κρεστένων(ΚΑΛ)
Άνδρου(ΚΑΛ)
Αντιπάρου(ΚΑΛ)
Ανωγείων(ΚΑΛ)
Αποκορώνου(ΚΑΛ)
Αργιθέας(ΚΑΛ)
Άργους-Μυκηνών(ΚΑΛ)
Αριστοτέλη(ΚΑΛ)
Αρριανών(ΚΑΛ)
Αρταίων(ΚΑΛ)
Αρχαίας Ολυμπίας(ΚΑΛ)
Αρχανών-Αστερουσίων(ΚΑΛ)
Ασπροπύργου(ΚΑΛ)
Αστυπάλαιας(ΚΑΛ)
Αχαρνών(ΚΑΛ)
Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης(ΚΑΛ)
Βέλου-Βόχας(ΚΑΛ)
Βέροιας(ΚΑΛ)
Βιάννου(ΚΑΛ)
Βισαλτίας(ΚΑΛ)
Βοΐτου(ΚΑΛ)
Βόλβης(ΚΑΛ)
Βόλου(ΚΑΛ)
Βόρειας Κυνουρίας(ΚΑΛ)
Βορείων Τζουμέρκων(ΚΑΛ)
Βριλησσίων(ΚΑΛ)
Βύρωνος(ΚΑΛ)
Γαλασίου(ΚΑΛ)
Γαύδου(ΚΑΛ)
Γεωργίου Καραϊσκάκη(ΚΑΛ)
Γλυφάδας(ΚΑΛ)
Γόρτυνας(ΚΑΛ)
Γορτυνίας(ΚΑΛ)
Γρεβενών(ΚΑΛ)
Δάφνης-Υμηττού(ΚΑΛ)
Δέλτα(ΚΑΛ)
Δελφών(ΚΑΛ)
Δεσκάτης(ΚΑΛ)
Διδυμοτείχου(ΚΑΛ)
Διονύσου(ΚΑΛ)

Δίου-Ολύμπου(ΚΑΛ)
Διρφύων-Μεσσαπίων(ΚΑΛ)
Διστόμου-Αράχοβας-Αντίκυρας(ΚΑΛ)
Δομοκού(ΚΑΛ)
Δοξάτου(ΚΑΛ)
Δράμας(ΚΑΛ)
Δυτικής Αχαΐας(ΚΑΛ)
Δυτικής Μάνης(ΚΑΛ)
Δωδώνης(ΚΑΛ)
Δωρίδος(ΚΑΛ)
Έδεσσας(ΚΑΛ)
Ελασσόνας(ΚΑΛ)
Ελαφονήσου(ΚΑΛ)
Ελευσίνος(ΚΑΛ)
Ελληνικού-Αργυρούπολης(ΚΑΛ)
Εμμανουήλ Παππά(ΚΑΛ)
Εορδαίας(ΚΑΛ)
Επιδαύρου(ΚΑΛ)
Ερέτριας(ΚΑΛ)
Ερμιονίδας(ΚΑΛ)
Ερυμάνθου(ΚΑΛ)
Ευρώτα(ΚΑΛ)
Ζαγοράς-Μουρεσίου(ΚΑΛ)
Ζαγορίου(ΚΑΛ)
Ζακύνθου(ΚΑΛ)
Ζαχάρως(ΚΑΛ)
Ζηρού(ΚΑΛ)
Ζίτσας(ΚΑΛ)
Ζωγράφου(ΚΑΛ)
Ηγουμενίτσας(ΚΑΛ)
Ήλιδας(ΚΑΛ)
Ηλιουπόλεως(ΚΑΛ)
Ηράκλειας(ΚΑΛ)
Ηρακλείου(ΚΑΛ)
Ηρακλείου(ΚΑΛ)
Θάσου(ΚΑΛ)
Θερμαϊκού(ΚΑΛ)
Θέρμης(ΚΑΛ)
Θέρμου(ΚΑΛ)
Θεσσαλονίκης(ΚΑΛ)
Θηβαίων(ΚΑΛ)
Θήρας(ΚΑΛ)
Ιασμού(ΚΑΛ)
Ιεράπετρας(ΚΑΛ)
Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου(ΚΑΛ)

Ιητών(ΚΑΛ)
Ιθάκης(ΚΑΛ)
Ικαρίας(ΚΑΛ)
Ίλιου (Νέων Λιοσίων)(ΚΑΛ)
Ιστιαίας-Αιδηψού(ΚΑΛ)
Ιωαννιτών(ΚΑΛ)
Καβάλας(ΚΑΛ)
Καισαριανής(ΚΑΛ)
Καλαβρύτων(ΚΑΛ)
Καλαμαριάς(ΚΑΛ)
Καλαμάτας(ΚΑΛ)
Καλαμπάκας(ΚΑΛ)
Καλλιθέας(ΚΑΛ)
Καλύμνιων(ΚΑΛ)
Καντάνου-Σελίνου(ΚΑΛ)
Καρδίτσας(ΚΑΛ)
Καρπάθου(ΚΑΛ)
Καρπενησίου(ΚΑΛ)
Καρύστου(ΚΑΛ)
Κάσου(ΚΑΛ)
Κασσάνδρας(ΚΑΛ)
Καστοριάς(ΚΑΛ)
Κατερίνης(ΚΑΛ)
Κάτω Νευροκοπίου(ΚΑΛ)
Κέας(ΚΑΛ)
Κεντρικών Τζουμέρκων(ΚΑΛ)
Κερατσινίου-Δραπετσώνας(ΚΑΛ)
Κέρκυρας(ΚΑΛ)
Κεφαλλονιάς(ΚΑΛ)
Κηφισιάς(ΚΑΛ)
Κιλελέρ(ΚΑΛ)
Κιλκίς(ΚΑΛ)
Κιμώλου(ΚΑΛ)
Κισσάμου(ΚΑΛ)
Κοζάνης(ΚΑΛ)
Κομοτηνής(ΚΑΛ)
Κόνιτσας(ΚΑΛ)
Κορδελίου-Εύοσμου(ΚΑΛ)
Κορινθίων(ΚΑΛ)
Κορυδαλλού(ΚΑΛ)
Κρωπίας(ΚΑΛ)
Κυθήρων(ΚΑΛ)
Κύθνου(ΚΑΛ)
Κύμης-Αλιβερίου(ΚΑΛ)
Κω(ΚΑΛ)

Λαγκαδά(ΚΑΛ)
Λαμιέων(ΚΑΛ)
Λαρισαίων(ΚΑΛ)
Λαυρεωτικής(ΚΑΛ)
Λεβαδέων(ΚΑΛ)
Λειψών(ΚΑΛ)
Λέρου(ΚΑΛ)
Λέσβου(ΚΑΛ)
Λευκάδας(ΚΑΛ)
Λήμνου(ΚΑΛ)
Λίμνης Πλαστήρα(ΚΑΛ)
Λοκρών(ΚΑΛ)
Λουτρακίου-Αγίων Θεόδωρων(ΚΑΛ)
Λυκόβρυσης-Πεύκης(ΚΑΛ)
Μακρακώμης(ΚΑΛ)
Μαλεβιζίου(ΚΑΛ)
Μάνδρας-Ειδυλλίας(ΚΑΛ)
Μαντουδίου-Λίμνης-Αγίας Άννας(ΚΑΛ)
Μαραθώνος(ΚΑΛ)
Μαρκόπουλου Μεσόγειας(ΚΑΛ)
Μαρώνειας - Σαπών(ΚΑΛ)
Μεγαλόπολης(ΚΑΛ)
Μεγανησίου(ΚΑΛ)
Μεγαρέων(ΚΑΛ)
Μεγίστης(ΚΑΛ)
Μεσσήνης(ΚΑΛ)
Μεταμορφώσεως(ΚΑΛ)
Μετσόβου(ΚΑΛ)
Μήλου(ΚΑΛ)
Μινώα Πεδιάδας(ΚΑΛ)
Μονεμβασιάς(ΚΑΛ)
Μοσχάτου-Ταύρου(ΚΑΛ)
Μουζακίου(ΚΑΛ)
Μύκης(ΚΑΛ)
Μυκόνου(ΚΑΛ)
Μυλοποτάμου(ΚΑΛ)
Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου(ΚΑΛ)
Νάξου & Μικρών Κυκλάδων(ΚΑΛ)
Νάουσας(ΚΑΛ)
Ναυπακτίας(ΚΑΛ)
Ναυπλιέων(ΚΑΛ)
Νεάπολης-Συκεών(ΚΑΛ)
Νέας Ζίχνης(ΚΑΛ)
Νέας Ιωνίας(ΚΑΛ)
Νέας Προποντίδας(ΚΑΛ)

Νέας Σμύρνης(ΚΑΛ)
Νεμέας(ΚΑΛ)
Νεστορίου(ΚΑΛ)
Νέστου(ΚΑΛ)
Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη(ΚΑΛ)
Νικολάου Σκουφά(ΚΑΛ)
Νισύρου(ΚΑΛ)
Νότιας Κυνουρίας(ΚΑΛ)
Νοτίου Πηλίου(ΚΑΛ)
Ξάνθης(ΚΑΛ)
Ξηρομέρου(ΚΑΛ)
Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης(ΚΑΛ)
Οινουσσών(ΚΑΛ)
Οιχαλίας(ΚΑΛ)
Ορεστιάδας(ΚΑΛ)
Ορεστίδος(ΚΑΛ)
Οροπεδίου Λασιθίου(ΚΑΛ)
Ορχομενού(ΚΑΛ)
Παγγαίου(ΚΑΛ)
Παιανίας(ΚΑΛ)
Παιονίας(ΚΑΛ)
Παλαιού Φαλήρου(ΚΑΛ)
Παλαμά(ΚΑΛ)
Παλλήνης(ΚΑΛ)
Παξών(ΚΑΛ)
Παπάγου-Χολαργού(ΚΑΛ)
Παρανεστίου(ΚΑΛ)
Πάργας(ΚΑΛ)
Πάρου(ΚΑΛ)
Πάτμου(ΚΑΛ)
Πατρέων(ΚΑΛ)
Παύλου Μελά(ΚΑΛ)
Πειραιώς(ΚΑΛ)
Πέλλας(ΚΑΛ)
Πεντέλης(ΚΑΛ)
Περάματος(ΚΑΛ)
Περιστερίου(ΚΑΛ)
Πετροπόλεως(ΚΑΛ)
Πηνειού(ΚΑΛ)
Πλατανιά(ΚΑΛ)
Πολυγύρου(ΚΑΛ)
Πόρου(ΚΑΛ)
Πρεβέζης(ΚΑΛ)
Πρεσπών(ΚΑΛ)
Προσοτσάνης(ΚΑΛ)

Πύδνας-Κολινδρού(ΚΑΛ)
Πυλαίας-Χορτιάτη(ΚΑΛ)
Πύλης(ΚΑΛ)
Πύλου-Νέστορος(ΚΑΛ)
Πύργου(ΚΑΛ)
Πωγωνίου(ΚΑΛ)
Ραφήνας-Πικερμίου(ΚΑΛ)
Ρεθύμνης(ΚΑΛ)
Ρήγα Φεραίου(ΚΑΛ)
Ρόδου(ΚΑΛ)
Σαλαμίνας(ΚΑΛ)
Σαμοθράκης(ΚΑΛ)
Σάμου(ΚΑΛ)
Σαρωνικού(ΚΑΛ)
Σερβίων-Βελβεντού(ΚΑΛ)
Σερίφου(ΚΑΛ)
Σερρών(ΚΑΛ)
Σητείας(ΚΑΛ)
Σιθωνίας(ΚΑΛ)
Σικίνου(ΚΑΛ)
Σικυωνίων(ΚΑΛ)
Σιντικής(ΚΑΛ)
Σίφνου(ΚΑΛ)
Σκιάθου(ΚΑΛ)
Σκοπέλου(ΚΑΛ)
Σκύδρας(ΚΑΛ)
Σκύρου(ΚΑΛ)
Σουλίου(ΚΑΛ)
Σουφλίου(ΚΑΛ)
Σοφάδων(ΚΑΛ)
Σπάρτης(ΚΑΛ)
Σπάτων-Αρτέμιδος(ΚΑΛ)
Σπετσών(ΚΑΛ)
Στυλίδος(ΚΑΛ)
Σύμης(ΚΑΛ)
Σύρου-Ερμούπολης(ΚΑΛ)
Σφακίων(ΚΑΛ)
Τανάγρας(ΚΑΛ)
Τεμπών(ΚΑΛ)
Τήλου(ΚΑΛ)
Τήνου(ΚΑΛ)
Τοπείρου(ΚΑΛ)
Τρικκαιών(ΚΑΛ)
Τρίπολης(ΚΑΛ)
Τριφυλίας(ΚΑΛ)

Τροιζηνίας(ΚΑΛ)
Τυρνάβου(ΚΑΛ)
Ύδρας(ΚΑΛ)
Φαιστού(ΚΑΛ)
Φαρκαδόνας(ΚΑΛ)
Φαρσάλων(ΚΑΛ)
Φιλαδελφείας-Χαλκηδόνας(ΚΑΛ)
Φιλιατών(ΚΑΛ)
Φιλοθέης-Ψυχικού(ΚΑΛ)
Φλώρινας(ΚΑΛ)
Φολεγάνδρου(ΚΑΛ)
Φούρνων Κορσεών(ΚΑΛ)
Φυλής(ΚΑΛ)
Χαϊδαρίου(ΚΑΛ)
Χαλανδρίου(ΚΑΛ)
Χαλκηδόνας(ΚΑΛ)
Χάλκης(ΚΑΛ)
Χαλκιδέων(ΚΑΛ)
Χανίων(ΚΑΛ)
Χερσονήσου(ΚΑΛ)
Χίου(ΚΑΛ)
Ψαρών(ΚΑΛ)
Ωραιοκάστρου(ΚΑΛ)
Ωρωπού(ΚΑΛ)